אלמאנאך

קאלענדאר

געווידמעט דעם יידישן קיבוץ
אין רעזעקנע'

א. ניישלאָס. אַלטרעזעקנע.

אפן יאר ה'ת"ש
1939/40

רעזעקנער יידישע הילפסגעזעלשאַפט

רעזעקנע, אוגונסדזעסעיו יעלאַ 32, טעלעפאָן 468.

די קאַנצעלאַריע פון הילפסגעזעלשאַפט.

די קאַנצעליאַריע איז אָפן יעדן טאָג חוץ שבת

פון 11 ביז 1 באַטאָג און פון 5 ביז 7 אינאָוונט.

פרייטיק פון 11 ביז 1 באַטאָג.

Ilustrētais almanachs-kalendars (5700. g.)

1939.—1940.

אילוסטרירטער

אלמאנאך־קאלענדאר

אויפן יאר הת״ש.

1939.—1940.

געווידמעט דעם יידישן קיבוץ אין רעזעקנע.

Digitized by Project Zikaron
Touro University-NY Libraries
www.zikaron.tourolib.org
2024

Izdevēja: Rēzeknes žīdu labdarības biedrība, Rēzeknē, Ugunsdzēsēju ielā № 32.

ארויסגעגעבן פון דער יידישער הילפסגעזעלשאפט אין רעזעקנע.

1939

Tipografija „PROGRESS“
RĒZEKNĒ.
Vienības ielā № 6. Tālr. № 329.

Kārlis Ulmanis,
Valsts un Ministru Prezidents.

קאַרליס אולמאַניס
מלוכה־פרעזידענט און מיניסטער־פרעזידענט.

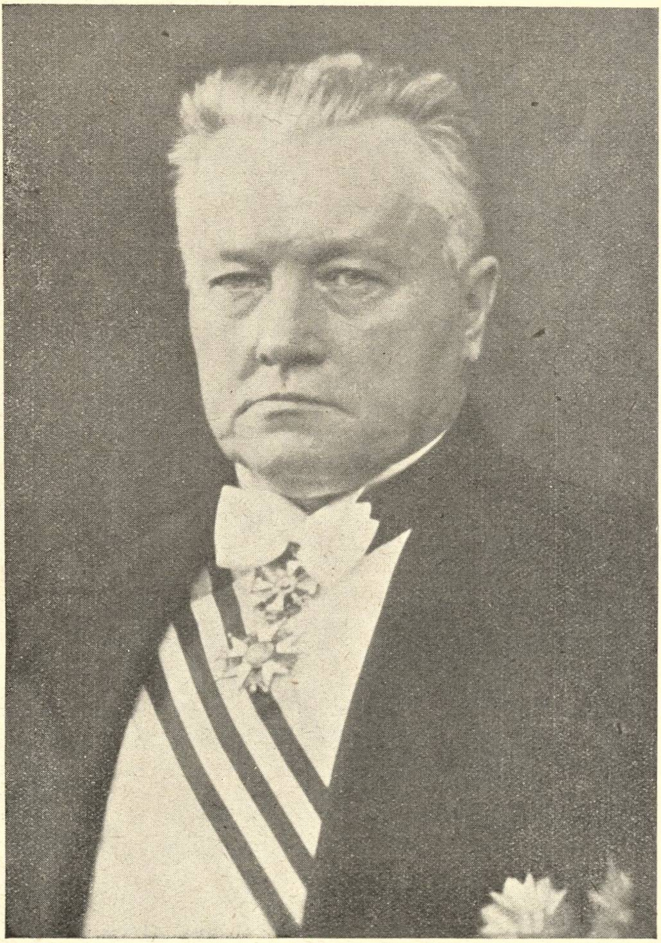

Ģen. Jānis Balodis,

Kara ministrs.

גענ. יאַניס באַלאָדיס

קריגס=מיניסטער.

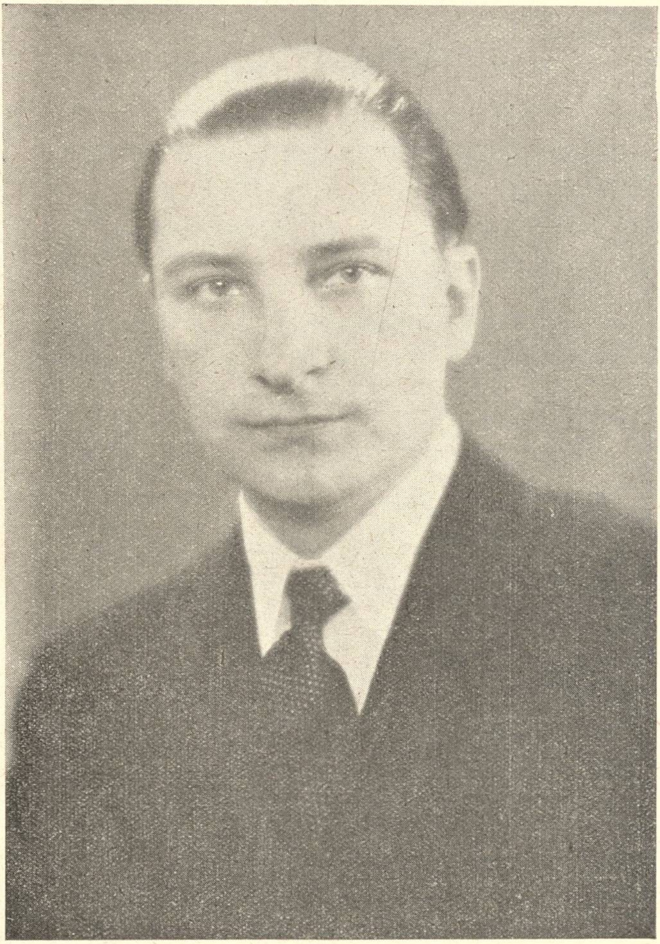

Alfreds Bērziņš,

Sabiedrisko lietu ministrs.

אַלפרעדס בערזינש

מיניסטר פאַר געזעלשאַפטלעכע ענינים.

די רעגירונג אין לאַטוויאַ:

מלוכה-פרעזידענט און מיניסטער-פרעזידענט

קארליס אולמאניס

קריגס=מיניסטר, שטעלפאַרטרעטער פון מלוכה=פרעזידענט
און וויצע=מיניסטער=פרעזידענט: גענ. באַלאָדיס

אויסערן מיניסטער: ו. מונטערס

אינערן=מיניסטער: ק. וויטמאנס

מיניסטער פאר געזעלש. ענינים: א. בערזינש

פינאנס=מיניסטער י. וואלדמאניס

בילדונגס=מיניסטער: פראָפ. י. אוישקאַפּס

פארקערס=מיניסטער: ב. איינבערגס

וואוילשטאנד=מיניסטער: י. וואָלאָנטס

יוסטיץ=מיניסטער: ה. אַפּסיטיס

לאַנדווירטשאַפט=מיניסטער: י. בירזניעקס

מיניסטער: י. טשאַמאַניס — וויצע בילדונגס=מיניסטער

מלוכה=קאָנטראָליער: י. קאַמינסקיס

אפּיציעלע אינסטיטוציעס אין רעזעקנע.

שטאָט־פאַרוואַלטונג, אַטבּריוואָשאַנאַס אַלעיאַ 39/41 טעל. 253.

שטאָט־הויפּט פאָלק.־לייטער. פריעדולאַן, קאַבּינעט טעל. 13 (600)

געהילף פון שטאָט־הויפּט אופּ. מיטגל. ע. סייאַ, טעל. 225 (525)

אופראַווע מיטגליד ע. קאָזלאָווסקיס, טעל. 371 (672)

אופראַוויע מיטגליד ע. אַנצאַניס טעל. 276,

שטאַנדעס־אַמט און בּוי אינספּעקטאָר 154 (654)

קרייז פּאָליציי, אַטבּריוואָשאַנאַס אַלעיאַ 40:

קרייז־שעף וו. זאַראַנס, טעלעפאָן 4 (770)

1־טער פּאָליציי בּאַצירק, דאַרזו יעלאַ 32, טעל. 24 (780)

2־טער פּאָליציי בּאַצירק דאַרזו יעלאַ 50, טעל. 19 (619).

אַרבּעטס־אינספּ. פון 9 ראַיאָן, וואַלדעמאַראַ יעלאַ 5, טעל, 274

פונקט פון רויטן קרייץ, 15 מאַיאַ יעלאַ 28, טעל. 170 (670)

שפּיטאָל פון רויטן קרייץ, 18 נאָוועמבּראַ יעלאַ 41:

טעלעפאָן פון קאַנצעליאַריע 12 (777)

〃 〃 כירורגישע אָפּט. 198 (498)

〃 〃 אָנשטעק. 〃 325

קראַנקן קאַסע פאַר לערער און אָנג. אַטבּריוואָשאַנאַס אַל. 38, טעל. 57 (657)

לאַטוויאַס בּאַנקאַ־דירעקטאָר, בּאַזניצאַס יעלאַ 22, טעל. 22 (322)

קרייז־אַרצט דאַרזו יעלאַ 19, טעל. 35 (535)

קרייז־שטייערן־אינספּעקטאָר 1 בּאַצירק, זעמניעקו יעלאַ 4, טעל. 116 (516)

〃 〃 〃 2 〃 בּאַזניצאַס יעלאַ 6, טעל. 402

פרידנס־ריכטער פון 1 בּאַצירק, אַטבּריוואָשאַנאַס אַל. 23, טעל. 54 (454)

〃 〃 〃 2 〃 〃 〃 טעל. 148 (648).

האַנטוועקער פאַריין, דאַרזו יעלאַ 24, טעל. 453.

אַרבּעטער פאַריין, פולק. קאַלפאַקאַ יעלאַ 10/12, טעל. 318.

מיליטער פאַרוואַלטונג, אַטבּריוואָשאַנאס אַל. 54, טעל. 64 (764).

שול־אינספּעקטאָר פון 1־טן בּאַצירק בּר. סקרינדו יעלאַ 2, טעל. 230.

פייערלעשער דעפּאָ, טעל. 14 (714).

פאָרוואָרט.

מיטן אַרויסגעבן דעם „אַלמאַנאַך" זיינען מיר אויסן צו געבן אַ באַגריף פון דער יידישער רעזעקנע, אָנהויבנדיק פון איר שׁשׁת ימי בראשית ביז היינטיקן טאָג. מיר מיינען אַז דאָס האָט אַ אינטערעס ניט נאָר פאַר רעזעקנע, נאָר אויך אַן אַלגעמיינעם קולטור־היסטאָרישן אינטערעס.

דער שר של שכחה איז שטאַרקער פאַר אונדז, מיר האָבן זיך אָבער כמעט אָן דאָקומענטאַלישן וואָפן אים אַנטקעגנגעשטעלט און פאַרנאָטירט דאָס, וואָס ס'איז נאָר מעגלעך געווען צו נאָטירן, און געגעבן דעם בילד פון אונדזער קיבוץ אין עבר און הווה.

צום באַדויערן האָבן אַסך מאַטעריאַלן פון דער רעזעקנער פאַרגאַנגענהייט ניט געקענט אַריינגיין צוליב דוחק אין אָרט. צוליב דעם זעלביקן טעם האָט אויך דער אַרטיקל וועגן די בתי־מדרשים און מנינים געמוזט געמאַכט ווערן בקיצור.

דער הייאָריקער יאָר ת"ש איז אַ יובל־יאָר פאַר אַסך רעזעקנער געשעענישן. אין דעם יאָר ווערט 40 יאָר זינט עס איז נפטר געוואָרן — די קרוין פון דער אַלטער רעזעקנע און דער סימוואָל פון איר פּאַטריאַרכאַלישקייט — ר' איטשעלע זצ"ל.

עס ווערט אויך 65 יאָר זינט עס איז געגרינדעט געוואָרן די פרייוויליקע פייערלעשער־געזעלשאַפט - אגב, די עלטסטע פון דעם מין אין לאַטגאַלע, - וואָס איז אַ צייט לאַנג געווען כמעט אַ ריין־יידישע חברה, און על כולם ווערט 35 יאָר זינט רעזעקנע איז ניצול געוואָרן פון די פּאָגראָמען אין „פינפטן יאָר", אָפּקומענדיק „בלויז" מיט שרעק. דעם אָנדענקן פון די אַלע געשעענישן ווידמענען מיר אַ גאַנצע ריי אַרטיקלען און אילוסטראַציעס.

די מאָנאָגראַפיע „דער יידישער קיבוץ אין רעזעקנע" איז געבויט אויפן סמך פון פאַרשיידענע מאַטעריאַלן און זכרונות פון אַלטע תושבים. די ציפערן - איבערהויפּט פון דער ערשטער תקופה - און דעם בריוו פון רעזעקנער קהל האָבן מיר גענומען פון זאַמלבוך מינסקער „צייטשריפט" III—II

כדי צו געבן א פאָרשטעלונג פון דער אלטער רעזעקנע, ניט נאָר אין וואָרט, נאָר אויך אין בילד, האָבן מיר געפונען פאר נויטיק צו אילוסטרירן דעם „אלמאנאך" מיט רעפּראָדוקציעס פון קינסטלער א. ניישלאָס, וועמען עס געהערט אויך די דעקל צייכענונג.

דער „אלמאנאך-קאַלענדאר" איז צוזאמענגעשטעלט און רעדאַקטירט פון זלמן דימענטשטיין (ז—ן).

די ריינע הכנסה פון דער אויסגאַבע גייט לטובת דעם גמילת-חסד-פאָנד פון דער יידישער הילפסגעזעלשאַפט. דערביי נוצן מיר אויס די געלעגנהייט צו באַדאנקען און ווינטשן א כתיבה וחתימה טובה אלע פּערזאָנען, פירמעס און אינסטיטוציעס וואָס האָבן מיטגעהאָלפן דעם דערפאָלג פון דער אלמאנאך-אקציע.

רעדאקציע פון „אַלמאַנאַך קאַלענדאַר"

פאַרוואַלטונג פון דער יידישער הילפסגעזעלשאַפט אין רעזעקנע. (ארויסגעבער).

רעזעקנע,
אלול, תרצ"ט.

אל תפרוש מן הצבור . . . ווערט מיטגלידער פון דער יידישער הילפסגעזעלשאַפט דאָס איז אייער חוב. דער חוב פון מענטשלעכן פונק וואָס טליעט אין אייער האַרצן.

I

לוח-קאלענדאר

אויפן יאָר הת״ש.

1939.—1940.

התש״ש **תשרי** (30 טעג) סעפּטעמבער 1939

דער מולד איז 55 מינוט מיט 5 חלקים אף 11 מיטוואָך אָוונט.

א	דאָנערשטיק	14	א׳ דראש השנה, שופר, תשליך	Sept.
ב	פרייטיק	15	ב׳ דראש השנה שופר	
ג	שבת	16	פ׳ האזינו שבת שובה	
ד	זונטיק	17	צום גדליה	
ה	מאָנטיק	18		
ו	דינסטיק	19		
ז	מיטוואָך	20		
ח	דאָנערשטיק	21		
ט	פרייטיק	22	ערב יום כפור, שקיעת החמה 25 אף 7	
י	שבת	23	יום כפור הזכרת נשמות	
יא	זונטיק	24		
יב	מאָנטיק	25		
יג	דינסטיק	26		
יד	מיטוואָך	27	ערב סוכות זק׳ל די גאַנצע נאַכט צו דאָנערשטיק	
טו	דאָנערשטיק	28	א׳ דסוכות מ׳בענטשט אתרוג	
טז	פרייטיק	29	ב׳ דסוכות שקה׳ח 04 אף 7	
יז	שבת	30	1-טער טאָג חול המועד	
יח	זונטיק	1	2-טער טאָג חול המועד סוכות	Oktob.
יט	מאָנטיק	2	3-טער טאָג 〃 〃 〃	
כ	דינסטיק	3	4-טער טאָג 〃 〃 〃	
כא	מיטוואָך	4	הושענא רבה, עירוב תבשילין	
כב	דאָנערשטיק	5	שמ. עצרת, הזכרת נשמ. גשם, משיב הרוח	
כג	פרייטיק	6	שמחת תורה, הקפות, שקה״ה 44 אף 6	
כד	שבת	7	פ׳ בראשית, מ׳ב. ר״ח חשון פרייט. און שבת	
כה	זונטיק	8		
כו	מאָנטיק	9		
כז	דינסטיק	10		
כח	מיטוואָך	11		
כט	דאָנערשטיק	12	ערב ראש חדש	

ותשובה ותפילה וצדקה... העלפט די פאמיליעס וואס נויטיקן זיך אין דרינגנדיקער הילף, שטיצט די סאָציאַלע פאַרזאָרגונג פון דער יידישער הילפס געזעלשאַפט.

הת״ש **מרחשון** (30 טעג) אָקטאָבער 1939

דער מולד איז 39 מינוט מיט 6 חלקים אף 12 פרייטיק באטאָג.

ל	פרייטיק	13	1-טער טאָג ר״ח מרחשון. שק״הח 26 אַף 6	
א	שבת	14	פ׳ נח שבת ראש חדש	
ב	זונטיק	15		
ג	מאָנטיק	16		
ד	דינסטיק	17		
ה	מיטוואָך	18		
ו	דאָנערשטיק	19		
ז	פרייטיק	20	שקיעת החמה 8 אַף 6	
ח	שבת	21	פ׳ לך-לך	
ט	זונטיק	22		
י	מאָנטיק	23	תענית שני קמא	
יא	דינסטיק	24		
יב	מיטוואָך	25		
יג	דאָנערשטיק	26	תענית חמישי	
יד	פרייטיק	27	שקה״ח 51 אַף 5 זק״ל די נאַכט צו שבת	
טו	שבת	28	פ׳ וירא	
טז	זונטיק	29		
יז	מאָנטיק	30	תענית שני בתרא	
יח	דינסטיק	31		Ticīb. atjaunoš. sv.
יט	מיטוואָך	1		Novemb.
כ	דאָנערשטיק	2		
כא	פרייטיק	3	שקיעת החמה 35 אַף 5	
כב	שבת	4	פ׳ חיי שרה	
כג	זונטיק	5		
כד	מאָנטיק	6		
כה	דינסטיק	7		
כו	מיטוואָך	8		
כז	דאָנערשטיק	9	יום-כפור קטן מוקדם	
כח	פרייטיק	10	שקיעת החמה 20 אַף 5	
כט	שבת	11	פ׳ תולדות מ״ב, ר״ח כסלו זונטיק און מאָנטיק	

אל תשליכנו לעת זקנה... האַלט אונטער דעם אייגענעם ווינקעלע פון די אַלטע שוואַכע לייט, שטיצט דעם מושב זקנים פון דער יידישער הילפס געזעלשאַפט.

הת"ש כסלו (30 טעג) נאָוועמבער 1939

דער מולד איז 23 מינוט מיט 7 חלקים אף 1 שבת צונאכט.

ל	זונטיק	12	ערשטער טאָג ראש חדש	Novembr.
א	מאָנטיק	13	צווייטער טאָג ראש חדש	
ב	דינסטיק	14		
ג	מיטוואָך	15		
ד	דאָנערשטיק	16		
ה	פרייטיק	17	שקיעת החמה 7 אף 5	
ו	שבת	18	פ׳ ויצא	Latv. dib. diena
ז	זונטיק	19		
ח	מאָנטיק	20		
ט	דינסטיק	21		
י	מיטוואָך	22		
יא	דאָנערשטיק	23		
יב	פרייטיק	24	שקיעת החמה 56 אף 4	
יג	שבת	25	פ׳ וישלח זק"ל די גאנצע נאכט צו זונטיק	
יד	זונטיק	26		
טו	מאָנטיק	27		
טז	דינסטיק	28		
יז	מיטוואָך	29		
יח	דאָנערשטיק	30		
יט	פרייטיק	1	שקיעת החמה 47 אף 4	Decembr.
כ	שבת	2	פ׳ וישב	
כא	זונטיק	3		
כב	מאָנטיק	4		
כג	דינסטיק	5	צו מעריב טל ומטר	
כד	מיטוואָך	6	ערב חנוכה. באנאכט די 1־טע ליכטל	
כה	דאָנערשטיק	7	1־טער טאָג חנוכה. די 2־טע ליכטל	
כו	פרייטיק	8	2־טער טאָג חנוכה די 3 ליכטל שקה"ח 43 אף 4	
כז	שבת	9	פ׳ מקץ 3 חנוכה 4 ל. מ׳בענטשט ר"ח.	
כח	זונטיק	10	4־טער טאָג חנוכה. די 5־טע ליכטל	
כט	מאָנטיק	11	5 " " " 6 ל. ערב ר"ח	

על הנסים... פאַרגעסט ניט באם שיינקן חנוכה־געלט אייערע קינדער אף די אָרעמע געזינטן, וואָס לעבן מיט נסים. שטיצט די יידישע הילפס געזעלשאפט!

התּ״ש **טבת** (29 טעג) דעצעמבער 1939/40

דער מולד איז 7 מינוט מיט 8 חלקים אף 2 מאָנטיק באַטאָג.

ל	דינסטיק	12	1-טער טאָג ר״ח טבת 6 טאָג חנוכה	Decembr
א	מיטוואָך	13	2-טער טאָג ר״ח טבת 7 טאָג חנוכה	
ב	דאָנערשטיק	14	8-טער טאָג חנוכה זאת חנוכה	
ג	פרייטיק	15	שקיעת החמה 40 אַף 4	
ד	שבת	16	פ׳ ויגש	
ה	זונטיק	17		
ו	מאָנטיק	18		
ז	דינסטיק	19		
ח	מיטוואָך	20		
ט	דאָנערשטיק	21		
י	פרייטיק	22	שקה״ח 41 אף 4 תענית עשרה בטבת	
יא	שבת	23	פ׳ ויחי	
יב	זונטיק	24		
יג	מאָנטיק	25		Ziemas svētki
יד	דינסטיק	26	זק״ל די נאַכט צו דינסטיק	
טו	מיטוואָך	27		
טז	דאָנערשטיק	28		
יז	פרייטיק	29	שקיעת החמה 49 אף 4	
יח	שבת	30	פ׳ שמות	
יט	זונטיק	31		1940 Jaun. g.
כ	מאָנטיק	1		Janvāris.
כא	דינסטיק	2		
כב	מיטוואָך	3		
כג	דאָנערשטיק	4		
כד	פרייטיק	5	שקיעת החמה 56 אף 4	
כה	שבת	6	פ׳ וארא	Zvaigžnu diena
כו	זונטיק	7		
כז	מאָנטיק	8		
כח	דינסטיק	9		
כט	מיטוואָך	10	ערב ר״ח שבט	

פאַרגעסט ניט אַף די יעניקע, וואָס האָבן ניט מיט וואס זיך צו קויפן אפילו אַ העמד אפן לייב, שיינקט קליידער און וועש אין מלביש-ערומים פון דער יידישער הילפסגעזעלשאַפט.

הת״ש שבט (30 טעג) יאַנוואר 1940

דער מולד איז 51 מינוט מיט 9 חלקים אף 2 דינסטיק באנאכט.

א	דאָנערשטיק	11	ר״ח יעו״י חצי הלל מוסף	Janvāris
ב	פרייטיק	12	שקה״ח 7 אף 5	
ג	שבת	13	פ׳ בא	
ד	זונטיק	14		
ה	מאָנטיק	15		
ו	דינסטיק	16		
ז	מיטוואָך	17		
ח	דאָנערשטיק	18		
ט	פרייטיק	19	שקיעת החמה 21 אף 5	
י	שבת	20	פ׳ בשלח	
יא	זונטיק	21		
יב	מאָנטיק	22		
יג	דינסטיק	23		
יד	מיטוואָך	24		
טו	דאָנערשטיק	25	חמשה עשר בשבט	
טז	פרייטיק	26	שקיעת החמה 35 אף 5	
יז	שבת	27	פ׳ יתרו	
יח	זונטיק	28		
יט	מאָנטיק	29		
כ	דינסטיק	30		
כא	מיטוואָך	31		
כב	דאָנערשטיק	1		Februār
כג	פרייטיק	2	שקיעת החמה 51 אף 5	
כד	שבת	3	פ׳ משפטים	
כה	זונטיק	4		
כו	מאָנטיק	5		
כז	דינסטיק	6		
כח	מיטוואָך	7		
כט	דאָנערשטיק	8		

אל תפרוש מן הצבור... ווערט מיטגלידער פון דער יידישער הילפסגעזעלשאַפט, דאָס איז אייער חוב - דער חוב פון מענטש-לעכן פונק וואָס טליעט אין אייער האַרצן.

הת״ש **אדר ראשון** (30 טעג) פעברואר 1940

דער מולד איז 35 מינוט מיט 10 חלקים אף 3 דאָנערשטיק.

ל׳	פרייטיק	9	ר״ח שקה״ח 7 אַף 6	Februāris
א	שבת	10	פ׳ תרומה שבת ר״ח	
ב	זונטיק	11		
ג	מאָנטיק	12		
ד	דינסטיק	13		
ה	מיטוואָך	14		Lūdz. d.
ו	דאָנערשטיק	15		
ז	פרייטיק	16	שקיעת החמה 23 אף 6	
ח	שבת	17	פ׳ תצוה	
ט	זונטיק	18		
י	מאָנטיק	19		
יא	דינסטיק	20		
יב	מיטוואָך	21		
יג	דאָנערשטיק	22		
יד	פרייטיק	23	שקיעת החמה 39 אף 6	
טו	שבת	24	פ׳ תשא	
טז	זונטיק	25		
יז	מאָנטיק	26		
יח	דינסטיק	27		
יט	מיטוואָך	28		
כ	דאָנערשטיק	29		
כא	פרייטיק	1	שקיעת החמה 54 אף 6	Marts
כב	שבת	2	פ׳ ויקהל	
כג	זונטיק	3		
כד	מאָנטיק	4		
כה	דינסטיק	5		
כו	מיטוואָך	6		
כז	דאָנערשטיק	7		
כח	פרייטיק	8	שקה״ח 10 מ. אף 7	
כט	שבת	9	פ׳ פקודי	

די יידישע הילפסגעזעלשאַפט איז די איינציקע יידישע הילפסגעזעלשאַפט אין שטאָט, איר אַרבעט מוז געשטיצט ווערן פון דער גאַנצער יידישער באַפעלקערונג.

הת״ש **אדר שני** (29 טעג) מארץ 1940

דער מולד איז 19 מינוט מיט 11 חלקים אף 4 שבת פרי.

ל	זונטיק	10	1-טער טאָג ר״ח	Marts
א	מאָנטיק	11	2-טער טאָג ר״ח	
ב	דינסטיק	12		
ג	מיטוואָך	13		
ד	דאָנערשטיק	14		
ה	פרייטיק	15	שקיעת החמה 24 אף 7	
ו	שבת	16	פ׳ ויקרא הפסקה	
ז	זונטיק	17		
ח	מאָנטיק	18		
ט	דינסטיק	19		
י	מיטוואָך	20	זק״ל ביז 41 אף 10 שבת צונאַכט	
יא	דאָנערשטיק	21	תענית אסתר	
יב	פרייטיק	22	שקיעת החמה 40 אף 7	
יג	שבת	23	פ׳ צו פ׳ זכור	
יד	זונטיק	24	פורים מגילה	
טו	מאָנטיק	25	שושן פורים	
טז	דינסטיק	26		
יז	מיטוואָך	27		
יח	דאָנערשטיק	28		
יט	פרייטיק	29	שקיעת החמה 55 אף 7	
כ	שבת	30	פ׳ שמיני פ׳ פרה	
כא	זונטיק	31		
כב	מאָנטיק	1		Aprilis
כג	דינסטיק	2		
כד	מיטוואָך	3		
כה	דאָנערשטיק	4		
כו	פרייטיק	5	שקה״ח 9 מ. אף 8	
כז	שבת	6	פ׳ תזריע פ׳ החדש	
כח	זונטיק	7	תקופה 12 באַטאָג	
כט	מאָנטיק	8	ערב ר״ח	

משלח מנות איש לרעהו... דער בעסטער שלח מנות איז שטיצן די יידישע הילפסגעזעלשאַפט.

הת״ש **נ י ס ן** (30 טעג) אַפּריל 1940

דער מולד איז 3 מינוט מיט 12 חלקים אף 5 זונטיק.

א	דינסטיק	9	ראש חדש		Aprilis
ב	מיטוואָך	10			
ג	דאָנערשטיק	11			
ד	פרייטיק	12	שקיעת החמה 24 אף 8		
ה	**שבת**	13	**פ׳ מצורע**		
ו	זונטיק	14			
ז	מאָנטיק	15			
ח	דינסטיק	16			
ט	מיטוואָך	17			
י	דאָנערשטיק	18			
יא	פרייטיק	19	שקה״ח 39 אף 8		
יב	**שבת**	20	**פ׳ אחרי**		
יג	זונטיק	21	זק״ל די נאַכט צו מאָנטיק		
יד	מאָנטיק	22	ערב פסח		
טו	דינסטיק	23	**א׳ דפסח**		
טז	מיטוואָך	24	**ב׳ דפסח**	א	
יז	דאָנערשטיק	25	א׳ דחוה״מ	ב	
יח	פרייטיק	26	ב׳ דחוה״מ שקיעת החמה 58 אף 8	ג	
יט	**שבת**	27	**שחוהמ״פ**	ד	
כ	זונטיק	28	ד׳ דחוה״מ שקה״ח 58 אף 8	ה	
כא	מאָנטיק	29	**ז׳ דפסח** בשלח	ו	
כב	דינסטיק	30	**אחרון של פסח**	ז	
כג	מיטוואָך	1		ח	Maijs
כד	דאָנערשטיק	2		ט	
כה	פרייטיק	3	שקיעת החמה 9 אף 9	י	
כו	**שבת**	4	**פ׳ קדושים**	יא	
כז	זונטיק	5		יב	
כח	מאָנטיק	6		יג	
כט	דינסטיק	7	ערב ראש חדש	יד	

כל דכפין יתי ויאכל... געדיינקט אז אויך דער ארימאַן דאַרף האָבן אויף פסח און שטיצט די יידישע הילפסגעזעלשאַפט.

התש״ש **אייר** (29 טעג) מאַי 1940

דער מולד איז 47 מינוט מיט 13 חלקים אף 5 דינסטיק פרי.

Maijs	טו	1-טער טאָג ר״ח	8	מיטוואָך	ל
	טז	2-טער טאָג ר״ח	9	דאָנערשטיק	א
	יז	שקה״ח 23 אף 9	10	פרייטיק	ב
	יח	פ׳ אמור	11	שבת	ג
Vasaras sv.	יט		12	זונטיק	ד
	כ		13	מאָנטיק	ה
	כא		14	דינסטיק	ו
Lat. atj. d.	כב		15	מיטוואָך	ז
	כג		16	דאָנערשטיק	ח
	כד	שקה״ח 37 אף 9	17	פרייטיק	ט
	כה	פ׳ בהר	18	שבת	י
	כו		19	זונטיק	יא
	כז		20	מאָנטיק	יב
	כח		21	דינסטיק	יג
	כט		22	מיטוואָך	יד
	ל		23	דאָנערשטיק	טו
	לא	שקה״ח 51 אף 9	24	פרייטיק	טז
	לב	פ׳ בחקתי	25	שבת	יז
	לג	ל״ג בעומר	26	זונטיק	יח
	לד		27	מאָנטיק	יט
	לה		28	דינסטיק	כ
	לו		29	מיטוואָך	כא
	לז		30	דאָנערשטיק	כב
	לח	שקיעת החמה 2 אף 10	31	פרייטיק	כג
Jūnijs	לט	פ׳ במדבר מ׳בענטשט ר״ח	1	שבת	כד
	מ		2	זונטיק	כה
	מא		3	מאָנטיק	כו
	מב		4	דינסטיק	כז
	מג		5	מיטוואָך	כח
	מד		6	דאָנערשטיק	כט

בזיעת אפיך תכל לחם... העלפט פאַרגרעסערן די סטיפּענדיעס פאַר אָרימע יוגנטלעכע אין די האַנטווערקער שולן כדי זיי זאָלן שפּעטער קענען לעבן פון אייגענער פראַצע. שטיצט די יידישע הילפסגעזעלשאַפט!

הת״ש סיון (29 טעג) יוני 1940

דער מולד איז 31 מינוט מיט 14 חלקים אף 6 מיטוואָך אָוונט

א	פרייטיק	7	ראש חדש שקה׳ח 11 אף 10 ספירה	מה	Jūnijs
בּ	שבת	8	פּ׳ נשא	מו	
ג	זונטיק	9		מז	
ד	מאָנטיק	10		מח	
ה	דינסטיק	11	ערב שבועת שקה״ח 15 מ. אף 10	מט	
ו	מיטוואָך	12	א׳ דשבועות		
ז	דאָנערשטיק	13	בּ׳ דשבועות		
ח	פרייטיק	14	שקיעת החמה 17 אף 10		
ט	שבּת	15	פּ׳ בהעלותך		
י	זונטיק	16			
יא	מאָנטיק	17			
יב	דינסטיק	18			
יג	מיטוואָך	19			
יד	דאָנערשטיק	20	זק׳ל די גאַנצע נאַכט צו דאָנערשטיק		
טו	פרייטיק	21	שקה״ח 21 אַף 10		
טז	שבּת	22	פּ׳ שלח		
יז	זונטיק	23			
יח	מאָנטיק	24			
יט	דינסטיק	25			
כ	מיטוואָך	26			
כּא	דאָנערשטיק	27			
כב	פרייטיק	28	שקה״ח 20 אף 10		
כג	שבּת	29	פּ׳ קרח		
כד	זונטיק	30			
כה	מאָנטיק	1			Jūlijs
כו	דינסטיק	2			
כז	מיטוואָך	3			
כח	דאָנערשטיק	4			
כט	פרייטיק	5	שקה״ח 16 אף 10		

פאַרגעסט ניט די הילפסגעזעלשאַפט אויף אייערע שמחות,
פאַרגעסט ניט אַף די אָרעמע אין טאָג פון אייער פרייד, זאַמלט
פאַר דער יידישער הילפסגעזעלשאַפט.

התר״ש **תמוז** (29 טעג) יולי 1940

דער מולד איז 15 מינוט מיט 15 חלקים אף 7 פרייטיק פרי.

ל	שבת	6	פ׳ חקת שבת ראש חדש	Jūlijs
א	זונטיק	7	2־טער טאָג ראש חדש	
ב	מאָנטיק	8		
ג	דינסטיק	9		
ד	מיטוואָך	10		
ה	דאָנערשטיק	11		
ו	פרייטיק	12	שקיעת החמה 10 אף 10	
ז	שבת	13	פ׳ בלק	
ח	זונטיק	14		
ט	מאָנטיק	15		
י	דינסטיק	16		
יא	מיטוואָך	17		
יב	דאָנערשטיק	18		
יג	פרייטיק	19	זק״ל די גאַנצע נאַכט צו שבת שקה״ח 9	
יד	שבת	20	פ׳ פנחס	
טו	זונטיק	21		
טז	מאָנטיק	22		
יז	דינסטיק	23	תענית שבעה עשר בתמוז	
יח	מיטוואָך	24		
יט	דאָנערשטיק	25		
כ	פרייטיק	26	שקה״ה 48 אף 9	
כא	שבת	27	פ׳ מטות	
כב	זונטיק	28		
כג	מאָנטיק	29		
כד	דינסטיק	30		
כה	מיטוואָך	31		
כו	דאָנערשטיק	1		Augusts
כז	פרייטיק	2	שקה״ח 34 אף 9	
כח	שבת	3	פ׳ מסעי מ׳בענטשט ר״ח אב	
כט	זונטיק	4		

אין די הייסע זומערדיקע חדשים פאַרגעסט ניט די אַרבעט פון דער יידישער הילפסגעזעלשאַפט.

הת"ש **מנחם אב** (30 טעג) אַווגוסט 1940

דער מולד איז 59 מינוט מיט 16 חלקים אױף 7 שבת צונאכט.

א	מאָנטיק	5	ר"ח יעו"י חצי הלל מוסף, אָנפאַנג 9 טעג	Augusts
ב	דינסטיק	6		
ג	מיטוואָך	7		
ד	דאָנערשטיק	8		
ה	פרייטיק	9	שקה"ח 19 אױף 9	
ו	שבת	10	פ' דברים שבת חזון	
ז	זונטיק	11		Uzvaras sv.
ח	מאָנטיק	12		
ט	דינסטיק	13	תשעה באָב	
י	מיטוואָך	14		
יא	דאָנערשטיק	15		
יב	פרייטיק	16	שקיעת החמה 1 אױף 9	
יג	שבת	17	פ' ואתחנן שבת נחמו	
יד	זונטיק	18		
טו	מאָנטיק	19		
טז	דינסטיק	20		
יז	מיטוואָך	21		
יח	דאָנערשטיק	22		
יט	פרייטיק	23	שקיעת החמה 44 אױף 8	
כ	שבת	24	פ' עקב	
כא	זונטיק	25		
כב	מאָנטיק	26		
כג	דינסטיק	27		
כד	מיטוואָך	28		
כה	דאָנערשטיק	29		
כו	פרייטיק	30	שקיעת החמה 26 אױף 4	
כז	שבת	31	פ' ראה מ'בענטשט ר"ח אלול	
כח	זונטיק	1		Septemb.
כט	מאָנטיק	2		

שלח רפואה שלמה... לאָזט ניט אונטערגײן אין קראַנקהייטן אייערע אָרימע ברידער און שוועסטער, מיט אייער נדבה ראַטעוועט איר אַ מענטשן. שטיצט דעם ביקור חולים פון דער יידישער הילפס געזעלשאַפט.

התש״ש **אלול** (29 טעג) סעפּטעמבער 1940

דער מולד איז 43 מינוט מיט 17 חלקים אַף 8 מאָנטיק פרי

ל	דינסטיק	3	1-טער טאָג ר״ח	Septembr.
א	מיטוואָך	4	2-טער טאָג ר״ח	
ב	דאָנערשטיק	5		
ג	פרייטיק	6	שקיעת החמה 7 אַף 8	
ד	**שבת**	7	**פ׳ שופטים**	
ה	זונטיק	8		
ו	מאָנטיק	9		
ז	דינסטיק	10		
ח	מיטוואָך	11		
ט	דאָנערשטיק	12		
י	פרייטיק	13	שקה״ח 48 אַף 7	
יא	**שבת**	14	**פ׳ תצא**	
יב	זונטיק	15		
יג	מאָנטיק	16		
יד	דינסטיק	17	זק״ל די נאַכט צו דינסטיק	
טו	מיטוואָך	18		
טז	דאָנערשטיק	19		
יז	פרייטיק	20	שקיעת החמה 29 אַף 7	
יח	**שבת**	21	**פ׳ תבא**	
יט	זונטיק	22		
כ	מאָנטיק	23		
כא	דינסטיק	24		
כב	מיטוואָך	25		
כג	דאָנערשטיק	26		
כד	פרייטיק	27	שקיעת החמה 9 אַף 7	
כה	**שבת**	28	**פ׳ נצבים-וילך**	
כו	זונטיק	29		
כז	מאָנטיק	30		
כח	דינסטיק	1		Oktobris
כט	מיטוואָך	2	ערב ראש השנה תש״א	

כי ימוך אחיך... העלפט שטעלן אַף די פיס דעם געפאַלענעם און פאַרהיט אים פון אָנקומען צו בעטל-ברויט, גיט אים די מעגלעכקייט צו שפּייזן זיך פון פּראָדוקטיווער אַרבעט, שטיצט דעם גמילת חסד בײַ דער יידישער הילפס-געזעלשאַפט.

II

רעזעקנע אמאל.

ז-ן.

דער יידישער קיבוץ אין רעזעקנע.

היסטאָרישע פּאַנאָראַמע.

רעזעקנע - די האַרץ פון לאַטגאַליע, די שיינע און גרינס איינגעטונקטע שטאָט אַף זיבן בערג — איז היינט צו טאָג פון די גרעסערע יידישע קיבוצים אין לאַטוויע און די צווייטע יידישע קהילה אין לאַטגאַליע.

די יידישע באַפעלקערונג, וואָס באַשטייט פון אַ 5500 נפשות (לויט דער סטאַטיסטיק פון דער יידישער קהילה אין יאָר 1922) לעבט שוין דאָ פון דורות לאַנג, האָט גענומען אַ טיכטיקן אָנטייל אין אויפבוי פון דער שטאָט און איז עיינג פאַרבונדן מיט איר גורל אין משך פון די לעצטע 150-175 יאָר.

נאָר אויב די אַלגעמיינע רעזעקנע האָט זיך איר יחוס-בריוו און וויס צו דערציילן פון בלוטיקע קאַמפן וואָס האָבן זיך געצויגן אַף איר ערד אָנהויבנדיק פון יאָר 1558, איז די פאָרגעשיכטע פון יידישן ישוב אין רעזעקנע אַ ספר החתום, איינגאַנצן אַ פאַרהוילענער ענין, וואָס איז פאַרשוואונדן געוואָרן צוזאַמען מיט דער אַוועקגעגאַנגענער צייט.

1. ווי אַלט איז דער יידישער קיבוץ אין רעזעקנע?

מיינונגען און השערות. — די לעגענדע מאַקאַשאַנאַ. — שטומע עדות...

ווי אַלט איז דער יידישער קיבוץ אין רעזעקנע? ווי לאַנג איז אַז יידן פירן דאָ אַ מער אָדער ווייניקער קהלשן לעבן? קיין שום פאַרצייכענונגען, פנקסים וכדומה זיינען, צום באַדויערן, אין רעזעקנע ניטאָ. דער אַלטער פנקס פון בית-עלמין, וואָס האָט אונדז געקענט אַ סך דערציילן, איז נעלם געוואָרן און מער קיין דאָקומענטן זיינען ניט פאַראַן.

נאָך אַלע סמנים איז אָבער אָן ספק, אַז דער ישוב אין רעזעקנע איז אַלנפאַלס ניט יינגער פאַר דער שטאָט גופא.

ווען מיר נעמען אין באַטראַכט, אַז דער אַלטער רעזעקנער רב ר' עזריאל, וואָס איז דאָ געווען אַ סך צענדליקער יאָרן, איז נפטר געוואָרן מיט 78 יאָר קאַריק, און פאַר אים איז נאָך געווען פריער אַ רב, דער ערשטער רעזעקנער רב מיטן נאָמען ר' יעקב (געניי די צייט ווען דער דאָזיקער רב איז דאָ אָנגע־קומען איז ניט באַוואוסט און זיין קבר איז ניט צו געפינען), דאַרפן משער זיין, אַז דער רעזעקנער יידישער ישוב פירט אַן אָרגאַניזירטן קהלשן לעבן אַן ערך פון הונדערט מיט פופציק ביז הונדערט מיט פינף און זיבעציק יאָר.

צו יענער צייט, משמעות, ווערט אויך געשאַפן דער רעזעקנער בית עלמין און רעזעקנער יידן הויבן אָן פירן אַ יידישן „שטאָט" לויטן מוסטער פון אַלע יידישע שטעטלעך אין יענעם מאָמענט.

ס'איז אָבער קלאָר, אַז יידן זיינען אויך פריער געווען אין רעזעקנע, איז וואו פלעגן זיי מקבר זיין זייערע ברמננס, אַז קיין בית עלמין איז נאָך ניט גע-ווען? ויעגן דעם גייען פאַרשידענע השערות, און ס'איז פאַראַן אַ דעה אַז די רעזעקנער מתים פלעגט מען פירן אין דערבייאיקן דאָרף מאַקאַשאַנאַס, 10 קילאָ-מעטער פון שטאָט, וואָס איז, אַ סברה, דער פאָרגייער פון יידישן ישוב אין רעזעקנע.

דאָרט זאָל שוין האָבן געווען אין יענער צייט אַ היפשער יידישער ישובֿל מיט אַ בית מדרש, בית עלמין וכדומה, און אַהין פלעגט אָנקומען רעזעקנע מקבר זיין אירע מתים.

צוליב די אָפטע גירושים פון די דערפער איז דער דאָזיקער ישוב בטל געוואָרן, אַריבער אין רעזעקנע און מיטגעהאָלפן דעם וואוקס פון דער יידישער באַפעלקערונג.

אַ סברה, אַז דער אָרון קודש אין „שטיבעלע" פון געמויערטן בית מדרש זאָל טאַקע שטאַמען פון דאָרט.

קאַראַבעלניקעס פלעגן נאָך מיט עטלעכע יאָר צוריק דערציילן וועגן מצבות מיט יידישע אותיות אין פונדאַמענטן פון פויערישע כאַטעס אין יענעם ראַיאָן, און גאַנצע לעגענדעס קורסירן וועגן פויערים, וואָס פלעגן פלוצלונג פאַראַרימט און קראַנק ווערן ביז זיי פלעגן ניט אָפּטראָגן די שטיינער צוריק און דאַן פלעגן זיי געזונט ווערן.

ווי אַלטע קברות לייט דערציילן, איז דער לעצטער ברמננן וואָס איז גע-קומען צו קבורה אפן מאַקאַשאַנער בית עלמין געווען אַ ניקאָלאַיעווער סאָלדאַט, אַ משומד, וואָס האָט זיך געהיים צוריקגעקערט צום יידנטום און זיך געוואַל=גערט אַלס בעל תשובה אין רעזעקנער בתי מדרשים.

נאָך זיין טויט — מיט אַן ערך 60 יאָר צוריק — האָט מען אים ביינאַכט, בסוד סודות, כּדי נאַטשאַלסטוואָ זאָל ניט דערוויסן - אַוועקגעפירט קיין מאַקאַשאַנאַ, און דאָרטן מקבר געוועז אויפן אַלטן בית עלמין, וואָס איז שוין געוועז פון יאָרן לאַנג געשלאָסן.

איצט איז אויף דעם דאָזיקן אָרט, ווו עס רוען, לויט די לעגענדעס, די אבות פון די רעזעקנער יידן קיין שום שפור פון אַ מצבה ניט צו געפינען.

די גאַנצע פעלד איז פאַראַקערט, נאָר באַם ברעג פעלד, צום טראַקט צו, שטייען דריי משונהדיק-צודרייטע אַלטע ביימער, ווי שטומע עדות פון אַ לעבן וואָס האָט פּולסירט און געפונען זיין רו אַפן דאָזיקן אָרט, ניט לאָזנדיק נאָך זיך קיין געדעכעניש.

מילואים צום פאָריקן קאַפּיטל.

ווען דער קאַפּיטל איז שוין געווען אויסגעזעצט, איז אונז געלונגען צו באַקומען דעם עלטסטן דאָקומענט פון די רעזעקנער יידן — דעם פּנקס פון חברה משניות פון יאָר תקמ״ו אָן.

די ערשטע פאַרצייכנונגען אין פּנקס באַשטעטיקן אונז קודם כל די לעגענדע מאַקאַשאַן: פון יאָר תקמ״ו ביז תקנ״ז (1786-1797) געפינען מיר דריי מאָל דעם נאָמען מאַקאַשאַן, דערנאָך ווערט עס פאַרשוואונדן.

אין דער רשימה פון אריינגעקומענע צדקות — „כל הצדקות משנת תקנ״ה״ — געפינען מיר, למשל, אַזאַ פראַזע: „ערב יום כיפור על בית עלמין דקהילתנו י״ד קט׳ וחצי, על בית עלמין דמלון מאקשאן כ״ב קט׳״. (אַפן בית עלמין פון אונזער קהילה 14 קאָפּיקעס, אַפן בית עלמין קרעטשמע מאַקאַשאַן 22 קאָפּ.)

אין די הכנסות פון יאָר תקנ״ז (1797) געפינען מיר פאַרצייכנט פון גבאי „קבלתי ח׳ זהובים ב׳ קט׳ יאָרצייטן מבית עלמין של מאקשאן״ (באַקומען אַכט גילדן מיט צוויי קאָפּ. יאָרצייטן פון מאַקאַשאַנער בית עלמין) און אין די הוצאות „חצי רובל נתתי לר׳ צבי מלמד בעד יתום בנו של יהודא ממאקשאן״ (אַ האַלבן רובל געגעבן ר׳ צבי מלמד פאַרן יתום, דעם זון פון יהודא מאַקאַשאַנער).

די אַלע פאַרצייכנונגען ווייזן אונז, אַז דער צוזאַמענבונד פון די רעזעקנער יידן מיט מאַקאַשאַן איז נאָך דאַן געווען זייער שטאַרק, אַז קלייבנדיק עיו״כ אויפן היגן, קענטיק, נייעם בית עלמין האָט מען גלייכצייטיק געקליבן אויך אויפן מאַקאַשאַנער בית עלמין, וואָס האָט, אגב, געגעבן מיט 8 קאָפּיקעס מער: קענ-

טיק אַז דאָרט איז געווען אַ גרעסערער עולם. די יאָרצייטן פון די אָבות אין מאַקאַשאַן האָט מען געהיט, און געזעען אַז חברה משניות אָל פאַר זיי לערנען.

פון די תקנות דערוויסן מיר זיך, אַז רעזעקנע האָט דעמאָלט געהאַט צוויי יאָרמערק–ירידים גדולים. דער אָפּצאָל איז געווען פון יעדער חברהמאַן אַ קאָפּיקע וואָכער, אין טאָג פון א סיום האָבן אַלע חברה=משניות=לייט געדאַרפט שוין פון אינדערפרי זיך אָנטאָן אין די שבתדיקע מלבושים און ברייננגן וואָס מער ליכט. דער „וואָכער“ האָט אַריינגעבראַכט דער חברה דאָס העכסטע 9 גילדן אַ חודש, סרוב אָבער נאָר 4 און 5 גילדן.

סיומים האָט מען, קענטיק, געפּראַוועט גאָר פייערלעך און געצאָלט פאַר אַ קוואָרט בראַנפן צוועלף אַהאַלב קאָפּיקעס, ברויט איז, קענטיק, געווען גאַנץ טייער: פאַר 20 פונט ברויט — אַ האַלבן רובל.

די רשימה פון די ספרים וואָס דער בית מדרש האָט פאַרמאָגט איז גאַנץ אָרעם און אזוי ווי די חברה רופט זיך „חברה משניות דק"ק רעזיצא“, ד. ה. פון גאַנץ שטאָט, איז קלאָר, אַז מער זיינען דאַן קיין בתי מדרשים און חברות ניט געווען.

חוצן בית מדרש ווערט אָבער אויך דערמאָנט אַ בית הכנסת ד. ה. אַ שול. וואו געווינלעך ווערט נאָר געדאַוונט. אזוי איז אָפּגעצייכענט, אַז די חברה משניות האָט געמאַכט עיו"כ בבית הכנסת אַכט גילדן, 9 קאָפּיקעס, און אין האַרבן חרם מכח נעמען ספרים פון בית מדרש ווערט געזאָגט בזה הלשון: „שלא להוציא מבית המדרש דקהלתינו לחוץ מבית המדרש שום ספר השייך לחברה משניות כ"א לבית הכנסת וכו'“ אָבער צו דאָס איז געווען אַ באַזונדער שול, צו דאָס איז געווען צוזאַמען מיטן בית מדרש—בלייבט ניט אופגעקלערט.

אין פנקס ווערט אויך בסדר דערמאָנט הרב ר' אליקם געץ הלוי, וואָס איז אויך דער ערשטער פון די 15 גרינדער פון חברה משניות. דער רב ר' יעקב איז ניט דערמאָנט, ווי מיר ווייסן אָבער, איז אַ פעסטגעשטעלטע זאַך אז א רב ר' יעקב איז אין רעזעקנע געווען, ער איז געווען דער זיידע פון שו"ב ר' יצחק עדעלשטיין ז"ל (געשטאָרבן אין 1912). פאַרוואָס אין פנקס איז דער דאָזיקער רב ניטאָ, בלייבט ניט אופגעקלערט.

על כל פנים באַשטעטיקט דער פנקס די השערה, אַז דער רעזעקנער קיבוץ האָט אָנגעהויבן פירן א מער וויינקער קהלשן לעבן מיט אן ערך 160–170 יאָר צוריק און געהאט זיינע וואָרצלען אין מאקאַשאַנער ישוב.

2. די ערשטע טריט.

דאַטן און ציפערן. — דער „אַלטער“ בית מדרש און דער ערשטער רב. — עמיגראַציע אין די דרום גובערניעס. — קלאָג־בריוו פון רע- זעקנער קהל. -פון אַלעקסאַנדער דעם ערשטן ביז משה מאָנטעפיאָרי.

ווי געזאָגט, איז דער ערשטער פעריאָד פון רעזעקנער ישוב אַ ביסל מטושטש. מער ווייניקער ווערט אָבער קלאָרער דער אויסזען פון רעזעקנע, אָנהויבנדיק פון יאָר 1802, ווען די יונגע שטאָט ווערט אַן „אויעזדני גאָראָד“.

אַף וויפיל „גראַנדיעז“ דער „אויעזדני גאָראָד“ איז געווען אין יענער צייט ווייזן אונדז די וויטערדיקע ציפערן.

אין רעזעקנער קרייז האָבן זיך לויט די אָפיציעלע דאַטן געפונען אין יאָר 1808: 14 קריסטלעכע סוחרים, 3 יידישע, 204 קריסטלעכע מעשטשאַנעס און 532 יידישע, אַחוץ פרויען.

די גאַנצע שטעטל איז באַשטאַנען פון אַ דריי טויזנט איינוואוינער, און געהאַט זייער אַ קלאָגעדיקן אויסזען: קרומע און לאָמע געסלעך האָבן זיך גע- צויגן אין ראַיאָן פון דער איצטיקער לודזאַס יעלאַ, געדיכט אָנגעפראָפט מיט הייזקעס, געדרייט און געפלאָכטן איינע אין די אַנדערע.

אַפן אַנדער זייט טייך, וואו עס איז איצט אַזאַ גרויסע טייל שטאָט, איז נאָך דאַן געווען פוסטע האָלע: דאָרט איז זיך רואיק געוואַקסן אַ געדיכ- טער בעריאָזעווער וואַלד, וואו דער עולם פלעגט זיך שפּאַצירן אום שבת און יום־טוב.

דער שאָסיי, וואָס איז ערשט געבויט געוואָרן אין ניקאָלאַי דעם ערשטנס צייטן, איז נאָך דאַן ניט געווען און דאָרט, וואו איצט איז די אָריגינעלע געביידע פון שטאָט פאַרוואַלטונג, איז געשטאַנען אַ הילצערנע הייזל וואו ס'האָט זיך געפונען די פּאָטשט.

ווי עס ווייזט אויס האָבן די רעזעקנער יידן צו יענער צייט געהאַט נאָר איין בית מדרש—דעם „אַלטן“, אָדער ווי ער האָט זיך שפּעטער גערופן „דער ווייסער“, — וואָס האָט זיך געפונען אַפן מאַרק און איז דערנאָך אָפּגעברענט געוואָרן, און אַף זיין אָרט האָט מען אויסגעבויט דעם געמויערטן בית מדרש.

די יידישע רעזעקנע האָט ערשט דאַן געמאַכט די ערשטע טריט צו אַן איינגענעם קהלשן לעבן, און אין יענער צייט האָט זיך עס געפונען אויפן כסא הרבנות דער ערשטער רעזעקנער רב ר' אליקום געץ.

די שטעטל איז געווען אָרעם און בלאָטיק. דער דלות איז געווען אַזוי גרויס, אַז די רעזעקנער יידן האָבן זיך געלאָזן וואַנדערן אין די קאָלאָניעס פון כערסאָנער און יעקאַטערינאָסלאַווער גובערניעס.

הגם ס'איז שוין געווען אַ געזעץ וועגן בילדונג פאַר יידישע קינדער, האָט נאָך אָבער די יידישע רעזעקנע אין יאָר 1808 קיין שול פאַר קינדער ניט געהאַט.

אף דער-אויפפאָדערונג וועגן אַ געניועם ראַפּאָרט מכוח דעם ענין שול אין רעזעקנע האָט די רעזעקנער קהילה געענטפערט מיט אַ קלאָגבריוו, אונטער-שטרייכנדיק איר דלות און בידנע לאַגע.

דער בריוו לייענט זיך אַזוי:

ЕГО ВЫСОКОРОДІЮ

Господину Статскому Совѣтнику, Минской губерніи Школъ Директору, Бѣлорусскихъ школъ визитатору Петру Ивановичу Цейсу

Изъ Рѣжицкаго Уѣзднаго Еврейскаго Кагала

РАПОРТЪ СЪ ДОНЕСЕНІЕМЪ

(На) Требованіе Вашего Высокородія, пущенное отъ 22 августа подъ № 78-мъ, коимъ требовали письменныхъ свѣдѣній, какія принялъ мѣры къ заведенію начальныхъ училищъ для дѣтей своего народа согласно указу о Евреяхъ 1805 года, то оный кагалъ неоставитъ дать таковую вѣдомость письменно переслать оную жъ въ Минскъ, почему сей кагалъ рапортомъ Вашему Высокородію имѣетъ честь донести, что никакъ невозможно къ заведенію для обученія дѣтей школъ завести, ибо есть Рѣжицкое Еврейское общество наибѣднѣйшее, потому нѣкоторая жъ часть изъ оныхъ уже вышла въ Херсонскую и Екатеринославскую губерніи на переселеніе а инные... (теперь?) выходятъ, а состоявшіе малое количество обучаютъ по собственнымъ домамъ у себя, то къ сему кагалъ по бѣдности никакъ немогъ приступить къ таковому заведенію, о чемъ Вашему Высокородію на уваженіе симъ рапортомъ доносится.

Кагальный *Шліома Гордонъ.*

№ 46.
Сентября 3 дня
1808 года.

אַזוי זיינען געגאַנגען די קינדעריאָרן פון דער יידישער רעזעקנע. דחקות און בלאָטע ביזקל האַלדז... און די דאָזיקע בלאָטע וואָס דער עולם האָט גע-קנאָטן אין יאָר 1812, גייענדיק מקבל פנים זיין אַלעקסאַנדער דעם ערשטן, וואָס האָט דאָ איבערגענעכטיקט אַפן וועג קיין ווילנע בעת דער פראַנצויזישער קריג, איז נאָך געווען גאַנץ געדיכט אפילו מיט צענדליקער יאָרן שפעטער, ווען אין רעזעקנע האָט זיך אָפּגעשטעלט דער באַרימטער יידישער כלל-טוער ר' משה מאנטעפיאָרי אַף זיין נסיעה קיין פעטערבורג אין יאָר 1846.

אין מאנטעפיאָרים טאָגבוך געפינען מיר אַ פּאָר ווערטער וועגן רעזעקנע, וואָס באַצייכענען די שטעטל אַלס אָרעמען בלאָטיקן מקום.

ווי מען דערציילט, האָט דאָ מיט דער קאַרעטע פון משה מאנטעפיאָרי פּאַסירט אַ צופאַל: די קאַרעטע איז איינגעזונקן אויפן מיטן גאַס, און יידן האָבן איר קוים מיט צרות אַרויסגעשלעפּט אַף די פּלייצעס.

מאָנטעפיאָרי איז דאָ, אגב, געווען שבת, געגעסן טשאָלענט, און שטאַרק הנאה געהאַט פון די שבתדיקע מאכלים.

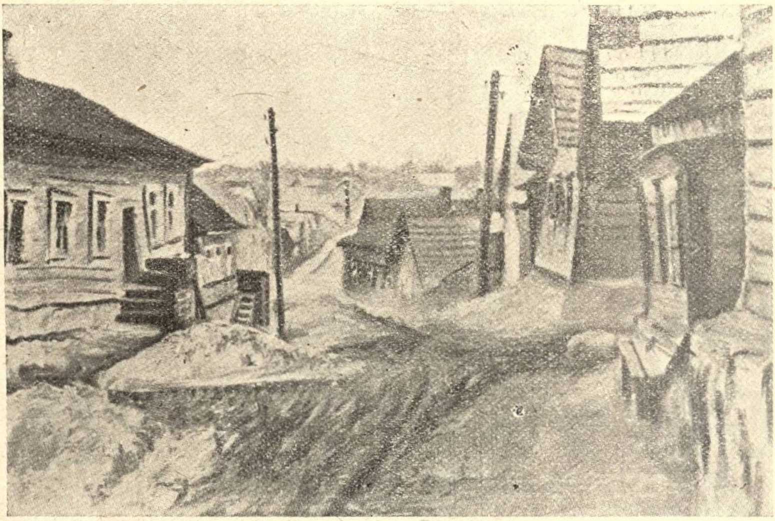

Vecā Rēzekne.
Māksl. A. Naišlosa glezna.

אַלטרעזעקנע.
געמ. פון קינסטלער אַ. ניישלאָס.

3. וואוּקס און אַנטוויקלונג.

טויט פון ר׳ עזריאל.—האַנדל און מלאכה.—דינאַסטישע מישפחות אין רעזעקנע.—ר׳ איטשעלע.—דער זעמדל, שאָסיי און דער פּלאַן.

די צייט איז אָבער, קענטיק, געווען אַ מזלדיקע און די בלאָטע האָט ניט געשטערט דער יידישער באַפעלקערונג צו וואַקסן און שטאַרקן זיך ניט נאָר אין צאָל, נאָר אויך אין מאַטעריעלן זין—אין גשמיות און פרנסה.

אין יאָר 1863 געפינען מיר שוין אין רעזעקנע 3371 איינוואוינער, דערין 1731 יידן און שטאָט האָט שוין באַוויזן מלווה צו זיין אויך איר דריטן רב ר׳ עזריאל ז״ל.

די באַפעלקערונג וואַקסט זיך פאַנאַנדער. עס ווייזן זיך אין רעזעקנע גאַנץ סאָלידע גבירים. עס הויבן זיך אָן מסחרים מיט וואַלד און מיט פלאַקס און עס קומען אויף די „דינאַסטיע־פאַמיליעס" פון רעזעקנע: די ריוואָשעס, די טשערפאַסעס, די טאַגערעס, אימעניטאָווס און אַנד.

דער עולם בויט הייזער, בתי־מדרשים און אויפן כסא הרבנות קומט אַרויף דער באַרימטער צדיק ר' איטשעלע זצ"ל.

אין דער ביז איצטיקער פשוטער סביבה נעמען זיך ווייזן יידן־לומדים און חסידים, אָבער די צייט איז נאָך אַ אידילישע און אַסך רעזעקנער בעלי בתים גייען נאָך אַף דער ווייבס פירמע, מחמת די אשת חילס זיינען געווען דער שוואַכער געשלעכט און דער שטאַרקערער מין האָט געקליבן עולם הבא.

צוגלייך מיטן האַנדל איז אויך געוואַקסן די צאָל בעל מלאכות אין רעזעקנע, וואָס האָבן געלעבט אין די זייטיקע געסלעך און זיך דערנערט פון יגיע כפים.

Ziedotājs
Chaims Rivošs,
kura vārdā nosaukta žīdu nespējnieku patversme.

דער נדבן
חיים ריוואש
אַף וועמעס נאָמען עס איז געבויט דער מושב זקנים אין רעזעקנע.

אַ גרויסע ראָלע אין דער אַנטוויקלונג פון רעזעקנע האָט געשפילט די פאַמיליע ריוואש, וואָס שטאַמט פון דרויע, *) וואָס האָט מיט איר פאַרצוויגטקייט און גרויסע געשעפטן מיטגעהאָלפן דעם אופשטייג פון רעזעקנער יידישן ישוב.

---

*) ווי מען דערציילט, איז דער פאָטער פון די ריוואָשעס אין דרויע זיסקע יאָסעלעס געווען צוליב זיין חכמה שטארק פאנאנד באַ די פריצים, וועלכע פלעגן קומען צו אים נאָך עצות.

אַזוי ווי ער פלעגט זיצן אַ גאַנצן טאָג אין מנין, פלעגן כסדר צופאָרן צום מנין די פריצישע קאַרעטעס מיט די נאַשפיץ־געשפאַנטע פערד און דאָרטן, אין מנין, פלעגט זיסקע יאָסעלעס זיי אופנעמען און געבן זיינע עצות.

גרויסע וואַלדסוחרים און פּאָדריאַטשיקעס, האָבן זיי שטענדיק אויפגעהאַלטן די סך יידישע אָנגעשטעלטע, מעקלער און סתם יידן-חסידים, וואָס האָבן זיך געריבן אַרום די גבירישע הייזער און געצויגן חיונה פון רייכע שיריים. גאַנצע רייען הייזער, מויערן, קלייטן און מנינים האָבן געהערט צו דער דאָזיקער משפחה און די וויטערדיקע 20 יאָר ביז 1883 איז געווען דער אויפבליפּעריאָד פון רע-זעקנע. צו דעם דאָזיקן יאָר גרייכט שוין די צאָל יידן אין רעזעקנע דעם ציפער 7216, ד. ה. 70,8 פּראָצענט פון דער שטאָטישער באַפעלקערונג.

די שטאָט איז געוואַקסן. דער עולם האָט געהאַנדלט. געאַרבעט — און ס'האָב זיך געשאַפן דער אַזוי גערופענער „זעמדל" ד. ה. די גרויסע גאַס (איצ-טיקע 15 מאַיאַ יעלאַ) צום בריק צו, וואָס האָט זיך פאַרוואַנדלט אין צענטראַלן האַנדלסנערוו פון שטאָט, אין קאָכעדיקסטן מקום, וואו עס האָבן זיך געדרייט סוחרים, הענדלער, מעקלער, טרעגער וכדומה — מיט איין וואָרט, דער צענטער, וואו מען טאַפּט אין וואָגן און מען מאַכט געשעפט.

רעזעקנער יידן האָבן זיך גענומען מתחתן זיין מיט ליטישן יחוס, און די אָנגעקומענע איידימס האָבן געשאַפן אין רעזעקנע דעם טיפּ פון אַמאָליקע מושלמים, פאַראייניקנדיק תורה און השכלה במקום אחד.

אין די דאָזיקע יאָרן האָט רעזעקנע פאַרמאָגט אַ פיינעם קרייז משכילים אָבער אויך די לומדים און פרומע יידן האָבן געהאַט אין זיך זייער פיל געמיט-לעכקייט און טאָלעראַנץ, מאַכנדיק רעזעקנע אַ שם פון אַ „פרייער שטאָט", פאַרשטייט זיך, לויט די דעמאָלטיקע באַגריפן.

מיטן „זעמדל" האָט זיך נאָך דער וואוקס פון דער שטאָט רעזעקנע און פון יידישן קיבוץ ניט אָפּגעשטעלט.

ניט קענענדיק ציען זיך אין דער לייגג, צום וואָקזאַל צו, וואָס האָט זיך גערעכנט פאַר אויעזד, וואו יידן איז געווען פאַרבאָטן צו וואוינען, האָט זיך דער ישוב געלאָזן אין אַן אַנדער ריכטונג און ס'איז אויסגעוואַקסן דער שאָסיי (איצטיקע אַטבריוואָשאַנאַס אַלייאַ) און דער אַזוי גערופענער נייער פּלאַן מיט זיינע ספּע-ציפישע פּלאַנאָווע יידן, פּלאַנאָווער בית מדרש א. א. וו.

אַסך האָט אין דעם מיטגעהאָלפן דער גרינדער פון דער משפחה מאַנטייפל — דער גרויסער בעל-צדקה ר' חיים מאַנטייפל ז"ל.

דאָ אויפן פּלאַן האָט ער געשאַפן זיינע אונטערנעמונגען, אַרום וועלכע ס'האָבן זיך גרופירט לעבעדיקע צווייגן פון פּרנסה פאַר אַ סך געזינטן, דאָ האָט ער אויך אויסגעבויט אַן אייגנעם בית מדרש, וואָס ער האָט דערנאָך איבער-געגעבן איין קהל — דער שוין דערמאָנטער פּלאַנאָווער בית מדרש עד היום הזה.

אַזוי האָט זיך געוואָרצלט דער יידישער ישוב אין רעזעקנע און זיך גע־פלאָכטן אין גרויסן בוים פון יידישן לעבן.

צו יענער צייט האָט רעזעקנע פאַרמאָגט: אַ תלמוד תורה, אַ קאַזיאָנע פאָלקסשול, אַ ביקור חולים, אַ גמילת חסד באַם געמויערטן בית מדרש, ווי אויך אַ ישיבה, וואָס איז אָנגעפירט געוואָרן פון ראש־ישיבה ר' לייב פערל (לייבל דער שאַצקער ז"ל) און וואו עס האָט אויך געזאָגט אַ שיעור דער איי־דים פון אויבנדערמאָנטן ר' חיים מאַנטייפל, ר' אהרן יהודה שולמאַן ז"ל.

דער געדאַנק פון חיבת ציון און דערנאָך דער ציוניזם, וואָס האָט זיך דאָן גענומען פאַרשפרייטן, האָט אין רעזעקנע קיין גרויסן אָפקלאַנג ניט געהאַט, באַגרענעצנדיק זיך מיט אַ קליינעם קרייז משכילישע בעלי בתים.

„Starosta" Ch. Čerfass.

דער סטאַראָסטע ח. טשערפאַס (חיים זעליקס)

א גרויסע ראָלע האָבן אין יענער צייט געשפילט דער סטאַראָסטע חיים זעליקס און דער גלאַסנער נאָטע אימעניטאָוו, וואָס זיינען געווען די אָפיציעלע יידישע פאָרשטייער כלפי חוץ און געהאַלטן גאַנץ שטאָט אין די הענט.

דער סטאַראָסטע חיים זעליקס איז אָפגעזעסן על מכונו ביי אַ האַלבן יאָרהונדערט *). פאַר דער צייט האָבן זיך זיינע קרובים־די טשערפאַסעס - פאַנאַנדערגעוואַקסן און געגאַנגען אַף זיין פירמע, אַזוי אַז עס האָט זיך געשאַפן אַ ווערטל „ער איז פון חיים זעליקס משפחה", וואָס גילט נאָך ביז היינטיקן טאָג.

*) ווי ערנסט דער סטאַראָסטא חיים זעליקס האָט זיך באַצויגן צו זיין געזעלשאַפטלעכע אַרבעט, קען דינען פאָלגנדיקער פאַקט: איינמאָל, ווען ער האָט זיך ברייטלעך אָפגעריכט דעם סדר מיט זיינע בני בית, האָט מען אָנגעזאָגט אַז אין פאַליציי געפינט זיך אַ יידישע געזינט, אַן אַרויסגעטריי־בענע פון אַ דערבייאיקן דאָרף.

חיים זעליקס האָט קיין סך ניט געקלערט, אַראָפגעוואָרפן דעם קיטל, אַוועק אין פאַליציי, געבראַכט די אומגליקליכע צו זיך צום טיש און געפראַוועט דעם סדר צוזאַמען מיט די אַרויס־געטריבענע.

4. נאָכן טויט פון ר' איטשעלען.

רעזעקנע ווערט פאַריתומט. — מחלוקת. — די יאַפּאַנישע מלחמה און דער „פינפטער יאָר". — שטראָף־עקספּעדיציע פון גענעראַל דאַנילאָוו.

אין יאָר תר״ס (1900) ווערט רעזעקנע פאַריתומט: עס גייט אַוועק פון דער וועלט דער אַלטער רב און צדיק ר' איטשעלע ציוני ז״ל און דעם כּסא הרבנות פאַרנעמט זיין זון ר' דוד.

זיין רבנות האָט זיך אָבער קיין צוויי יאָר ניט געצויגן, ווי ער איז קראַנק געוואָרן און געשטאָרבן.

אין רעזעקנע קומט אָן פאַר אַ רב ר' ישראל דושאָוויץ, „דער שצעדרינער" (איצט פאָרזיצער פון ועד הרבנים אין ני־יאָרק). עס ברעכט אויס אַ מחלוקה וואָס פאַרוואַנדלט זיך אין אַן אמתן „בירגער־קריג" צווישן די רעזעקנער יידן.

די רוסיש־יאַפּאַנישע קריג האָט אסך יידן געצוואונגען צו פאַרלאָזן די רוסישע גרענעץ: אסך רעזעקנער זיינען דאַן אַוועק מעבר לים, און ס'איז כאַראַקטעריסטיש, אַז ניט אַלע האָבן זיך געקענט דאָרטן איינבירגערן, און גאָר אַ היפּשער טייל איז דערנאָך צוריקגעקומען: סיי פון אַמעריקע, סיי פון אַפריקע.

הגם רעזעקנע איז קיינמאָל און אויך דאַן ניט געווען קיין אינדוסטריע־שטאָט, און דער אַרבעטערקלאַס איז דאָ געווען קליין, האָט אָבער די פרייהייטסבאַוועגונג פון יאָר 1905 אויך ניט אויסגעמיטן רעזעקנע, מאַכנדיק איבערקערענישן אַפן גאַנצן פראָנט פון רואיקן לעבן.

אימת־מות האָט רעזעקנע איבערגעלעבט, ווען ס'איז אָנגעקומען די שטראָף־עקספּעדיציע פון גענעראַל דאַנילאָוו. די עקספּעדיציע האָט אַרעסטירט, געשמיסן און אויך אויפגעריסן הייזער אַלס שטראָף פאַר דער רעוואָלוציע.

דער רב דושאָוויץ און דער ראַבינער פּאָליאַק ז״ל זיינען גערופן געוואָרן צום גענעראַל, די אופנאַמע איז פאָרגעקומען אין אַ קאַנצעלאַריע.

דער גענעראַל איז אַרומגעלאָפן הין און צוריק מיט בלוטפאַרלאָפענע אויגן און פאָכנדיק מיטן בייטש האָט ער געפאָדערט פון די רבנים אַ סוף צו מאַכן צו דער „קראַמאָלע", דראָענדיק מיט פייער און טויט.

5. די שטילע יאָרן.

געדריקטע לאַגע. — וועקסלען און וואַכערניקעס. — דעם „רבס באַנק". — „פלאַקס איבער אַלעס". — גייסטיקער מצב.

די צייט שטייט ניט אויף אַן אָרט און דאָס לעבן גייט ווייטער. די פּאָליטישע לאַגע רופט זיך זייער שווער אָפּ אויפן עקאָנאָמישן לעבן פון דער באַפעלקערונג.

אחוץ די גרויסע פירמעס ווי גרונס, טשעסנע און בערע עפשטיין (דער זיידע פון באַוואוסטן סאָוועטישן שריפטשטעלער יורי טיניאנאָוו — אַ היגער אַ געבאָרענער), וואָס האָבן געפירט גרויסע געשעפטן און געמאַכט אומזאַצן אויף מיליאָנעס, האָט דער גרויסער עולם, וואָס איז באַשטאַנען פון מיטל־קלאַס און דערונטער, געפירט אַ שווערן קאַמף פאַר זיין קיום, ליידנדיק פון אַ כראָנישן געלט־מאַנגל, האָבנדיק נאָכאַנאַנד צו טאָן מיט די וועקסלען און וואכערניקעס, וואָס האָבן אויסגענוצט די לאַגע און געשונדן די הויט פון זייערע קליענטן.

עס ווערט רייף דער געדאַנק פון קאָאָפּעראַציע, פון אַ ביליקן קרעדיט־אַנשטאַלט און לויט דער איניציאַטיוו פון הרב דושאוויץ ווערט געגרינדעט אַ לייַ־און שפּאָר־געזעלשאַפט, וואָס ווערט גלייך פּאָפּולער און באַקומט ביים עולם דעם נאָמען „דעם רבס באַנק“.

עס ווערט אויך געשאַפן אַ באַנק פאַר קעגנזייטיקן קרעדיט פון די רייכערע סוחרים.

איינע פון די הויפּט עסקים פון רעזעקנער אידן אין יענער צייט איז געווען דער האַנדל מיט פלאַקס, וואָס האָט אַנגענומען אַ ברייטן פאַרנעם און פאַרטונקלט אַלע איבעריקע.

ניט אומזיסט האָט דער באַקאַנטער עקאָנאָמיסט דר. ח. ד. הורוויץ (אַ סוחר), וואָס האָט דאַן געמאַכט אַ רייזע איבערן יידישן תחום און באַזוכט רעזעקנע, איר געקרוינט אין פּעטערבורגער „פריינד“ מיטן נאָמען „פּשתן“, ד. ה. די פלאַקס־שטאָט, און באמת האָבן דאַן פון פלאַקס געצויגן די חיונה אַ סך צענדליקער פאַמיליעס אין רעזעקנע.

די אַלגעמיינע רעאַקציע האָט זיך אויך שלעכט אָפּגערופן אויפן גייסטיקן מצב פון רעזעקנער יידן, וואָס ווערט אַלץ מער אפּגעשטאַנען און פאַרגרעבט.

די יוגנט, וואָס פילט אָן די דאַן געגרינדעטע מיטלשולן — גימנאַזיע און טאַר־אָאָווע שקאָלע, — וואַקסט ווייט און פרעמד פון יידישן לעבן. דער עולם ווערט אַלץ מער פאַרחומרט און אָנגעשטעקט מיטן פוסטן גלאַנץ פון דער אַזוי־גערופענער „אָפּצאַסן־קולטור“.

נאָר אַ הייפל יידישע פאָלקס־אינטעליגענטן — שיריים פון די איבערגעבליבענע קרייזלעך — אינטערעסירט זיך מיט יידישע פּראָבלעמען, שטודירט די יידישע ליטעראַטור און שטעלט פון צייט צו צייט אַ פּיעסע פון יידישן מאָדערנעם רעפּערטואַר.

ביסלעכווייז ווערט דאָס אויך פאַרשוואונדן און רעזעקנע, וואָס האָט שוין דאַן געהאַט אַ באַפעלקערונג פון אפשר 10, צו 15 טויזנט אידן, (קיין געגויע ציפערן זיינען ניטאָ), פאַרוואַנדלט זיך אין אַן אמתן ייסטיקן מדבר, וואו עס בלייבט נאָר די בוכהאַנדלונג פון ב. שערעשעווסקי (איצט אין ריגע), וואָס שפּילט די ראָלע פון אַ קולטורעלן צענטער און דינט אַלס אַ מקום מקלט פאַר די בעסערע עלעמענטן פון דער יוגנט.

מיטן רעליגיעזן לעבן פירן אָן, אויסער הרב דושאוויץ, אויך הרב ר' אהרון יהודה שולמאַן ז"ל, וואָס האָט אויסגעפירט אַ געוויסע צייט די פונקציעס פון אַ רב אין שטאָט, איבערגעבנדיק עס דערנאָך צו ר' לייב פערל ז"ל, דעם געוועזענעם ראש ישיבה, וואָס האָט באַקומען דעם טיטול „דיין פון רעזעקנע".

נאָכן טויט פון דעם לעצטן קומט אָן אַלס רב אין רעזעקנע דער רב פון קאַבילניק הרה"ג ר' חיים לובאָצקי שליט"א און אין צוויי יאָר אַרום האָט זיך שוין רעזעקנע געדרייט צוזאַמען מיט דער גאַנצער וועלט אין גרויסן געווירבל פון מלחמות, מהומות און אָקופּאַציעס.

6. מלחמות, מהומות און אקופּאַציעס.

די מזלדיקע רעזעקנע. — פראָנט, היימלאָזע און יעקאָפּאָ. — בימי קערענסקי. — „רעוואָלוציאָנערע" פּאָגראָם־שרעק. — פאַר די דייטשן און באָלשעוויקעס.

די וועלט־מלחמה האָט רעזעקנע געשאַנעוועט. די שטאָט האָט גוט אָפּגעשניטן. די שלאַכטן זיינען אַהער ניט דער־אַנגען. זי האָט זיך אָבער געפונען אין נאָענטן טיל און גערעכנט פאַר אַ פראָנט־שטאָט.

די שטאָט איז פול געווען מיט חיילות, לאַזאַרעטן, אַלערליי פראָנט־אָרגאַניזאַציעס: ווי זעמסקי, גאָראָדסקאָי סאָיוז מיט זייערע פאַרשיידענע אַנשטאַלטן וכדומה.

דאָ איז אויך געווען דער ערשטער פונקט פאַר די היימלאָזע (בעזשענצעס) פון די דערבייאיקע קורלאַנד און ליטע.

אַ סך היימלאָזע זיינען געפאָרן ווייטער, אַ גרויסע טייל האָט זיך אָבער אָפּגעשטעלט און אָפּגעוואַרט ביזן סוף פון דער בלוטיקער שפּיל.

זייער וואַרים האָבן די רעזעקנער יידן אויפגענומען די גרויסע בעזשענסקע טראַגעדיע און דער שבת, ווען ס'איז אָנגעקומען דער עשעלאָן מיט די ערשטע 800 היימלאָזע, האָט זיך איינגעשניטן, ווי מיט אַ מעסער, אין די נשמות פון אַלע רעזעקנער יידן.

די גאַנצע יוגנט איז געווען אויף די פיס, דער וואָקזאַל איז בפועל ממש

A. Naišloss. Klusa iela. א. נײשלאָס. אַ שבתדיקע געסל אין רעזעקנע.

פול געווען פון אויבן ביז אַראָפּ מיט ברויט, חלה און הונדערטער טשאָלענטן.

דער רושם איז געווען גוואַלדיק און דער דעמאָלטיקער פּראַוואָסלאַוונער גלח אָטיעץ יאָאַן האָט זיך אויסגעדריקט, אַז ביי אַזאַ אחדות און איבערגעבנקייט, איז קיין חידוש ניט, אַז די יידן זיינען אַריבער דעם ים: זיי האָבן זיך אַלע צוזאַמען־גענומען פאַר די הענט און אַריבער...

שפּעטער־צו האָט דער צענטראַלער יידישער הילפס־קאָמיטעט אין פּעטראָגראַד (יעקאָפּא) אָנגעפירט מיט דער הילפס־אַרבעט פאַר די היימלאָזע און אַלס באַפולמעכטיקטער האָט זיך דאָ געפונען דער באַקאַנטער יידישער שרייבער־הומאָריסט ז. ווענדעראָף.

דער עולם האָט געשמאַק פאַרדינט פון פאַרשיידענע מלחמה־עסקים און ווי אומעטום, זיינען פון נאָדל אַרויס מלחמה־גבירים גאָר פון אַן אַנדער טויגעקנאָטן.

גאַנץ אָפט פלעגן רעזעקנע באַזוכן דייטשע אעראָפּלאַנעס און אעראָפּלאַן „מתנות”: קיין קרבנות זיינען אָבער ניט געווען.

דער קערענסקי־רעזשים האָט דאָ אַרויסגערופן צום לעבן אָפּטיילונגען פון אַלע יידישע פאַרטייען, וואָס דער רוסלענדישער יידנטום האָט דאַן פאַרמאָגט. די מאַכט האָט אַרויסגעגעבן אַ טעגלעכן אָרגאַן — די ערשטע טעגלעכע צײ־

טונג, וואס רעזעקנע האָט געהאַט.

די צייטונג איז אָנגעפירט געוואָרן פון גאַנץ פייאיקע קרעפטן און געגעבן אַ גרויסן אָרט אויך פאַר יידישע פראַגן.

אין דער דאָזיקער צייטונג האָט, אגב, דעביוטירט מיט לידער אויף רו־סיש דער איצט באַקאַנטער יידישער פּאָעט נחמן דימענטשטיין.

אַ לעבעדיקן אָנטייל האָבן רעזעקנער יידן גענומען אין די אַלערליי וואַלן, וואָס זיינען דאַן פאָרגעקומען, ווי: וואַלן אין שטאָט־דומע, גרינדונגס־פאַרזאַמ־לונג און די וואַלן צום אַלרוסלענדישן יידישן צוזאַמענפאָר, וואָס האָט גע־דאַרפט ווערן די גרינדונגס־פאַרזאַמלונג פון רוסלענדישן יידנטום.

פאָרזיצער פון רעזעקנער וואַל־קאָמיסיע צום יידישן צוזאַמענפאָר איז גע־ווען הרב ר׳ אהרון יהודה שולמאַן ז״ל.

רעזעקנע האָט אָבער אויך געהאַט — ווי מאָדנע דאָס זאָל ניט קלינגען — „רעוואָלוציאָנערע״ פּאָגראָם־שרעק.

אויפגעהעצט פון פינצטערע עלעמענטן, אַז יידן באַהאַלטן די מעל און דערפאַר ווערט דער יקרות, האָבן זיך די סאָלדאַטן צובונטעוועט און אַוועקגע־לאָזן פּאָגראָמירן דעם סקלאַד פון יעקאָפּאָ, וואו זיי האָבן אויך געפונען אַ פאַרגעסענעם לאַגער פון געווער און אמוניציע.

ס׳האָט אויסגעבראָכן אַ געוואַלדיקע מהומה און געהאַלטן ביי אַ פּאָגראָם מיט אַלע פיטשעוועקעס.

מיט גרויס מי און ממש מיט מסירת נפש האָט זיך דעם דעמאָלטיקן שטאָט־הויפט דר. פּאמאראוו איינגעגעבן צו באַרואיקן די צעיושעטע סאָלדאַט־סקע מחנה.

אויף מאָרגן, דעם 11־טן יוני 1917, איז דערשינען אַ ספּעציעלער אויפ־רוף פון די מאַכט־אָרגאַנען קעגן די אַלע פינצטערע עלעמענטן, וואָס העצן קעגן דער יידישער באַפעלקערונג.

די אָקטאָבער־איבערקערעניש האָט זיך אין רעזעקנע וויינִיק וואָס געלאָזט פילן. די נייע מאַכט האָט ניט באַוויזן זיך אָנצוואורעמען, ווי אין עטלעכע חדשים אַרום איז די שטאָט אָקופּירט געוואָרן פון די דייטשן. פאַר די זיבן חדשים פון זייער ממשלה האָבן דאָ די דייטשע מושלים קיין נייע „פאָראָנד־קעס״ ניט איינגעפירט: אַלץ איז כמעט געבליבן נאָכן אַלטן, נאָר אין דומע זיינען באַשטימט געוואָרן עטלעכע נייע גלאַסנע פון הויזבאַזיצער — יידן און קריסטן, — וואָס האָבן געדאַרפט מכריע זיין קעגן דער פריערדיקער מערהייט.

הגם רעזעקנע איז געווען אָפּגעשלאָסן פון דער וועלט און קיין אָפיציעלע פּראָפּוסקן ארויסצופאָרן האָט מען ניט ארויסגעגעבן, פלעגט אָבער מתן בסתר מאַכן אַ תל פון אַלע דינים און דער עולם איז געפאָרן — דער עיקר

קיין ווילנע — פירנדיק טשעמאָדאַנטשיקלעך מיט קערענקעס און נאָך אַזוינע „אַרטיקלען“, אַז אַ רויך איז געגאַנגען.

בכלל איז די עקאָנאָמיק געווען ניט גאָר קיין געהויבענע: דער עולם האָט געלעבט פון האַנט אין מויל פון ריין־צופעליקע און ניט גאָר געזונטע פרנסות. ניט בעסער האָט אויך אויסגעזען די געזעלשאַפטלעכקייט. עס האָט געאַרבעט אַ ביליקע יידישע קיך און אַן אַזוי־גערופענער „עוואַקואַציאָנס־קאָמיטעט“.

ווי ס'איז קענטיק פון אייניקע קאָרעספּאָנדענצן אין ווילנער „לעצטע נייס“ פון יענער צייט האָט דער דאָזיקער קאָמיטעט געהאַט בדעה צו פּראָקלאַמירן זיך אַלס קהילה און געהאַט קעגנער אין דער פּראַגע.

„...קולטורעלע אַנשטאַלטן — לייענען מיר אין דער ציימונג ווייטער, — חוץ דער שול, איז אין שטאָט לגמרי ניטאָ. עטלעכע האָבן זיך גענומען שאַפן אַ ביבליאָטעק אויף פּרצס נאָמען, נאָר קיין אָפּקלאַנג געפינען זיי נאָך ניט. די ציונים פאַרמאָגן אַ קרייזל „לירע“ א. א. וו.“

פון דעם איז צו זען, ווי אָרים, ס'איז געווען דער געזעלשאַפטלעכער לעבן אין יענער צייט. ווען מען נעמט אין באַטראַכט, אַז רעזעקנע איז דאַן געווען אַ שטאָט מיט צענדליקער טויזנטער יידן!

סוף זומער האָט מען פּלוצלונג גענומען ריידן, אַז דער דייטש האַלט ביים פּאַקן די טשעמאָדאַנעס.

די מפּלה פון דייטש איז שוין געווען אַ בולטע און ס'איז אַרויס אַ קלאַנג, אַז אין דעם קאַנט וועלן איבערנעמען די מאַכט הילות פון דער אַנטאַנטע.

נאָר אָנשטאָט דער אַנטאַנטע האָבן זיך באַוויזן די משרתים פון גענעראַל דראַגאָמיראָוו, וואָס האָבן געקליבן אָנהייגער פאַר זיינע שוואַרצמאהדיקע באַנדעס, וועלכע האָבן זיך פאָרמירט אין פּסקאָווער־אָסטראָווער ראַיאָן.

ס'האָט גענומען שמעקן מיט בהלה און מיט לויפעניש, וואו די אויגן טראָגן.

אין „לעצטע נייס“ פון 18־טן נאָוועמבער 1918 געפינען מיר די ווייטערדיקע שילדערונג פון רעזעקנע אין יענע טעג „... די „ווייסע“ זיינען זיך מכין און דער עולם לויפט, לויפט... אלע לויפן: מען לויפט קיין ווילנע, ריגע, דרום, וואו נאָר עס איז דאָ אַ מעגלעכקייט זיך צו באַהאַלטן עד יעבור זעם.

אַ חודש, ווי ס'ציט זיך אָט די פּאַנישע צורודערונג פון אַ קיבוץ. מענטשן לויפן, ווי פאַרחושטע פון שרעק, האַלטנדיק זיך אין איין אַרויספירן: מע פירט אַרויס הייזער. קראָמען, באַלעבאַטישקייט... ס'איז טומלדיק, רויביק — עמיגראַציע!... די שטאָט ווערט אָרעמער, טויטער...“

אַזוי האָט זיך עס געצויגן ביז נאָך סוכות, ווען אין רעזעקנע איז בתופים ובמחולות אַריינגעגאַנגען די רויטע אַרמיי.

לגבי אַנדערע שטעט האָט זיך דאָ אײַנגעשטעלט אַ ווייכע מאַכט. קיין מעראָר איז ניט געווען. די שטאָט איז נאָך פול געווען מיט עסנוואַרג און סחורה, וואָס איז אָבער ביסלעכווייז אויסגעשעפּט געוואָרן פון די „מעשאָטש־ניקעס". געבליבן אין שטאָט איז דער אָרעמער און מיטעלער עולם. די רייכע־רע — ווי מיר האָבן שוין געזאָגט פריער — זײַנען אַוועק מיטן דײַטש.

עס זײַנען אָבער געוואַקסן גאָר אַנדערע, פאַרשטייט זיך, פאַפּירענע גבי־רים, אויפגעקומענע צוליב ספּעקולאַציע און זייף־קאָכערײַ, וואָס איז געגאַנגען אויף צאַרסקע, דומסקע און קערענקעס.

די באָינע איז געווען רעקווירירט פאַר די באַדערפענישן פון דער אַרמיי די שחיטה איז אָנגעגאַנגען ביי די קצבים אין דער היים. די רבנים האָבן גע־צויגן זייער חיונה פון אַ פּאָר מענטשן, וואָס האָבן גענומען מעשר ביי די ספּע־קוליאַנטן ספּעציעל פאַר די רבנים צום לעבן.

נאָר ניט אַלע האָבן ספּעקולירט. אַ גרויסער טייל — איבערהויפּט די יוגנט — איז געווען אָנגעשטעלט ביי די סאָוועטן און באַקומען פּאַיאָק.

לויט דער השתדלות פון הרב לובאָצקי האָט מען אויף פסח די שטענדיקע ברויט־פּאָרציעס פאַרביטן אויף קאָרענע מעל, וואָס מען האָט אַרויסגעגעבן אויף אַ וואָך פאַרויס.

דער עולם האָט געבאַקן מצה, געטרונקען כוסות פון קליוקווע און פאַר־ביסן מיט בולבענע קניידלעך כיד המלך.

מיט פאַלן פון ריגע און דערנענטערונג פון פראָנט, איז רעזעקנע געוואָרן די הויפּט־שטאָט פון דער „רויטער לאַטוויאַ".

ביי גריונבערגן אין מויער, אין צענטער שטאָט, האָט זיך באַזעצט די רויטע רעגירונג מיט פּיאָטער סטוטשקאַ בראש, אַהער זײַנען אַריבערגעהויבן געוואָרן אַלע סאָוועטישע אַנשטאַלטן פון ריגע.

די שטאָט איז דערקלערט געוואָרן אין באַלאַגערונגס־צושטאַנד. ס׳איז געווען אין יוצא ואין בא; קיין ברויט האָט מען ניט געקענט צופירן, קיין האָלץ האָט מען ניט געקענט ברענגען, און דער עולם האָט גענומען אונטער־הונגערן און אונטערפרירן.

בינו לבינו האָט דער פראָנט, וואָס איז געווען אַ לענגערע צייט פאַר־גליווערט, פּלוצלונג אויפגעלעבט און זיך אַ טרייסל געטאָן.

A. Naišloss. Vecā Rēzekne. א. נײַשלאָס. אַלטרעזעקנע.

די שטאָט האָט זיך אָנגעהויבן עוואַקואירן, עס זיינען אָנגעגאַנגען די לעצטע שלאַכטן דורך בראַנפאיעזדן האַרט ביי שטאָט און דעם 21-טן יאַנוואַר 1920, אין אַ פראָסטיקן ווינטער-טאָג, זיינען אין רעזעקנע אַריינגעגאַנגען די רעגולערע פאָלקן פון דער נאַציאָנאַלער לעטישער רעפובליק.

7. דער לעצטער קאַפּיטל.

היסטאָרישע רעדע פון פּרעזידענט אולמאַניס. — אָנזאָג פון אַ נאָרמאַלן לעבן. — רעזעקנע—לאַטוויאַ.

אין אַ וואָך אַרום האָט שוין גאַנץ רעזעקנע אויפגענומען די רעדע פון דעם ערשטן מיניסטער-פּרעזידענט און איצטיקן מלוכה-פּרעזידענט קאַרלים אולמאַניס, וואָס ער האָט געהאַלטן פאַר אַן עולם פון טויזנטער מענטשן, שטייענדיק אויפן באַלקאָן פון געוועז. האָטל „וועגק" (איצט אָפיצערסקער קלוב).

דער פּרעזידענט האָט גערעדט רוסיש (בכדי אַלע זאָלן פאַרשטיין) און אָנגעזאָגט דעם אָנקום פון אַ פרידלעכן, נאָרמאַלן לעבן פאַר אַלע איינוואוינער, אָן אונטערשייד פון נאַציאָנאַליטעט און גלויבן.

פאַר דער יידישער רעזעקנע, ווי פאַר דער שטאָט בכלל, האָט זיך אָנגעהויבן אַ נייע תקופה, וואָס וועט אַריינגיין אין איר געשיכטע אונטערן נאָמען:

רעזעקנע — לאַטוויאַ. ז—ן.

ז—ן.

ר׳ איטשעלע ציוני זצ״ל.

צו זיין פערציקסטן יאָרצייט.

איינער פון די גרעסטע רבנים פון זיין צייט. — די נטיה צו חסידות. — דער „פרומער רב״. — זיין לעבן און זיין הנהגה. — א לעגענדאַרע פּער־זענלעכקייט.

מיט 40 יאָר צוריק — דעם 25־טן טאָג אין שבט תר״ס (1900) — האָט רעזעקנע פאַרלאָרן איר אַלטן רב — דעם גרויסן און באַליבטן צדיק ר׳ איטשע־לע ציוני זצ״ל, דעם מחבר פון „עולת יצחק״, וואָס איז געווען בארימט און דער גאַנצער יידישער וועלט אַלס איינער פון די גרעסטע רבנים פון זיין צייט.

אויב עס איז טאַקע אַזוי, ווי מען זאָגט, אַז כל זמן מען פאַרגעסט ניט אויפן געשטאָרבענעם, לעבט ער נאָך — איז דער צדיק ר׳ איטשעלע לעבעדיק נאָך ביזן היינטיקן טאָג. עס קענען אים ניט פאַרגעסן די יעניקע, וואָס האָבן אים געקענט, און עס בייגקט נאָך אים דער יינגערער דור, וואָס האָט אים ניט זוכה געווען צו זען, אָבער האָט זיך וועגן אים אָנגעהערט אַזויפיל אויסטער־לישעס.

אויסגעקנאָטן אין רבנישן יחוס. — זיין זיידע ר׳ דוד און זיין פאָטער ר׳ נפתלי זיינען געווען אַלטע און באַרימטע רבנים אין לודזאַ (אַמאַליקע לוצין ווימעב. גוב.). — האָט ער חתונה געהאַט מיט ר׳ יאָסעלע קרעסלאַווערס אַ טאָכטער. און דאָרטן אין קרעסלאַווע, געפינענדיק זיך אין אַ חסידישע סביבה, האָט ער באַזונדערש ליב באַקומען חסידות און מיטגעבראַכט מיט זיך אויך די דאָזיקע נטיה קיין רעזעקנע.

דאָ איז ער אָנגעקומען על כסא הרבנות מיט 78 יאָר צוריק און דאָ איז ער אין משך פון דער גאַנצער צייט ממש פאַרגעטערט געוואָרן פון אַלעמען.

ר׳ איטשעלעס גרויסע פרומקייט איז געווען אַן אויסערגעוויינלעכע אפילו פאַר יענע יאָרן און אין די רבנישע קרייזן פלעגט מען אים רופן דער „פרומער רב״.

צידקות און תמימות, זעלטענע גוטסקייט און גוטמוטיקייט. אויסגעמישט מיט יראת שמים, וואָס האָט קיין גרענעץ ניט געהאַט, — אָט דאָס איז געווען די פאַרקערפּערונג פון גרויסן צדיק ר׳ איטשעלע זצ״ל.

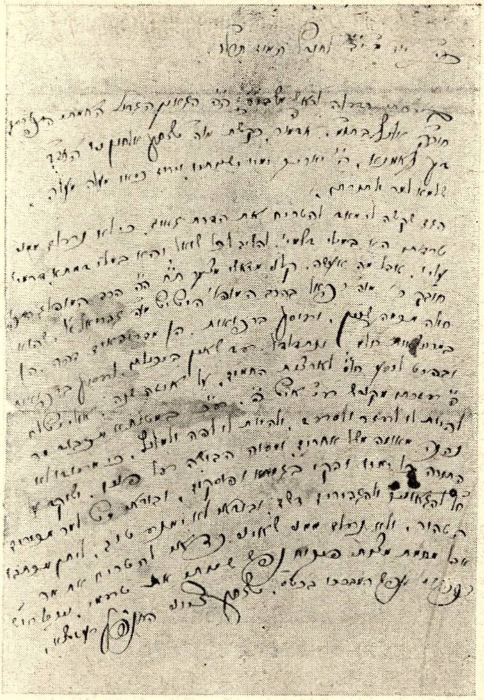

Rabina Cijuni rokraksts.

אַ בריוו פון ר' איטשעלע צו ר' יצחק אלחנן

זיין הנהגה איז געווען פון אַן אמתן גוטן ייד. אַ גאַנצן טאָג האָט ער גע־טראָגן תפילין, וואָס ער האָט אַפילו ניט אויסגעטאָן גייענדיק אין גאַס, קיין איין טאָג ניט דורכגעלאָזן אָן טבילה. פאַרן דאַווענען פלעגט ער לערנען אַפּולע ספרי יראים און איז בכלל געזעסן על התורה ועל העבודה יום ולילה.

ער פלעגט אויך זייער פיל לערנען חסידות — דעם תניא און האָט איינ־געפירט אין גרינעם בית־מדרש, וואו ער האָט געדאַוונט, חסידישע מנהגים: ווי גיין שמיני עצרת מיט הקפות און אַנדערע.

און אָט דער דאָזיקער גרויסער רב און צדיק, וואָס זיין שם טוב איז גע־גאַנגען ווייט איבער דער וועלט, צו וועמען מען האָט זיך געווענדט מיט שאלות פון פאַרשיידענע קאַנטן, האָט געלעבט אָרעם, אין אַ קליינע חרובע שטיבעלע, מיט פּראָסטע ווייסע שטולן, אַ ווייסן געהובלטן טיש, און געצויגן בצמצום זיין חיונה.

אין דער דאָזיקער שטיבעלע האָט ער געפירט זיין 38־יאָריקע רבנות און דאָרט איז עס געשאַפן געוואָרן די ביידע חלקים פון זיין ווערק „עולת יצחק" וואָס איז באַוואוסט און נתקבל געוואָרן אין דער וועלט.

שטענדיק מיט אַ פּנים מאירות פלעגט ער זיך מיט גרויס עניוות קענען אַראָפּלאָזן צו יעדערן. האָט ליב געהאַט געשמאַק צו לאַכן פון אַ גלייכווערטל און די גוטסקייט, וואָס איז געווען אויסגעגאָסן אויף זיין מילדן געזיכט, האָט

נאָך מער פאַרגרעסערט די גרויסע שיינקייט פון זיין הדרת פנים.

ווען ער פלעגט אַלע פרייטיק צו ליכט בענטשן זיך דורכגיין איבער די קראָמען אין שטריימל און אַטלעסענער זשופיצע מיטן ברייטן זיידענעם גאַרטל, איז זיין הויכע פאַטריאַרכאַלע געשטאַלט געווען אַן אמתער תואר פני מלך און יידן פלעגן ציטערן צו קוקן אין זיין געזיכט אַריין.

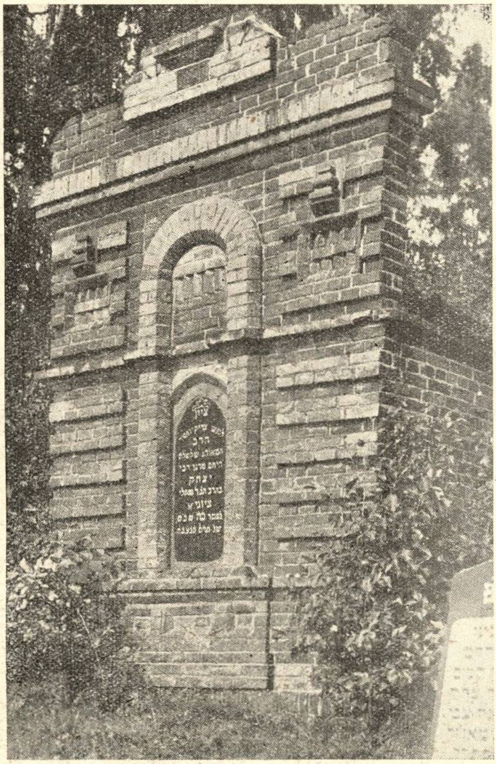

Rabina Cijuni piemineklis

אהל פון ר' איטשעלע ציוני זצ"ל.

קעגן זיין ווילן האָט ער זיך פאַרוואַנדלט אין אַ „גוטן יידן" און צו אים פלעגט מען קומען מיט פולע הערצער נאָך אַן עצה און א ברכה.

צוליב זיין גרויסער עניוות איז עס אים ניט ניחא געווען און ער האָט זיך געפרואווט קעגן דעם ווערן, אָבער אָן דערפאָלג — און אַרום זיין הייליקער פיגור האָבן זיך געוועבט לעגענדעס און מופתים, וואָס קורסירן נאָך איצטער ביים עולם, ווי זיי וואָלטן אָט ערשט פאַסירט.

ז—ן.

ז—ן.

פאַרוואָס איז אין רעזעקנע קיין פּאָגראָמען ניט געווען אין „פינפטן יאָר"?

אין די יאָרן 6—1905 זיינען אין וויטעבּ. גוב קיין פּאָגראָמען ניט פאָרגעקומען. — צוויי טעלעגראַמעס פון איין אינהאַלט. — פאָן פּלאָטאָוו — דער „חרבונה" פון וויטעבּ. גוב.

אין די צייטן פון קישענעוו, האָמעל און אַנדערע מיט בלוט־איינגעקריצטע געשעענישן פון ניקאָלאַי' דעם צווייטנס ממשלה איז געווען אַ מאָדנע און אויפפאַלנדיקע דערשיינונג: וויטעבסקער גובערניע — און בתוכם לאַטגאַליע און רעזעקנע — האָט אויסגעמיטן די פּאָגראָם־מגפה און ניט געוואוסט פון פעדערן אויף די גאַסן וכדומה ווילדקייטן מיט וואָס ס'איז אַזוי רייך געווען אין יענער צייט כמעט דער גאַנצער יידישער תחום המושב.

וויפיל מאָל איך האָב זיך געפּרובט נאָכפרעגן ביי יודעי נגן, אָבער קיין דערקלערונג אויף דער דאָזיקער אינטערעסאַנטער דערשיינונג איז ביי קיינעם ניט געווען.

מיט וואָס זשע האָבן די יידן פון רעזעקנע און איבעריקע שטעט פון וויטעבּ. גוב. נושא חן געווען ביי די לייט פון „פאַראיין פון רוסישן פאָלק", די הויפּט מאַכער און אָרגאַניזירער פון די ארויסטרעטונגען קעגן דער יידישער באַפעלקערונג?

פאַרשטייט זיך, אַז דאָ איז געווען עפּעס אַן אַנדערע פאַרבאָרגענע וויכטיקע סיבה און ניט צוליב זכות אבות האָט די יידן פון אונזער קאַנט דער אומגליק געמיטן. און אַ ראיה לדבר, אַז מען האָט זיי ניט געוועלט מאַכן פאַר אַן אויסנאַם און איבערהיפּן, קען דינען דער פאַקט פון די גאַנץ אָפטע פּאָגראָם־שרעק, וואָס די רעזעקנער יידן און אויך פון אַנדערע דערבייאיקע שטעט איז אויסגעקומען אַפילו עטלעכע מאָל איבערצולעבן אין די יאָרן פון 6—1905.

איינמאָל זיינען שוין אַפילו געווען אין רעזעקנע אָנגעפאָרן די אַרומיקע פויערים מיט ספּעציעלע וועגענער צום אָפּפירן די דערוואַרטע רויב און די גראָבע אייזערנע טירן אין אַמאָליקן גרונס מויער אין רעזעקנע זיינען אַ צייטלאַנג געווען אַ זכרון פון דער גרויסער שרעק.

אָבער יעדעס מאָל, ווי געזאָגט, פלעגט די שרעק פאַרבייגיין און יידן

פּלעגן ניט וויסן, מיט וואָס צו דערקלערן דאָס, וואָס דער פּאָגראָם האָט זיי אַזוי ניט דערוואַרט אויסגעמיטן.

ווייזט זיך אַרויס, אַז די אַלע ניסים זיינען ניט געווען קיין צופעליקייטן און — ווי בעת יעדער עת צרה דאַרף מען זאָגן: וגם חרבונה זכור לטוב. און דער חרבונה איז דער דעמאָלטיקער וויטעבסקער גובערנאַטאָר גענעראַל הער־שאַאו פאָן פלאָטאָוו.

סאיז אַ באַוואוסטע זאַך, אַז אין אַלע יידישע פּאָגראָמען אין צאַרישן רוסלאַנד האָט די פּאָליציי געשפּילט אַ שענדלעכע ראָל און דאָרט, וואו די עומדים בראש פלעגן קוקן אויף די פּאָליציייאישע מעשים צווישן די פינגער, פלעגן די עכט־רוסישע לייט אָפּטאָן זייערע שוואַרצע און בלוטיקע מעשים אומ:עשטערט און יידן מיט זייער האָב און גוטס זיינען געווען הפקר אין פולן זין פון וואָרט.

אין וויטעבסקער גוב. איז עס אָבער אין דעם פּרט געווען גאָר אַנדערש און קלאָר געוואָרן איז עס דורך אַן אָפיציעלן דאָקומענט.

אין 1917 יאָר בעת עס זיינען צוראַבירט געוואָרן די אַרכיוון פון די פּאָ־ליציי־קאַנצעלאַריעס, איז מיר צופעליק אַריינגעפאַלן אַ באַנד דאָקומענטן פון רעזעקנער זשאַנדאַרמסקער פּאַרוואַלטונג פאַר 1905—6 יאָר און דערין האָבן זיך געפונען צוויי כאַראַקטעריסטישע דעפּעשן פון וויטעבסקער גובערנאַטאָר פאָן פלאָטאָוו.

לייד:ער זיינען די דאָקומענטן איצט ניטאָ. אָבער זיי זיינען מיר געבליבן גוט אין זכרון צוליבן גרויסן רושם, וואָס זיי האָבן בעת מעשה אויף מיר גע־מאַכט.

די דעפּעשן זיינען ביידע מאָל אַדרעסירט צום זשאַנדאַרמסקן פּאָלקאָווניק, קאָפּיעס דעם איספּראַווניק, און הגם איינער איז געווען געשיקט אין 1905, די אַנדערע אין 1906, זיינען ביידע דעפּעשן געווען כמעט פון איין אינהאַלט און געלויטעט בערך אַזוי:

שטריינג געהיים. צו מיר זיינען דערגאַנגען ידיעות, אַז ביי אייך אין שטאָט גרייטן זיך אַרויסטרעטונגען קעגן יידן. איך בין דעריבער מתרה, אַז פאַר יעדן אַרויסטריט קעגן דער יידישער באַפעלקערונג וועלן טראָגן די שטרייננגסטע פאַראַנטוואָרטלעכקייט פון קלענסטן ביזן גרעסטן טשין אין דער פּאָליציי.

אונטערגעשריבן: הערשאַאו פאָן פלאָטאָוו.

און ביידע מאָל, קענטיק, האָבן די טעלעגראַמעס פון גובערנאַטאָר געהאַט זייער פּעולה און געבראַכט צו דעם, אַז אַלע פּאָגראָם־הכנות האָבן זיך אויסגע־לאָזן מיט גאָרנישט און יידן זיינען נאָר אָפּגעקומען מיט שרעק.

ווער זשע איז ער געווען, דער דאָזיקער פּאָן פלאטאוו, וואָס האָט זיך אַזוי אָנגענומען פאַרן גורל פון זיינע יידן קעגן דער דעמאָלסטיקער צאַרישער מאָרע?

וועגן דעם דערציילט מען גאַנצע לעגענדעס. מען דערציילט, למשל, אַז ער זאָל זיין געווען אַ זון פון אַלעקסאַנדער דעם צווייטן און איז געקומען אויף דער וועלט (צוליב אַ לינקע ליבע פון קיסר מיט אַ הויף־פריילן) אויפן שיף און מחמת דעם האָט ער באַקומען דעם טיטול פּאָן פלאָטאָוו.

אין די צייטן פון אַלעקסאַנדער דעם דריטן האָט פּאָן פלאָטאָוו געוואוינט אין זיין גוט ביי יעקאַבפילס.

אין אַ מיטן מיטוואָך האָט ער זיך אָפּגעגאָלט באָרד און וואָנצן. שטי־לערהייט האָט מען גערעדט, אַז דאָס איז געשעען לויט אַ פאָדערונג פון הויף, היות ער האָט מיט דער באָרד געקענט אַראָפּ פאַר אַלעקסאַנדער דעם דריטן בכבודו ובעצמו

מיטן הויף, דערציילט מען, פלעגט ער קיינמאָל ניט לעבן בשלום און להכעיס געשפּילט די ראָל פון אַ ליבעראַל. וויטעבסקער גובערנאַטאָר איז ער געווען ביז 1907.

ווען רעזעקנע האט געקעמפט מיטן פייער מיט לײדיקע הענט.

(צום 65=יאָריקן יובל פון דער רעזעקנער פּאָזשאַרנע).

דער טאַטע פון רעזעקנער פּאָזשאַרנע. — די מאַשין אין פייגעס באָד. — אידישע ספּעקטאַקלען און דער פּאָזשאַרנער אינווענטאַר. — באָריס טשערפּאַס.

היי=יאָר ווערט 65 יאָר זינט ס'איז געגרינדעט געוואָרן די רעזעקנער פריי=וויליקע פייערלעשער=געזעלשאַפט, וואָס רעכנט זיך פאַר די עלטסטע אין לאַט=גאַליע. היינט איז שוין שווער זיך פאָרצושטעלן דעם בילד פון אַ שריפה מיט 65 יאָר קאַריק אין רעזעקנע.

היינט איז שוין אין רעזעקנע אַ לייטישע דעפּאָ, מאַשינעס און מאָטאָרן — קלאַפּער=געציי״, ווי נויטיק איז און פּאָזשאַרניקעס, וואָס פליען מיט די פּאָזשאַרנע אויטאָס, לייגן זיך אין דער לייננג און אין דער ברייט און קעמפן מיט מסירת נפש קעגן שר של אש.

מיט 65 יאָר קאַריק איז אָבער געווען אמתע צרות: שטעטל האָט גע=ברענט און עס איז קיין עצה ניט געווען.

רעזעקנע האָט דאַן געהאַט דעם גרויסן מאַנופאַקטור=סוחר און זעלטענעם נדבן ר' אליה שאַפּיראָ. עד היום קענט איר נאָך הערן וועגן זיין זעלטע=נער גוטסקייט און צדקה. איז אָט דער דאָזיקער נדבן איז עס פאַקטיש דער טאַטע פון דער פּאָזשאַרנע אין שטאָט. ער האָט געקויפט און געשאָנקען אַ פּאָזשאַרנע מאַשין און דאָס איז געווען די התחלה פון דער פרייוויליקער פייער=לעשער=געזעלשאַפט אין רעזעקנע. די אָרגאַניזאַציע איז אָבער געווען גאַנץ טשיקאַווע. אַלטע תושבים געדיינקען נאָך די שילדלעך אויף די הייזער פון די פייערלעשער: אויף איין שילדל איז געווען אויסגעמאָלט אַ האַק, אויף אַ צווייטן אַן עמער, אַ לייטער, אַ פיקע צי גאָר אַ פעסל, און דאָס האָט געדאַרפט ווייזן, וואו עס געפינען זיך די מכשירים פון די פּאָזשאַרניקעס.

קיין גרויסע חכמות ביים לעשן איז, ווייזט אויס, אויך ניט געווען און ביי אַ שריפה אום ווינטער, ווען די מאַשין פלעגט נעמען פרירן, פלעגט מען איר טראָגן אויף די הענט אין „פייגעס באָד“ זיך דערוואַרעמען און דער פייער, פאַר=

שטייט זיך, האָט דערווייל געטאָן זיין אַרבעט בשלמות.

די אַמאָליקע אופּראַווועס האָבן זיך ווייניק וואָס געקימערט וועגן קאַמף
מיטן פייער: מיט די אַסיגנירטע 100 צאַרסקע רובלס אַ יאָר האָט מען ווייט
ניט געקענט גיין און דאָ זיינען געקומען צו=הילף די דראַמאַטישע קרייזלעך
בראש מיטן איבער=עגעבענעם טעאַטער=ליבהאָבער, דעם גרינדער און אָנפי=
רער פון פּאָזשאַרנעם אָרקעסטער וועלוול לאפּ, ע״ה.

Boriss Čerfass,
mirušais
ilggadīgais
ugunsdzēšēju
biedrības
brandmajors

באָרים
טשערפאַס
דער
פאַרשטאָרבענער
בראַנדמאַיאָר

„מכירת יוסף“, „שולמית“ וכדומה, וואָס האָבן בשעתם גערעשט אין רע=
זעקנע, זיינען געווען גרעסטנטייל די קוואַלן, פון וועלכע ס׳איז אויסגעפילט גע=
וואָרן דער פּאָזשאַרנער אינווענטאַר — מאַשינעס, קישקעס וכדומה. אַ גרויסע
געשעעניש אין פּאָזשאַרנע איז געווען, ווען מען האָט אָנגעלעבט אין 1908=טן
יאָר אַ „פּאַראָוואַיע מאַשינע“. דער עולם איז געלאָפן אויפן בייזוואונדער
קוקן אויף דער פיינער מאַשין מיט די קופּערנע קיילעכדיקע קוילן, וואָס האָט
געפייפט מיט ווילדע קולות און געהאַט אָבער אַ טבע צו פאַרשטרייקן גראָד אין
סאַמע הייסן מאָמענט.

אין רעזעקנע האָט מען אָבער געשטאָלצירט מיט דער „דערגרייכונג“ און
מען איז שוין ניט געווען אַזוי אַראָפּגעפאַלן ביי זיך, ווען ס׳איז אויס=עקומען
דריי יאָר כסדר צו פאָרן אויף הילף קיין דווינאַוופּילס ביי די דאָרטיקע גרויסע
שריפות.

פאַר דער צייט פון איר עקסיסטענץ האָט די געזעלשאַפט אָנצוציילן צענדליקער ערנסט־ און לייכט־פאַרוואונדעטע פייערלעשער, וואָס האָבן געוויזן גרויס העלדישקייט. ניט נאָר אין קאַמף מיטן פייער, נאָר אויך בעת דעם גרויסן געוויסער אין 1915 יאָר, ווען דער אייזגאַנג האָט זיך פאַרוואַנדלט פאַר רעזעקנע אין אַ גרויס אומגליק מיט מענטשלעכע קרבנות.

40 יאָר אָן איבעררייס האָט זיך געפונען בראש פון דער קאָמאַנדע אַלס בראנד־מאַיאָר דער צאָנאַרצט באָרים טשערפאַס (געשט. אין יאָר 1934). דער דאָזיקער איידעלער מענטש און מזג טוב האָט זיך אָפּגעגעבן דעם פייערלעשער־ענין בלב ונפש. דאָס איז געווען ביי אים אַ לעבן־זאַך און זיינע פאַרדינסטן אין דעם פּרט זיינען גאָר ניט אָפּצושאַצן.

Z—n.

דריי זיינען זיי געווען...

דריי זיינען זיי געווען, דריי רעזעקנער בעלי־בתים, וואָס האָבן נישט פאַר־געסן ביים שטאַרבן, אַז אויך נאָך זיי בלייבן יידן אין רעזעקנע, אַז קהל וועט האָבן הצטרכותן אויך דעמאָלט, ווען זיי וועלן שוין נישט זיין, און האָבן גע־לאָזן אויף עולמות.

חיים ריוואָש.

דער גרויסער מיליאָנער און חסידישער איד איז אויך בחייו געווען באַ־קאַנט מיט זיין ברייטער האַנט.

ער האָט געלעבט רייך, פירשטלעך, אָבער זיין באַציאונג מיט די צענדלי־קער פּריקאַזטשיקעס — חסידים און לומדים, — וואָס זיינען געווען אָנגע־שטעלט אין זיינע וועלדער, איז געווען אַ היימישע, אַ פּאַטריאַרכאַלע.

אונטערן איינפלוס פון זיין צווייטער פרוי האָט זיך זיין שטוב און הנהגה אַסך געענדערט און פאַרלאָרן דעם יידיש־פאָלקסטימלעכן כאַראַקטער.

אין זיין צוואה האָט ער אויך נישט פאַרגעסן אָרעמע יידישע סטודענטן, לאָזנדיק פאַר זיי אַ ספּעציעלע סטיפּענדיע.

די וועלט־מלחמה האָט עס בטל געמאַכט, אָבער עטלעכע יידישע סטו־דענטן פון רעזעקנע האָבן נאָך באַוויזן נהנה צו זיין פון די אָפּגעזאָגטע סומעס און אויסצושטודירן אויף זיין חשבון.

בכדי צו פאַראייביקן זיין אָנדענק, האָט מען דעם נייעם מושב ־ זקנים אָנגערופן אויף זיין נאָמען.

זיין יאָרצייט ווערט געהיט פון דער יידישער הילפס ־ געזעלשאַפט מדי שנה בשנה.

אליה שאַפּיראָ.

ער איז געווען — דערציילט מען — אַ גאָלדענער מענטש, און נישט גע־קענט צוזען דעם קלענסטן צער.

אַ חשובער מענטש און אַ למדן, האָט ער געלעבט באַלעבאַטיש פון אַ גרויסן מאַנופאַקטור־לאַגער.

זיין צדקה־געבן איז געווען איבער דער נאַטור און היינט קען מען עס גאָר־

גיט טרעפן: ער האָט געשעפּט מיטן הויפן פון טישקעסטל און געגעבן.

ער איז געווען אַן עסקן בחייו און נאָכן טויט האָט ער געלאָזן פאַר קהל זיין גרויסע געמויערטע קראָם, וואָס געפינט זיך איצט אין רשות פון דער הילפס-געזעלשאַפט, וועלכע פייערט זיין אָנדענק מדי שנה בשנה.

מאיר דאָבקין.

אַ מאַנופאַקטור - סוחר און פיינער באַלעבאָס, איז ער שיעור נישט געווען דער רעזעקנער מאָטקע כאַבאַד. זיינע ווערטלעך און וויצן זיינען געווען אַ שם דבר ביי זיין לעבן און זיינען נאָך דערגאַנגען ביז היינט.

ער איז געווען אַ גרויסער חכם און נישט קיין קלענערער לץ און מען האָט אים שיעור נישט געהאַלטן פאַר אַ „פרייען".

ביי זיין לוויה איז געווען אַ געוואַלטיקע איבערראַשונג, ווען דער רב ר' איצעלע זצ"ל האָט איבערגעגעבן וועגן דעם נפטרס מתן בסתר בכלל און פאַר רמב"ן בפרט.

אין דער צוואה האָט ער זיין גאַנצע קרעסטענציע הייזער און קראָמען אָפּ-געזאָגט אויף קהל און איצט געהערט עס צו דער יידישער הילפס-געזעלשאַפט, וואָס פייערט זיין יאָרצייט מדי שנה בשנה.

Z.

דר. חיים גראָדזינסקי.

צו זיין פינפטן יאָרצייט.

דרייסיק יאָר איז ער געשטאַנען בראש פון דער יידישער געזעלשאַפטלעכ־קייט אין רעזעקנע; דרייסיק יאָר איז ער געשטאַנען איף דער וואַך פון די יידישע פאָלקס־אינטערעסן און יידישן פאָלקס־געזונט איי רעזעקנע, — דריי־סיק יאָר...

אַ גאַנצער דור האָט זיך אויפגעהאָדעוועט אויף זיינע הענט און אַ גאַנצער דור האָט זיך געלערנט ביי אים טאָן געזעלשאַפטלעכע אַרבעט.

ער איז געווען דער ערשטער יידישער כלל־טוער אין רעזעקנע מיט אַ ברייטן פאַרנעם, מאָדערנעם צוגאַנג און פרינציפּעלע איינשטעלונג. וואָס איז געווען אַ נייס פאַר דער אָפּגעשטאַנענער פּראָווינציעלער סביבה, און געהאַט אַ דערציערישע באַדייטונג.

אַ מענטש פון אַ באַשטימטער וועלטאָנשויאונג, האָט ער זיך אַלעמאָל געמיט צו ווירקן מיט זיין אָביעקטיווקייט און אומפּאַרטייאישקייט. דאָס האָט אים פאַרשאַפט גרויס אָנזען אַפילו ביי זיינע קעגנער, וואָס האָבן געמוזט אָנערקענען זיין טיפע אינערלעכע ערלעכקייט און גרויסע פאַרשטענדעניש פאַר די טאָג־טעגלעכע נויטן פון דער באַפעלקערונג.

אַ רוסיפיצירטער אינטעליגענט, האָט ער זיך צום סוף אויסגעלערנט יידיש און געוואָרן אַ הייסער אָנהייגגער פון דער מאָדערנער יידישער שול מיט דער יידישער אונטעריכט־שפּראַך.

לויט די טראַדיציעס פון אַמאָליקע מעדיצינער, האָט ער געקוקט אויף זיין פּראָפעסיע, ווי אויף אַ געזעלשאַפטלעכע שליחות און איז געווען אַ מוסטער צווישן זיינע קאָלעגן מיט זיין באַציאונג צו אָרעמע קראַנקע.

אַסך כלל־טוער זיינען געווען ביז אים אין רעזעקנע, אָבער אַ פאָלקס־טוער איז בלויז איינער געווען — דר. גראָדזינסקי.

אַסך דאָקטוירים זיינען געווען אין רעזעקנע, נאָר „דער דאָקטאָר“ סתם איז בלויז איינער געווען — דר. גראָדזינסקי.

ערע זיין אָנדענקן!

נ. ד. ן.

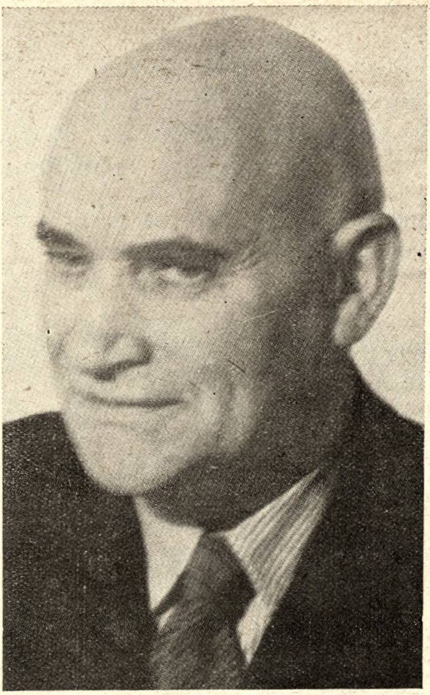

משה מאנטייפל ז״ל.

צו זיין ערשטן יאָרצייט.

ער איז געווען איינער פון דעם מין אין רעזעקנע: אַ מענטש, וואָס האָט אַלעמען אימפּאָנירט און אַלע האָבן אים געאַכטעט.

אַ קלוגער און אַ טאַקטישער, האָט ער געקענט אויסקומען מיט אַלעמען און איז געווען אַ צענטראַלע פיגור אין רעזעקנע.

נאָר נישט בלויז מיט זיין אויסערלעכקייט און אייראָפּעאישקייט האָט ער זיך אויסגעטיילט, נאָר טאַקע אויך מיט זיין אינערלעכן מהות, מיט זיין ערנסטן און באַטראַכטן צוגאַנג צום יידישן לעבן.

צענדליקער יאָרן האָט ער זיך געפונען ביי געזעלשאַפטלעכער אַרבעט. שוין אין יאָר 1917 פיגורירט ער אַלס קאַנדידאַט צום אַלרוסלענדישן יידישן צוזאַמענפאָר אויפן צעטל פון דער „יידישער פאָלקספּאַרטיי" צוזאַמען מיט אַזוינע פּערזענלעכקייטן ווי דובנאָוו, גרוזענבערג, ניגער, צינבערג, קרייניִן און אַנד.

צו זיין וואָרט האָט מען זיך צוגעהערט אין אַלע קרייזן און זיין וואַרעמע באַציאונג צו מענטשן, זיין שטענדיקע גרייטקייט אַ טובה צו טאָן און זיין אָפענע צדקה־שטוב איז געווען אַ שם דבר פאַר קינד און קייט.

מיט זיין טויט האָט רעזעקנע פאַרלאָרן איינעם פון אירע שענסטע און אירע בעסטע מענטשן, און זיין אָנווער וועט זיך נאָך לאַנג, לאַנג לאָזן פילן אין לעבן פון דער יידישער באַפעלקערונג.

תנצב״ה.

ז—ן.

פאַקטן און קוריאָזן פון רעזעקנער פאַרגאַנגענהייט.

אַ מעשה מיט אַ למד־וואָווניק.

דאָס איז געווען אַנוסטן, מיט אַ יאָר הונדערט צוריק. דער רעזעקנער יידישער ישוב איז נאָך געווען, במחילה, אין די ווינדעלעך, פונדעסטוועגן זענען שוין געווען בעלי־דאגות, נגידים, וואָס האָבן זיך גענומען צום הארצן, וואָס אָרעמע לייט שטאַרבן אָן ווידוי; הקיצור, ס'איז פאָרגעקומען אַן אַסיפה און רעזעקנער קהל האָט אָנגעשטעלט אַ ספּעציעלן ווידוי־זאָגער, וואָס זיין עובדה איז געווען צו זאָגן ווידוי מיט קראַנקע אָרעמעלייט.

מאַכט זיך אַמאָל און דער ווידוי־זאָגער גייט אַריין צו אַ שווערקראַנקן אָרעמאַן און ווי נאָר ער איז צוגעקומען צום בעט, הערט ער ווי דער קראַנקער שרייט אויס: ברוך הבא, אברהם אבינו! ברוך הבא, יצחק אבינו! ברוך הבא, יעקב אָבינו! און דערנאָכדעם די שבטים, משה רבינו און אַזוי ווייטער.

דעם ווידוי־זאָגער האָט גענומען וואַרפן איילנהויך. ער איז אַרויס נישט־מויט־נישט־לעבעדיק און גענומען דערציילן אין גאַס, אַז דער אָרעמאַן איז אַ בפירוש'ער למד־וואָווניק: די אָבות קומען צו אים!

אין שטעטל איז געוואָרן אַ טומל, סטייטש, אַזאַ צדיק ליגט נישט געגעסן און קראַנק... מען האָט גענומען טראָגן הינער, ווייַן און כל־טוב. אַז ער וועט געזונט ווערן, וועט ער אונז בענטשן, האָבן געזאָגט די בעלי־בתים.

די ידיעה איז דערגאַנגען ביזן רב ר' עזריאל זצ"ל. אַחוץ וואָס דער־דאָזיקער רב איז געווען אַ גרויסער למדן, איז ער נאָך געווען אַ חכם עתיק אויך. ער האָט עפּעס ווייניק געגלויבט אין דער מעשה מיטן למד־וואָווניק, ער האָט אָבער געשוויגן.

דער אָרעמאַן איז געזונט געוואָרן און האָט ווידער אָנגעהויבן גיין אין בית־המדרש.

איינמאָל נאָכן דאַווענען האָט זיך דער רב אַזוי ווי צופעליק צוגערוקט צום אויוון, וואו דער אָרעמאַן האָט זיך געוואַרימט. פאַרפירט מיט אים אַ שמועס, דאָס און יענץ, און פּלוצלונג אַ פרעג געטאָן:

— זאָג מיר דעם אמת, וואָס פאַר אַ שפּיל האָסטו עס געמאַכט מיט די אבות?

— פאַרשטייט איר מיך, רבי, — האָט דער אָרימאַן געענטפערט מיט אַ זיפץ, — ווי איך האָב דערזען ביי מיין בעט דעם ווידוי־זאָגער, איז מיר געוואָרן פינצטער אין די אויגן. ס'איז דאָך קלאָר: כ'מוז שטאַרבן און פיר טעג־טער האָב איך... וואָס וועלן זיי טאָן נאָך מיין טויט? ווער וועט זיי נעמען? האָב איך געמאַכט די שפּיל מיט די אבות. לאָז כאָטש בלייבן נאָך מיר אַ

שם פון אַ למדו־וואָווניק, וועט מען מיינע טעכמער „פּאַרצוקערן" און זיי וועלן נישט בלייבן קיין אַלטע מוידן...

אַ מופת פון ר׳ איטשעלע זצ״ל.

ערב שבת אין מרחץ. די אויבערשטע פּאָלקע איז פול מיט יידן. דער „דוך" איז ווי ווייַן און יידן פּראַסקענען זיך מיט די בעזימלעך און האָבן הנאה פון עולם הזה.

אויף אַ באַנק זיצט אַן אַלטער מלמד, אַ מופלג גדול, און שכנות מיט אים — שימקע, אַ שוסטער — אַ שטאָט־עזות־פּנים.

אַנטקעגן אויף אַ באַנק וואַשט זיך געלאסן ר׳ איטשעלע זצ״ל. פּלוצלונג ווערט אַ טומל... שימקען דוכט זיך, אַז דער אַלטער מלמד האָט פאַרכאַפּט בייַ אים אַ שטיקל באַנק.

— אַלטער תרח, — שרייט ער מיט קולות. — רוק זיך אָפּ!

— וואָס ווילסטו פון מיר? — קרעכצט דער זקן. — ווער טשעפּעט דיך?

— האַ? — שרייט אויס דער שוסטער, — און לאָזט אַראָפּ דעם אַלטן אַ פייַעריקן פּאַטש.

— יידן, האָט רחמנות! גיט אים צוריק... — איז אויפגעשפּרונגען ר׳ איטשעלע זצ״ל, — גיט אים צוריק... — האָט ער זיך געבעטן. קיינער האָט אָבער דעם עזות־פּנים צוריק נישט געגעבן און דערבייַ איז געבליבן.

דער שוסטער איז אַוועק אַהיים, געווען בייַ קבלת־שבת אין בית־המדרש, און, ווי דער שטייגער איז, נאָך קידוש זיך גענומען צום שבתדיקן שטיקל פיש.

קיין סך ביסנס האָט ער אָבער נישט אַראָפּגעשלונגען און זיך גענומען ווערגן.

די ווייב האָט געמאַכט אַ געוואַלד. מען האָט זיך צונויפגעלאָפן: ס׳איז שוין אָבער געווען שפּעט: שימקע דער שוסטער איז שוין געווען בלאָ.

ער האָט זיך דערוואָרגן מיט אַ פישביינדל...

ווי אליה שאַפּירא האָט געגעבן צדקה.

דאָס איז געווען אין די זיבעציקער יאָרן פון פאַריקן יאָרהונדערט, ווען אויפן זשמדל האָט אַ גרויסע שריפה פאַרטיליקט אַסך יידישע הייזער.

צווישן די נשרפים איז אויך געווען שאיע דער זייגערמייסטער.

שאיע איז געווען נישט נאָר אַ זייגערמייסטער אַ קינסטלער, נאָר אויך אַ ייד אַ למדן און אַ גבאי אין „רוזשין" בית־מדרש.

די רעגירונג איז געקומען צו הילף די נשרפים מיט הלוואות זיך אויפצובויען. אַזאַ הלוואה האָט אויך באַקומען שאיע דער זייגערמייסטער.

צאָלן די ראַטעס האָט ער אָבער נישט געהאַט מיט וואָס — האָט מען די שטוב געשטעלט אויף ליציטאַציע. און דאָ איז געקומען אליה שאַפּירא און האָט גאַנץ ברייטלעך אָפּגעקויפט די שטוב און איר גלייך אויפן אָרט אָוועקגעשאָנקען שאיען.

מיט דעם האָט זיך אָבער דער גרויסער גדבן נישט באַגנוגנט. שבת צו נאַכט דאַוונען האָט ער מיטגענומען מיט זיך די שענסטע בעלי־בתים פון בית־מדרש און געפּראַוועט אויף זיין רעכענונג אַ גרויסאַרטיקן חנוכת־הבית בייַ שאיען אין שטוב פאַר כל הכבוד.

אָט אַזוי האָט אליה שאַפּיראָ געגעבן צדקה.

א קאָמישער פאַל מיט חיים ריוואָש.

מיט אַ יאָר פּופציק צוריק האָט זיך אין רעזעקנע פאַרשפּרייט אַ קלאַנג, אַז דערבײַ ערגעץ אין ראָזענטאָווע האָט אַ קליאטשע אָפּגעטאָן דעם גאַנצן פערדישן מין און געהאַט אַ מיידל, גאָר ווי אַ יידענע אין קימפּעט.

חיים ריוואָש האָט נישט גערוט פון דער געשיכטע. ער, וואָס איז אויסגעווען אין אַלע „אויסלאַנדן" און געזען וועלט, האָט דעמדראָזיקן טשיקאַװן פאַקט אויפגענומען מיט אַ באַזונדערער התלהבות.

— מרדכי יאַנקל, וואָס הערט זיך מיט דער קליאטשע? — האָט ער זיך נאָכגעפרעגט ביים אַריינקומענדיקן בוכהאַלטער.

— כ'וויים, מען זאָגט, אַז מען האָט זיי שוין געבראַכט אין שטאָט, — האָט געענטפערט מרדכי יאַנקל, — און זיי זיינען שוין אין פּאָליצייסקע אופּראַװלעניע.

— אַזוי?! — איז חיים ריוואָש געוואָרן אויסער זיך. — מען דאַרף צופאָרן אַ קוק טאָן אַזאַ ווילדע זאַך.

נאָטע ברוכס, דער חוזר פון מנין — אַ קלוגער ייד און אַ סקעפּטיקער האָט אים געפּרואווט אָפּשלאָגן:

— ר' חיים, פאָרט נים, מען וועט פון אייך לאַכן. ס'איז געוויס אַ ליגן. אַ קליאטשע קען נישט האָבן קיין מיידל...

— וואָס הייסט? — האָט חיים ריוואָש זיך אָפּגערופן. — מרדכי יאַנקל דערציילט דאָך אויך אַזוי.

— זאַפּריאַהאַי! — האָט ער געשריי געטאָן צו סקוטשער, — און אין אַ ווײַלע אַרום איז ער שוין געזעסן ביים איספּראַווניק אין קאַבינעט.

פאַרשטייט זיך, אַז דאָ איז אַרויס דער ליגן ווי בוימל אויפן וואַסער.

ס'האָט זיך אַרויסגעוויזן, אַז דערבײַ ערגעץ אין אַ דאָרף האָט מען אויפגעהאַנגען אַ נייעם גלאָק אין אַ קלויסטער און בכדי דער גלאָק זאָל קלינגען מיטן אמתן קלאַנג, האָט מען עס אַרויסגעלאָזן אַזאַ „קלינגענדיקן" ליגן.

חיים ריוואָש איז געקומען אַהיים אַ פאַרשעמטער: נאָטע ברוכס איז גערעכט געווען.

אַ וויץ פון מאיר דאָבקין.

מאיר דאָבקין אז געווען אַ לץ און פלעגט חוזק מאַכן פון אַלץ מיטאַנאַנדער.

איינמאָל סליחות־צייט שטייט ער זיך אַזוי ביים קראָם, — קיין לייזונג איז נישט געווען — און פּראָוועט לצנות מיטן עולם.

אינמיטן דערינען האָט ער זיך גענומען קלאָגן אויף קאָפּווייטיק. — פון די סליחות — האָט ער אַ זאָג געטאָן מיט אַן ערנסטער מינע — האָט מיר די קאָפּ אויפגעריסן.

— וואָס רעדט איר, ר' מאיר, — האָבן זיך אָפּגערופן די אַרומיקע, — איר גייט דאָך גאָרנים צו סליחות!

— יע, — האָט קאַלט געענטפערט דער לץ, — צו סליחות גיי איך טאַקע נים: איך וויל אָבער, זיי זאָלן גאָר אין שטאָט נים זיין!...

ז—ן

קויפט פאַר אייערע פריינט און באַקאַנטע אין אויסלאַנד

דעם „אלמאנאך קאלענדאר“,

דאָס וועט זיין פאַר זיי די שענסטע מתנה און
דער בעסטער גערוס פון דער אַלטער היים.

III

רעזעקנע היינט

אינזש. מיכ. מאַנטייפל.
פאָרזיצער פון דער יידישער
הילפס־געזעלשאַפט אין רעזעקנע.

די יידישע הילפס־געזעלשאפט אין רעזעקנע און דער חוב פון דער יידישער באפעלכערונג.

די יידישע הילפס־געזעלשאַפט אין רעזעקנע איז, פונקט ווי יעדער לעבע־דיקער אָרגאַניזם, געקומען אויף דער וועלט אין אַ קליינעם פאָרמאַט.

געבוירן געוואָרן מיט דער הילף פון „דזשאָינט“, ווי אַ יתומים־קאָמיטעט, נאָך אין דער צייט פון דער געקליבענער קהילה, האָט זיך דערדאָזיקער קאָ־מיטעט דערנאָך משנה שם געווען אלס הילפס־געזעלשאַפט און געאַרבעט אין אַ באַשריינקטער פאָרם מיט גאַנץ מיזערנע מיטלען אויפן הילפס־געביט אין רעזעקנע.

אין יאָר 1934 האָט די הילפס־געשעזלשאַפט פאַרברייטערט דעם קרייז פון אירע טועך.

אין דער פאַרוואַלטונג ווערן צוגעצויגן מענטשן, וואָס זיינען ביז איצט גע־ווען אָן אַ זייט פון דער הילפס־געזעלשאַפט.

די אַרבעט פון דער געזעלשאַפט ווערט לעבעדיקער און עס ווערט אויך אָנגעקניפט אַ פאַרבינדונג מיט דער שטאָט־אופּראַווע. שפּעטער־צו, ווען עס איז ליקווידירט געוואָרן די צדקה כללית, האָט די געזעלשאַפט געפועלט, אַז די קהלשע גיטער, וואָס האָבן זיך געפונען ביי דער צדקה כללית, זאָלן אַרי־בערגיין צו דער הילפס־געזעלשאַפט.

אַ טייל קהלשע גיטער אָבער, וואָס זיינען געווען פאַרזעצט אין די ביינק, האָבן די רעזעקנער יידן פאַרלאָרן און רעזעקנע איז געבליבן אָן אַ מושב־זקנים, אָן אַן אייגן ווינקעלע פאַר עלנדע אַלטע לייט.

די יידישע הילפס־געזעלשאַפט האָט דאַן גלייך געוואָרפן דעם לאָזונג: אַ מושב־זקנים מוז ווערן! און עס זיינען געשען אמתע וואונדער: רעזעקנע, וואָס איז די לעצטע יאָרן געווען אַזוי שווער אויף דער קעשענע, האָט זיך אַ שטיקל ריר געטאָן. ס'האָט זיך ארויס־געוויזן, אַז עס דאַרפן נאָר זיין די אַק־טיווע טוער און דער געהעריקער צוטרוי, ווי שטאָט איז גאָר ניט אַזוי שלעכט.

דער מושב־זקנים איז געשאַפן געוואָרן און דער פלעק פון דער יידישער רעזעקנע איז דערמיט צום גרעסטן טייל אָפּגעווישט געוואָרן.

דער ברייטער ווייטערדיקער אַרבעטספּלאַן פון דער יידישער הילפס־גע־זעלשאַפט האָט אָבער געמוזט בלייבן אויפן פּאַפּיר.

צוליבן מאַנגל אין געלטמיטלען האָט מען נישט געקענט, ווי געהעריק איז, באַפרידיקן די גרויסע נויט ניט נאָר מיט פּראָדוקטיווע הילף, ווי שטעלן אויף די פיס געפאַלענע מיט אַ פערד, געצייג וכד׳, נאָר אויך די טאָג־טעגלעכע צדקה־הילף איז צו קורץ געקומען, געשטערט האָט אויך אין אַ היפּשער מאָס דאָס פעלן פון שלום־בית, און די לעצטע אַלגעמיינע פאַרזאַמלונג, וואָס קען פאַר־צייכנט ווערן ווי אַ היסטאָרישע פאַר אונזער געזעלשאַפט, צוליבן דערגרייכטן אויסגלייך און באַזייטיקונג פון אַלע מחלוקתן, האָט געוואָרפן אַ רוף צו פאַרגרעסערן די צאָל מיטגלידער און זען, מען זאָל צאָלן יעדער לויט זיין מצב.

אַרום דער געזעלשאַפט איז געשאַפן געוואָרן אַן אַטמאָספערע פון שלום און אַרבעט, — אָן וואָס יעדע געזעלשאַפטלעכע איניציאַטיוו קען קיין תקומה נישט האָבן, — און די פאַראייניקונג פון אַלע צדדים אין דער געזעלשאַפט האָט געגעבן אַ גרויסאַרטיקע פרוכט: די מיטגלידער־אַקציע איז דורך גע־לונגען. היינט האָט שוין די געזעלשאַפט אין אירע רייען די הונדערטער מיטגלידער, די הכנסה פון מיטגלידס־אָפּצאָל איז גאַנץ היפּש געשטיגן, און ס׳איז מעגלעך געוואָרן צוצושטעלן שאַפן אַ ביקור־חולים — אַ שטיץ־פּונקט פאַר אָרעמע קראַנקע, — וואָס איז געווען עברדיקן ווינטער אַן אמתער רע־טונגס־פּונקט פאַרן אָרעמען און געפאַלענעם עולם.

די יידישע הילפס־געזעלשאַפט איז היינט צו טאָג די צענטראַלע יידישע הילפס־געזעלשאַפט אין שטאָט און איז טעטיק אויף אַלע גע־ביטן פון יידישן לעבן.

סאָציאַלע און ביקור־חולים ־ הילף, קינדער־קיך און גמילת חסד, מלביש ערומים און מושב זקנים און אין אַנדערע פאַלן אַפילו יורידישע הילף ווערט געגעבן דורך דער הילפס־געזעלשאַפט, וואָס האָט פאַר זיך איין ציל, איין אויפגאַבע: הילף, שטיצע דעם אָרימען און געפאַלענעם, העלפן און פאַרהיטן פון אויסגלייטשן זיך אין תהום פון דלות, הילף דעם קראַנקן און עלנדן — אָט דאָס זיינען אונזערע געבאָטן, וואָס פאַרגעסן אָבער אויך ניט דעם צו־קונפטיקן דור: אָרעמע יידישע קינדער, וועלכע מיר העלפן צוגרייטן צו אַ פּראָ־דוקטיוון לעבן, שאַפנדיק סטיפּענדיעס אין דער דאַגאַווּפּילער האַנטווערקער־שול.

דער פאַרנעם פון דער אַרבעט פון דער יידישער הילפס־געזעלשאַפט האַלט אין שטייגן און דער צוטרוי און אַנטקעגנקומען פון דער יידישער באַפעלקע־רונג, וואָס איז אונז ביז איצט געגעבן געוואָרן, מוז נישט נאָר אָנגעהאַלטן ווערן ווייטער, נאָר דאַרף זיך אויסשפּרייטן און פאַרכאַפּן גאַנץ שטאָט.

דער יידישער עולם דאַרף פאַרשטיין, אַז די יידישע הילפס־געזעל־שאַפט איז היינט די רעפּרעזענטאַנץ פון רעזעקנער יידן לגבי דער אָר־טיקער מאַכט און איר אַרבעט פאַרשאַפט כבוד דער יידישער באַפעל־קערונג.

Rēzeknes žīdu labdarības biedrības valde.
No labas: Sekretars Mich. Bobrovs, priekšsēd. biedrs ārsts V. Anševičs, valdes priekšsēdētājs inž. M. Manteifeļs. I. Falkenšteins, M. Čerfass k-dze un I. Brachmans. Stāv no labas: M. Gurvičs, J. Aršōns, N. Kopmans, M. Etkins, M, Kagans, Š. Lotkins un B. Geļds.

פאַרוואַלטונג פון רעזעקנער יידישער הילפס=געזעלשאַפט.

עס זיצן פון רעכטס: סעקרעטאַר מיכ. באבראוו, וויצע=פאָרזיצער דר. וו. אַנשעלעוויטש, פאָרזיצער אינזש. מיכ. מאַנטייפעל, י. פאַלקענשטיין, פרוי מ. טשערפאַס, י. בראַכמאַן. עס שטייען פון רעכטס: מ. גורוויטש, י. אַרשאָן, נ. קאָפמאַן, מ. עטקין, מ. קאַגאַן, ש. לאָטקין און ב. געלד.

ביי דער געלעגנהייט זאָגן מיר אַרויס אונזער וואַרימסטן דאַנק דער אַד=מיניסטראַציע און שטאָט=פאַרוואַלטונג בראש מיטן רעזעקנער שטאָט=הויפט פּאָלק.=לייט. פרעדולאַן און זיין שטעלפאַרטרעטער עד. סייאַ, פאַר דעם אַנט=קעגנקומען, וואָס ווערט שטענדיק אַרויסגעוויזן דער יידישער הילפס=געזעל=שאַפט און אירע אַנשטאַלטן.

ס'איז זיכער: אָן דער הילף פון אופראַווע וואָלטן מיר נישט געהאַט נישט קיין קינדער=קיך, נישט קיין מושב=זקנים.

מיר רופן די יידישע באַפעלקערונג וואָס מער גרופירן זיך אַרום דער יידישער הילפס=געזעלשאַפט אין שטאָט, אויפהאַלטן דעם געשאַ=פענעם פרידלעכן אַרבעטס=באָדן אויך להבא, בכדי מיט געמיינזאַמע פאַראייניקטע כוחות צו קענען פאַרווירקלעכן די הייליקע צילן און אויפגאַבן פון דער יידישער הילפס=געזעלשאַפט — דער איינציקער יידי=שער הילפס=געזעלשאַפט אין שטאָט.

ביקור־חולים ליד.

צוויי קינדער קייקלען זיך אין שמאַטעס,
אַ דריטער זויגט דער מאַמעס ברוסט...
און אינעם צימער הילכט דעם טאַטעס
א כריפּעדיקער שווערער הוסט.

ווי אויף אַ ציטערבלאַט דער ווייזער
זיך דרייט דריט אין צימער אום די פּיין:
צוויי וואָכן קראַנק איז שוין דער שפּייזער,
און הונגער איז אין שטוב אריין...

די קינדער וויינען ברויט אַ ביסן,
די מאַמע בעט אַויף זיך דעם טויט...
דער קראַנקער טאַטע בייסט דעם קישן
און שלינגט די טרערן שטילערהייט;

און העלפט די נויט דאָ מאַכן לינדער,—
זאָל אייער האַרץ נישט זיין פאַרגרעבט:
גיט ברויט דער מאַמען מיט די קינדער,
דעם קראַנקן — מילך און אַ רעצעפּט!

שטיצט דעם ביקור חולים

פון דער יידישער הילפסגעזעלשאַפט!

גמילות־חסד ליד.

דער ווינט האַלט די וואָלקנס אין טרייבן, —
מיר לאַכן דעם שונא אין פּנים:
מיר זיינען און וועלן פאַרבלייבן
רחמנים און בני של רחמנים!

דאָס לעבן איז גלייך צו א לייטער:
מען לאָזט אויף די טרעפּלעך זיך מונטער...
דאַרף יעדער העלפן זיין אַ גרייטער,
ווען אימעצער גליטשט זיך ארונטער!

צוריק אויף די פיס שטעלט דעם שלאַפן,
ס'איז שרעקלעך פון הונגער די פּחדים...
און העלפט מיט א ברייטער האַנט שאַפן
אַן אַנשטאַלט פאַר גמילות חסדים!

שטיצט דעם גמילות חסד

פון דער יידישער הילפסגעזעלשאַפט!

פרוי מאַשאַ טשערפּאַס.
פאָרזיצערין פון דאַמען־קאָמיטעט

די אַרבעט פון דאַמען קאָמיטעט.

„האָט קיין פּאַראַבעל נישט, איר זייט אַ יידענע" — הערן מיר זייער אָפט מיט ביטול פון אונזערע „מושלים", די מאַנסבילן... מיר זיינען שוין אַזוי איינגעוואוינט געוואָרן מיט דער מיינונג, אַז מיר מיינען, אַז עס איז טאַקע אַזוי און האַלטן פון זיך זייער ווייניק. אָבער מיט פילאַנטראָפּיע — דערמיט האָבן מיר זיך אַלעמאָל ליב געהאַט צו פאַרנעמען, און די מאַנסלייט מוזן גאַנץ אָפט מסכים זיין, אַז אויף דערדאָזיקער אַרענע טוען מיר, די „יידענעס", דאָך זייער פיל אויף.

ביי אונז אין רעזעקנע איז שוין אַמאָל געווען אָרגאַניזירט אַ פרויען־פאַראיין, וואָס האָט גוט און ראַציאָנעל געאַרבעט.

די גרינדערין איז געווען אַן אויסערגעוויינלעך ענערגישע פרוי — איטע ריוולין. זי האָט געשטאַמט פון ווילנע, פון אַ שטאָט, וואו מען האָט שוין פון קדמונים געהאַט פאַרשטענדעניש פאַר געזעלשאַפטלעכער אַרבעט.

אין איטע ריוולינס צייטן האָט דער רעזעקנער פרויען־פאַראיין, ווי גע־זאָגט, געאַרבעט זייער ראַציאָנעל; אָרימע פאַמיליעס האָט מען געגעבן שטיצע און דער עיקר — קליינע גמילות־חסדים, בכדי צו העלפן אויסבאַלאַנסירן דעם מאָגערן בודזשעט.

אין מלחמה־צייט איז דער פרויען־פאַראיין צעפאַלן, אָבער אַ טייל דאַמען האָבן דאָך פאָרגעזעצט זייער געזעלשאַפטלעכע טעטיקייט, מיטאַרבעטנדיק אין פאַרשיידענע אָרגאַניזאַציעס.

ווען די הילפס־געזעלשאַפט איז פאַרטיק געוואָרן מיט דער נייער געביידע פון מושב־זקנים, איז קלאָר געוואָרן, אַז מען דאַרף האָבן דאַמען, וואָס זאָלן אָנפירן מיט דער באַלעבאַטישקייט אין דעמדאָזיקן אַנשטאַלט און נישט דער־לאָזן, ער זאָל זיך פאַרוואַנדלען אין אַן אַמאָליקן הקדש פאַר שנאָרער.

די צונויפגערופענע דאַמען האָבן באַשלאָסן, אַז דער מושב־זקנים מוז זיין אַ היים פאַר עלנדע, קראַנקע אָרעמע מענטשן און אַלץ דאַרף באַנייט ווערן פון קאָפּ ביז די פיס.

געלט איז אָבער נישט געווען, און די דאַמען, הגם נאָך נישט אָרגאַניזיר־טערהייט, האָבן דורכגעפירט אַן אַקציע, וואָס איז דורך גלענצנדיק. רעזעקנע איז ברייט און וואַרים אַנטקעגנגעקומען; מען האָט צוזאַמענגעטראַגן פון אַ העמד ביז אַ מענטל, פון אַ גלאָז ביז אַ טאָפּ און אַפילו אַ זייגער, מיט איין

וואָרט, די גאַנצע ווירטשאַפט און אַלץ שפּאָגל־נײַ, קיין איין גענוצטע זאַך איז נישט אַריין.

נאָכן חנוכת = הבית, ווען יעדער ייד אין שטאָט האָט אויפגענומען די שמחה, ווי אַ פּערזענלעכע, איז אָרגאַניזירט געוואָרן אַ פאַרוואַלטונג פון דאַמען־קאָמיטעט, וואו עס איז אויך אַריין אַ פאָרשטייער פון הילפס־געזעל־שאַפט.

דידאָזיקע פאַרוואַלטונג האָט, חוץ דעם געוויינלעכן פּרעזידיום, אויסגע־קליבן אַ דאַמע אָנצופירן מיט דער קיך־ווירטשאַפט, אַ דאַמע, וואָס פאַסט אויף דעם קליידער־ און וועש־שראַנק א. אַ. וו., ווייל לכתחילה איז געווען פאָרויסגעזען, צו ווידמען אונזער אַרבעט נאָר דעם מושב־זקנים, און די דאַ־מען האָבן טאַקע דאָרטן איינגעאָרדנט אַ געמיטלעכן און זויבערן לעבן.

אָבער דער אַפּעטיט קומט מיטן עסן. די דאַמען איז שוין די אַרבעט ביים מושב־זקנים געוואָר ווייניק, און די טעטיקייט פון דאַמען־קאָמיטעט האָט זיך אַריבערגעוואָרפן צו דער געזעלשאַפטלעכער קינדער־קיך.

ה' באָבראָוו האָט גענומען אויף זיך די אונטערהאַנדלונגען מיט דער או־פּראַווע, די פאַרטיילטע 110—120 טעגלעכע מיטיקן האָבן אונז גאַנץ בולט געוויזן די גרויסע נויט אין שטאָט און ס'איז אויפגעקומען אַ געדאַנק צו העלפן די יעניקע, וואָס שעמען זיך אַליין צו בעטן. מען האָט באַשלאָסן צו שיקן פּאַקעטן אויף שבת אין יענע שטיבלעך, וואו מען לאָזט שבת אַראָפּ די פאָרהיינגלעך אויף די פענצטער, כדי מען זאָל נישט זען, אַז אויפן טיש איז נישטאָ קיין חלה...

אַהין ווערט אַריינגעשיקט אַ פּעקל: חלה, פּוטער, צוקער, גרויפּן, קאָקאָ־וואַר א. אַ. וו. שיינע עטלעכע פאַמיליעס באַקומען אַלע פרייטיק אַזעלכע פּאַקעטן.

מען דערגייט, וואו ס'איז דאָ קראַנקע און מען שיקט זיי טעגלעך אַריין מילך.

געוויס וועט איר פרעגן: און וואו נעמט מען עס געלט אויף אַלץ? דאָס איז טאַקע אַ פראַגע, אָבער מיר ווייסן דאָך פון אַלעמאָל, אַז פרויען גיבן זיך אַן עצה און פאַרשטייען געלט צו באַקומען, ווען זיי דאַרפן. ערשטנס, צאָלן די מיטגלידער פון דאַמען־קאָמיטעט אַ חודשדיקן אָפּצאָל; דאַן באַקומען מיר אַ געוויסע חודשדיקע סומע פון פאַרוואַלטונג פון הילפס־געזעלשאַפט, און חוץ לזה האָבן מיר איינגעפירט אַ שיינע מאָדע: אַז עס מאַכט זיך אַ שמחה מנדב צו זיין פאַר אונזער קאַסע.

אונזער אַרבעט פאַרברייטערט זיך אַלץ מער. אָט האָבן מיר באַשלאָסן שיקן אַן אָרימע אַבסאָלווענטקע פון גרונטשול אין דאַוגאַוופּילער האַנטווער־קער־שול דערלערנען אַ פאַך אין לעבן, און די מאַנסלייט פון דער הילפס־געזעלשאַפט איז אונזער אידייע שטאַרק געפעלן און זיי האָבן אויך באַשלאָסן שיקן עטלעכע שילער קיין דאַוגאַוופּילס, און דערמיט גרייטן מיר צו מענטשן, וואָס וועלן לעבן פון זייער פאַך און צו קיינעם נישט דאַרפן אָנקומען.

Rēzeknes žīdu labdarības biedrības damu pulciņa valde.

Vīdu Biedrības priekšsēdis inž. M. M a n t e i f e l s. No labas: kasiere S. Micheļsons, Priekšsēdetajas biedre F. Faļkenšteins, Priekšsēdētāja M. Čerfāss, Sekretars R. Bērziņš. Stāv no labas: A. Kagans, ieredne M. Levins. Valdes pārstavis sekretārs Mich. Bobrovs, S. Faiteļsons, E. Jakobsons, R. Gurevičs, R. Geļds. Trūkst: E. Anševičs un R. Manteifels.

פאַרוואַלטונג פון דאַמען קאָמיטעט פון רעזעקנער יידישער הילפסגעזעלשאַפט.

אין צענטער — פאָרזיצער פון הילפסגעזעלשאַפט אינזש. מ. מ אַ נ ט י י פ ע ל. עס זיצן פון רעכטס: קאַסירין — ס. מיכלסאָן, וויצע פאָרזיצערין פ. פאַלקענשטיין, פאָרזיצערין מ. טשערפאַס, סעקרעטאַרין ר׳ בערזין. עס שטייען פון רעכטס: פרוי א. קאַגאַן, אָנגעשטעלטע פרוי מ. לעווין פאָרשטייער פון פאַרוואַלטונג מיכ. באַבראָוו, פרוי ס. פייטעלסאָן, פרוי ע. יאַקאָבסאָן, פרוי ר. גורעוויטש פרוי ר. געלד. עס פעלן פרוי ע. אנשעלעוויטש און פרוי ר. מאַנטייפעל.

לעצטנס זיינען ביי אונז אויפגעקומען נייע פּראָיעקטן. עס קומט ד׳ער האַרבסט, און נאָך אים דער גרויזאַמער ווינטער; מען דאַרף קלערן וועגן האָלץ און קליידער.

ביז אַהער פלעגן מיר באַקומען ביי באַקאַנטע אַ בגד, שיך, וועש וכדומה. אמת, קיינער אַנטזאָגט נישט און גיט גערן, אָבער די זאַך מוז אָרגאַניזירט ווערן רעגולער און מיר גרייטן אַ ברייטע מלביש־ערומים - אַקציע, אָבער אונז פעלן געלטמיטלען און מען באַדאַרף עס דווקא אסך.

די דאַמען אַרבעטן גערן, פון גאַנצן האַרצן, און עס בלייבט נאָר צו ווינטשן, אַז דער רעזעקנער יידישער עולם זאָל זיך מער אינטערעסירן מיט אונזער אַרבעט, מוט און ענערגיע מוזן האָבן צו זיך אַ פּאַרטנער — געלט, און דאַן קענען מיר, פרויען, גאָר אַסך אויפטאָן.

מיכ. באָבראָוו.

וויצע-פּאָרזיצער פון „אָזע“ און סעקרעטאַר
פון דער יידישער הילפסגעזעלשאַפט.

קינדער-קיך און קינדער-קאָלאָניע אין רעזעקנע.

אַזוי איז שוין די טבע פון מענטשן: אויפצונעמען אַלץ, ווי דאָס איז, און זיך אַפילו אַ האָר נישט פאַרטראַכטן אויף די מי און מאַטערניש, וואָס עס ווערט אַוועקגעלייגט, איידער עס ווערט אויסגעפּאַרטיקט אַ גאַנצע זאַך.

דיזאָזיקע פילאָזאָפיע קען גאַנץ גוט אָנגעווענדעט ווערן אויף ביי געזעלשאַפטלעכע אַרבעטן.

דעם צוקוקער, וואָס שטייט מן הצד, גייט גאָר גיט אָן און ער קען זיך גאָר ניט פאָרשטעלן, וויפיל געזונט און האַרץ-קלעמעניש עס קאָסט אָפּ צו אָרגאַניזירן אַ געזעלשאַפטלעכע אינסטיטוציע, און אַז גאָט וויל און דער מענטש מן הצד איז נאָך אַ „חכם“, וועט ער זיך נאָך וויצלען אויך: „זע נאָר, זע, ווי דער כלל-טוער סמאַיעט דאָס...“.

אַלע ווייסן געוויס, אַז אין רעזעקנע פונקציאָנירט ווינטערצייט אַ געזעלשאַפטלעכע קיך, וואו עס ווערט אַרויסגעגעבן עסנס אומזיסט פאַר קינדער פון אָרימע און אַרבעטלאָזע.

וויפיל, למשל, האָבן זיך עס געפּרוווט לכתחילה פאַראינטערעסירן, ווי אַזוי איז עס געשאַפן געוואָרן: איז עס פון הימל אַראָפּגעפאַלן? און ס'איז טאַקע כדאי אַביסל צו דערציילן וועגן דעם, וואָרום סיי די קינדער-קיך, סיי די קינדער-קאָלאָניע — צוויי זאַכן, מיט וואָס רעזעקנע מעג זיך איבערנעמען, — זיינען נישט געבוירן געוואָרן מיט אַ מאַך פון אַ כישוף-שטעקעלע.

אין יאָר 1936, למשל, איז דער ענין וועגן דער קינדער-קיך געגאַנגען זייער שווער: ס'איז געווען אַ געפאַר, אַז די קינדער פון יידישע אַרבעטלאָזע און אָרעמע זאָלן בלייבן אָן דער שטיצע, וואָס איז פאַר זיי אויך באַשטימט, ווי פאַר די איבעריקע ניט-יידישע קינדער.

די אינטערווענצן פון דער הילפס-געזעלשאַפט אין דעם ענין האָבן קיין רעזולטאַטן נישט געגעבן, — קיין יידישער קעסל איז נישט געווען, אָבער דערלאָזן יידישע קינדער זאָלן מוזן עסן פון טריפה'ן קעסל, אָדער בלייבן אויסן, האָט מען נישט געקענט, און איך האָב זיך גענומען אויף אייגענער איניציאַטיוו טאָן אין דעם. איך האָב באַזוכט די אופּראַווע, דעם שטאָט-הויפּט, גערעדט און געטענהט און אויפגעוויזן, און — געלויבט דער אויבערשטער — געפּועלט: די אופּראַווע איז אַנטקעגנגעקומען... און איצט ווערן מיר אַלע

Rēzeknes pilsētas vecāka biedrs Ed. Seja un kolonijas komisija bērnu kolonijā.

געהילף פון שטאָט־הויפט עד. סעיאַ און די קאָלאָניע קאָמיסיע אין דער קינדער קאָלאָניע.

יאָר איינגעלאַדן אין אַלגעמיינעם קאָמיטעט. דער יידישער קעסל איז געוואָרן אַ טראַדיציע און ווערט געפירט דורך אַ ספּעציעלע קיך־קאָמיסיע פון ווינטער צו ווינטער..

די אַרבעט פון דאַמען־קאָמיטעט, וואָס העלפט אונז דערביי, איז זייער אַ וויכטיקע און צוזאַמען איז אונז געלונגען די זאַך דורכצופירן אַזוי, אַז די יידישע קיך איז מוסטערהאַפט איינגעאָרדנט.

בעת די באַזוכן פון פּאָליציי־שעף ה׳ ראָזע, אופּראַווע־מיטגליד סייאַ, ווי אויך ביים באַזוך פון דירעקטאָר פון דעפּאַרטאַמענט ה׳ סילינש, בין איך וואַרים באַדאַנקט געוואָרן אַלס פאָרזיצער פון קיך־קאָמיסיע .פאַר דער מוסטערהאַפטער אַוועקשטעלונג פון דער אַרבעט אין קיך.

און באמת: ס׳ווערן אַרויסגעגעבן ווינטער בווינטער קרוב צו 18.000 פּאָרציעס און ס׳איז אַ רעטונג ניט נאָר פאַר קינדער, נאָר אויך פאַר די דערוואַקסענע פאַמיליען־מיטגלידער, וואָרום די פּאָרציעס ווערן געגעבן בשפע.

ס׳איז זיך גאָרניט פאָרצושטעלן, ווי די אָרעמקייט וואָלט אויסגעקומען אין די גרויזאַמע ווינטער־חדשים אָן דערדאָזיקער הילף, פאַר וועלכער מען דאַרף געוויס דאַנקבאַר זיין דעם וואוילשטאַנדס־מיניסטעריום און אופּראַווע, וואָס גיבן דעם גרעסטן חלק.

די עסנס אין קיך זיינען נאַרהאַפט און געשמאַק, און פּסח־צייט באַזאָרגן מיר די קליענטור מיט פּראָדוקטן פון אַלעם נויטיקן פאָרויס אויפן גאַנצן פּסח; אויף פּורים גיבן מיר אַפילו המן־טאַשן.

Rēzeknes pilsētas vecāka biedrs Eduards Seja bērnu kolonijas komisijas vidū.

No kreisas: R. Bērziņš k-dze, M. Čerfass k-dze, E. Sejas k-gs M. Bobrovs k-gs, V. Faļkenšteina k-gs, S. Zilbera k-gs un ārsts Kāns.

געהילף פון רעזעקנער שטאָט־הויפּט עד. סעיאַ צווישן די טוער פון דער קינדער־קאָלאָניע.

פון לינקס: פרוי ר. בערזין, פרוי מ. טשערפאַס, ה' עד. סעיאַ, ה' מ. באָבראָוו, ה' וו. פאַלקענשטיין, ה' ש. זילבער און דר. קאַן.

צוליבן מאַנגל אין אָרט, וועל איך נישט ריידן באריכות וועגן דער קינדער־קאָלאָניע, וואָס איז היי־יאָר צום ערשטן מאָל דערעפנט געוואָרן און אויף וועלכער איך האָב אַלס וויצע־פּאָרזיצער פון „אָזע“ געלייגט די גרעסטע מי איך בין באמת גליקלעך, וואָס אונזער איניציאַטיוו און אַרבעט אין דעם פּרט איז אַזוי דערפאָלגרייך געווען.

אַלס פּאָרזיצער פון דער קאָלאָניע־קאָמיסיע ביים „אָזע“ קומט מיר אויס אָנצופירן מיטן לעבן אין דער קאָלאָניע און איך קען זאָגן דער יידישער באַפעלקערונג, אַז דערהאָזיקער מוסד איז פון די גרעסטע דערגרייכונגען פאַרן געזונט פון יידישע קינדער, וואָס אַלע דאַרפן שטיצן און מיטהעלפן צוגלייך מיטן וואוילשטאַנדס־מיניסטעריום, וואָס גיט אויף דעם אַ סאָלידע סומע.

אופּראַווע־מיטגליד ה' סייאַ האָט אַלס פאָרשטייער פון שטאָט־פאַרוואַלטונג אויסגעדריקט זיין העכסטע צופרידנקייט מיט אונזער אַרבעט.

נישט קוקנדיק אויף די שוועריקייטן, וואָס פאַלן אויס ביים אָנפירן מיט די ביידע אינסטיטוציעס, אויף קללות, וואָס פאַלן אַמאָל צו, — אמת, ברכות זיינען אַסך מערער, — איז אָבער גרויס די באַפרידיקונג, אַז די צייט און געזונט, וואָס איז אויף דעם געלייגט געוואָרן, איז נישט געווען אומזיסט און כ'איז צו דערוואַרטן, אַז דער רעזעקנער עולם וועט נאָך מער פאַרשטאַרקן די אונטערשטיצונגען פאַר די ביידע אינסטיטוציעס פון רעזעקנער יידן.

דר. וו. אַנשעלעוויטש.
פאָרזיצער פון רעזעקנער „אָזע“.

רעזעקנער „אזע“ און די יידישע באַפעלקערונג.

צוליב דער שווערער סאָציאַל־פּאָליטישער און עקאָנאָמישער לאַגע פון די יידישע פאָלקס־מאַסן אין צאַרישן רוסלאַנד, זיינען די סאַניטאַר־היגיענישע באַדינגונגען פון די קאָמפּאַקטע יידישע קיבוצים — דער עיקר אין אַמאָליקן תחום המושב — געווען באַזונדערש שלעכט.

בכדי צו פאַרהיטן דעם יידישן געזונט, איז דאַן דורך אַ גרופּע יידיש־נאַציאָנאַלע אינטעליגענץ געבוירן געוואָרן אין פּעטערבורג אין יאָר 1912 די געזעלשאַפט „אָזע“, וואָס איז אַ ראשי־תיבות פון דריי רוסישע ווערטער:
„Общество Здравоохраненія Евреевъ“.

די געזעלשאַפט האָט געבויט איר אַרבעט־פּראָגראַם לויט די פּרינציפּן פון דער יידישער סאָציאַלער היגיענע און פּראָפילאַקטיק: געזונטהייטס - פּראָפּאַ־גאַנדע, קאַמף מיט זויגקינדער - שטערבלעכקייט, שוץ פון מוטער און קינד, קינדער - קאָלאָניע א. אַ. וו.

צוליב דער וועלט - מלחמה האָט אָבער די סיסטעמאַטישע „אָזע“ - אַר־בעט זיך געמוזט איבעררייסן, אויף יידן האָבן זיך אַ שאָט געטאָן אַ ריי אומגליקן און צרות. יידישע גירושים, הונדערטער טויזנטער בעזשענצעס, וואָס האָבן זיך צעשפּרייט איבערן גרויסן רוסלאַנד און אַפילו אין סיביר, עפּידעמיעס, קינדער - שטערבלעכקייט — ס'האָט שוין נישט געקענט זיין קיין רייד וועגן נאָרמאַלער אַרבעט, נאָר וועגן דרינגענדיקער רעטונגס - הילף, וואָס „אָזע“ האָט טאַקע דעמאָלט מיטן גרעסטן דערפאָלג דורכגעפירט אין פאָרם פון סאַניטאַרע צוגן, נער־פּונקטן אויף די סטאַנציעס, באַוועגלעכע קיכן, קינדערהיימען, אַ ספּעציעלער פּערסאָנאַל צו באַגלייטן די פּליטים א. אַ. וו. (אַגב, האָבן מיר אין רעזעקנע אויך געהאַט אַן „אָטשאַג“, אויסגעהאַלטן פון פּעטערבורגער „אָזע“ אין די יאָרן פון 1915—1918).

נאָכן ביר־גער־קריג האָט זיך די „אָזע“ - צענטראַלע אַריבערגעקליבן קיין בערלין, און פון 1935 קיין פּאַריז.

„אָזע“ - אָפּטיילונגען ווערן טעטיק אין דער גאַנצער וועלט און נעמען זיך פאַרשפּרייטן אויך ביי אונז אין לעטלאַנד.

פון 1927 איז טעטיק די „אָזע“ אויך אין רעזעקנע, ווען עס הויבט אויך אָן פונקציאָנירן דער „טראָפּן מילך“ און דער קאָנסולטאַציע - פּונקט פאַר־

זויגקינדער.

אין „פונקט“ ווערן צוויי מאָל אין וואָך אויפגענומען זויגקינדער. זיי ווערן געוואויגן און געמאָסטן; מעדיציניש אונטערזוכט, און די מוטער באַקומט דערביי די נויטיקע היגיענישע אויפקלערונגען.

ווען די מוטער איז נישט בכוח אינגאַנצן אָדער טיילווייז צו דערנערן איר קינד מיט דער ברוסט, ווערט פון אַרצט פאַראָרדנט ספּעציעל פאַר יעדער קינד צוגעפּאַסטע מילך-מישונגען, וואָס ווערן צוגעגרייט פון דער שוועסטער אין „טראָפּן מילך“.

„אָזע“ פירט אויך דורך אַ היגיענע - פּראָפּאַגאַנדע דורך לעקציעס, שמועסן מיט די מוטערס, פאַרשפּרייטונג פון זשורנאַל „פאָלקס-געזונט“ און „אָזע“-בראָשורן וועגן קאַמף מיט טובערקולאָז, טראַכאָמע, ווענערישע און אַנד. חולאתן.

דער דאַמען-קאָמיטעט טיילט צונויפגעמט קלײדער פאַר די מוטער ווינדעלעך, לייַלעכער, דעקעס, זייף א. אַ. וו.

די „אָזע“ - שוועסטער באַזוכט אויך ד ימוטערס אינדערהיים, דערקלערט זיי, ווי זיך צו באַגיין מיטן קינד, ווי אים זויבער צו האַלטן און ריכטיק צו דערנערן.

ביים „אָזע“ איז אויך טעטיק אַ באַרגזון - קאַביגעט, וואו עס ווערן באַשיראַלט קינדער מיט סימנים פון ראַכיט און אַנדערע קראַנקהייטן.

שוין גלייך ביים אָנהויב טעטיקייט האט די רעזעקנער „אָזע“ גענומען זארגן פאר זומער - דערהוילונג פון פיזיש שוואַכע יידישע קינדערלעך. די „אָזע“ האט אָרגאַניזירט זומער - פלעצער, וואו אין אַ שיינעם גאָרטן, אין פרישער און רייגער לופט, האבן קינדער פאַרבראַכט אונטער דער אויפזיכט פון אַ לערערין 4—5 שעה אַ טאָג, צוגענומען אין וואָג און זיך גוט דערהוילט.

נישט קוקנדיק אויף דעם, וואָס די פינאַנסיעלע לאַגע פון „אָזע“ איז אָפט געווען זייער אַ שווערע און די פאַרוואַלטונג האט אָפטמאָל נישט געהאַט מיט וואס צו באַצאָלן פאַרן לאָקאַל און דער שוועסטער פאַר פיל חדשים, האבן מיר דאך אונזער וויכטיקע אַרבעט פאַרן געזונט פון רעזעקנער יידן נישט אָפּגעשטעלט.

אין די לעצטע יאָרן איז צו זען אַ באַדייטנדיקן אויפשטייג אין דער טעטיקייט פון רעזעקנער „אָזע“.

עס איז דערעפנט געוואָרן אַן אַמבולאַנץ פאַר שול- און פארשול-קינדער ביז 16 יאָר אַלט.

פאַרן יאָר 1938 האבן די זויגלינגס - קאָנסולטאַציעס באַזוכט 129 זויג-קינדער, און די אַמבולאַנץ — 77 קליינע קינדער און 80 קינדער פון שול און ישיבה, פון וועלכע אַ גרויסער טייל האט באַקומען לעבערטראַן.

די זויגקינדער איז אַרויסגעגעבן געוואָרן 5679 בוטלען מילכמישונגען. די שוועסטער האָט באַזוכט די קינדער אינדערהיים 238 מאָל.

אין יאָר 1938 איז דערעפנט געוואָרן **אַ צאָנהייל - קאַבינעט** (אַ גרויסן טייל אינסטרומענטן האָט געשאָנקען ריגער „אָזע"), וואו עס אַרבעטן פיר צאָן־דאָקטוירים.

פאַר אַ קורצער צייט — מאַי—דעצעמבער 1938 — האָבן דעם צאָנהייל־קאַבינעט באַזוכט 165 קינדער (372 באַזוכן). עס זייגען געמאַכט געוואָרן 112 פלאָמבעס, 77 עקסטראַקציעס, 74 ציינער זיינען געהיילט געוואָרן.

אַנשטאָט די ביזאיצטיקע שפּיל־פּלעצער, אָרדנט איין די „אָזע" אין זומער 1938 אַ האַלב־קאָלאָניע, וואו 50 קינדער האָבן פאַרבראַכט 6 וואָכן טעגלעך פון 9 ביז 5 נאָכמיטאָג, און באַקומען פרישטיקן און מיטאָגן.

די קינדער האָבן זיך גלענצנדיק דערהוילט און צוגענומען אין געוויכט ביז 2 קילאָגראַם.

זומער 1939 איז אונז נאָך גרויסע אָנשטריינגונגען געלונגען צו דערעפנען **אַ קינדער - קאָלאָניע.**

דידאַזיקע אונטערנעמונג איז זין פון אויסגאַבן און אָרגאַניזאַציע שטייגט אַריבער אַלץ, וואָס אונזער „אָזע" האָט אויפגעטאָן אויף דעם געביט ביז איצט.

85 יידישע קינדערלעך ווערן אַרויסגענומען פון קליינע פינצטערע שטיב־לעך; נישט דערנערטע, שוואַכע, פאַרברייננגען זיי דעם זומער אויף דער פריי, צו־לאַנד, ווערן אָפּגעברענט פון זון, פריש, קרעפטיק. אַ פרייד פאַר די קינ־דער, פאַר זייערע עלטערן און פאַר אונז אַלעמען.

עס מוז באַזונדערש אונטערשטריכן ווערן די באַוואוסטזיניקע און פּראָ־דוקטיווע אַרבעט פון **דאַמען - קאָמיטעט ביי „אָזע"**; ווערבירן מיטגלידער, פאַרגרעסערן מיטגלידס - אָפּצאָל, שאַפן געלטמיטלען דורך אָרגאַניזירן און דורכפירן אָוונטן, טייען, באַזוכן ביי די מוטערס און קינדער אינדערהיים, שאַפן און פאַרטיילן צווישן זיי וועש, דעקעס, זייף א. אַ. וו. ענדלעך מיט אַרבעט אין דער קינדער - קאָלאָניע, — דאָס אַלץ ווערט דורכגעפירט דורך דעם דאַ־מען־קאָמיטעט.

אַלס רעזולטאַט פון דער פּלאַנמעסיקער „אָזע" - אַרבעט קען מען פאַרצייכענען אַ שטאַרקע פאַרקלענערונג פון זויגקינדער - קראַנקהייטן און שטערב־לעכקייט, וואָס ס'איז צו דערקלערן מיטן אַריינציען די מוטערס אין „אָזע"־קרייז פון היגיענישער אויפקלערונג.

די „אָזע" פירט אויך מיט דערפאָלג אַן אויסראָטונגס - קאַמף מיט דער מכה פון פערכלעך און קאָפּ־לישאַיעס ביי קינדער.

90 פּראָצ. פון אַלע במשך פון יאָר געבוירענע יידישע קינדער ווערן קאָנ־סולטירט דורך דער „אָזע" - קאָנסולטאַציע און געפינען זיך אונטער „אָזע" קאָנטראָל און דאָס ווייזט גאַנץ בולט אויף דער פּאָפּולערקייט פון דעם אַנ־

„Oze“ biedrības Rēzeknes nodaļas valde.

No labās: Dr. Faiteļsons, kasiere M. Čerfass k-dze, priekšsēd. Dr. V. Anševičs, priekšsēža biedrs Mich. Bobrovs, sekretars V. Falkenšteins, J. Brachmanis. Stāv: Š. Jakobsons, A. Levins, Mich. Manteifeļs, Rev. komisijas loc. F. Falkenšteins k-dze, S. Zilbers. Revizijas komisija: M. Gurvičs un J. Aršons.

פאַרוואַלטונג פון רעזעקנער „אָזע“

עס זיצן פון רעכטס: דר׳ פייטעלסאָן, קאַזנאַטשיי פרוי מ. טשערפאַס, פאָרזיצער דר׳ וו. אנשעלעוויטש, וויצע פאָרזיצער מיכ. באָבראָוו, סעקרעטאַר וו. פאַלקענשטיין י. בראַכמאַן. עס שטייען פון רעכטס ש. יאַקאָבסאָן א. לעווין, מ. מאַנטייפעל, פּ. פאַלקענשטיין, ש. זילבער. רעווידיר קאָמיסיע: מ. גורעוויטש און י. אַרשאָן.

שטאַלט און אויף די טיפע וואָרצלען, וואָס „אָזע“ האָט געשלאָגן אין אַלע שיכטן פון דער יידישער באַפעלקערונג אין רעזעקנע.

די „אָזע“ אין רעזעקנע האָט נאָך גרויסע אויפגאַבן, אונזער טעטיקייט מוז נאָך פאַרברייטערט ווערן און אַריינגעמען די שול־מעדיצין, קאָנטראָלירנדיק סיסטעמאַטיש דעם געזונט־צושטאַנד פון די יידישע שילער און עס מוז דערוואָרבן ווערן אַן אייגענער גוט פאַר אַ קינדער־קאָלאָניע.

די רעזעקנער יידישע באַפעלקערונג דאַרף ברייט שטיצן אונזער געזעלשאַפט. די יידישע באַפעלקערונג דאַרף פאַרשטיין, אַז רעזעקנער „אָזע“ איז אַ טייל פון אַלעוועלטלעכן „אָזע“, וועמעס אויפגאַבע און הויפט־ציל איז געזונט צו מאַכן דעם יידישן פאָלק, ווידערגעבורט פון זיינע פיזישע און גייסטיקע קרעפטן. דערציאונג פון אַ געזונטער ווידערשטאַנדספעאיקער יוגנט, וואָס זאָל זיין בכוח אַריבערצוטראָגן די שווערע צייטן און דרייסט, מיט אַן אָפענעם בליק, גיין אַנטקעגן דער גליקלעכער צוקונפט.

וואס רעזעקנע פארמאגט.

1. שולן און אנשטאַלטן.

שטאָטישע יידישע גרונטשול.

איז פאַקטיש די יורשטע פון דער אַמאָליקער קאַזיאָנער פאָלקס-שול, וואָס איז דאָ געגרינדעט געוואָרן מיט אַ יאָר 65 צוריק. און אָנגעפירט געוואָרן פון די דריי ראַבינערס, וואָס רעזעקנע האָט געהאַט: גיטלסאָן (שפּעטער „אוטשאָניעוורעי" באַם וויטעבסקער גובערנאַטאָר), פּאָזין און י. פּאָליאַק.

פון 1918 ביז 1934 האָט פאַרוואַלטעט מיט דער שול דער לערער עזריאל יאַפּעט, געשטאָרבן אין 1937 יאָר.

נאָך דער רעאָרגאַניזאַציע פון יידישן שול-וועזן אין רעזעקנע איז באַשטימט געוואָרן אַלס פאַרוואַלטער דער לערער אברהם שטיינוויים און די שול האָט גענומען טראָגן אַ רעליגיעזן כאַראַקטער.

אין שול לערנען ביי 430 קינדער, יינגלעך און מיידלעך.

פאַראַן יידיש און עברית קלאַסן, די שול האָט אַ פּערסאָנאַל פון 18 לערער און ווערט אויסגעהאַלטן פון שטאָט-אופּראַווע.

געפינט זיך אַטבּריוואָשאַנאַס אַל. 7 און אַטבּריוואָשאַנאַס אַל. 49/51, טעל. 320.

יידישע מלוכהשע גימנאַזיע.

געגרינדעט אין 1921 לויט דער איניציאַטיוו פון דער קולטור-קאָמיסיע פון קהילה און וועלכע עס האָבן זיך געפונען: ד"ר גראָדזינסקי, משה מאַנטייפל, נחמן דימענטשטיין, הירש עטקין, ל. מאסקאָווסקי און אַנד.

דער ערשטער דירעקטאָר איז געווען ד"ר גראָדזינסקי, פון 1922 ביז 1936 איז בראש פון דער שול געשטאַנען אינזשעניער א. בארו.

דער טיפּ פון דער שול איז אַ הומאַניטאַרער מיט לאַטיין, וואָס גיט רעכט באַם ענדיקן אָנצוקומען אויף אַלע פאַקולטעטן פון לעטלענדישן אוניווערסיטעט, ווי אויך אין אַלע אויסלענדישע אוניווערסיטעטן.

די לימודים-שפּראַך איז יידיש.

דער בודזשעט פון דער גימנאַזיע איז אַריינגענומען אין בודזשעט פון בילדונגס-מיניסטעריום. די רעגירונג דעקט אַלע הצתרכותן פון דער שול און די לערער און אָנגעשטעלטע רעכענען זיך ווי מלוכה-באַאַמטע.

די שול באַדינט נישט נאָר רעזעקנע, נאָר אויך אַ גאַנצע ריי שטעט און שטעטלעך פון לאַטגאַליע.

ביז היינט שוין באַוויזן אַרויסצוגעבן 349 רייפקייטס-שיינען. די גימנאַזיע ציילט שוין היינט אין ריי פון איר אַביטוריענטן צענדליקער יידישע דאָקטוירים, אינזשעניערן, אַדוואָקאַטן, לערער וכד.

פון 1936 יאָר איז דער דירעקטאָר פון דער גימנאַזיע ד"ר י. מולער. פון

דעם יאָר איז אויך איינגעפירט אין שול למודי קודש, תפילה בציבור א. א ווייטער.

געפינט זיך אוגונסדזועס יעלאַ 1 טעל. 45.

ישיבה קטנה „בית יוסף“

איז דאָ געגרינדעט געוואָרן אין יאָר תרפ״א דורך דאוגאווּפּילער ישיבה-בחורים אַלס אָפּטיילונג פון דער דאוגאַווּפּילער ישיבה „בית יוסף“.

אין דער ישיבה קטנה לערנען עטלעכע צענדליק מינדעריעריקע פון פאַרשידענע שטעט אין לאַטוויע און ווערן צוגעגרייט צום ווייטערדיקן לערנען אין די גרעסערע ישיבות.

באַ דער ישיבה עקסיסטירט אַ אינטערנאַט, וואָס ווערט אָנגעפירט פון אַ דאַמען-קאָמיטעט בראש מיט די רביצינס.

די ישיבה געפינט זיך אין זעמדלדיקן בית מדרש אין זעלבן אָרט וואו ס'האָט זיך געפונען די אַמאָליקע רעזעקנער ישיבה און מרביץ תורה געווען הרהג״ג ר' לייב פערל (שאַצקער) ז״ל.

מיטדער ישיבה קטנה פירט אָן הרב ר' מרדכי זווירין.

Rēzeknes krājaizdevu sabiedrības „Diskonts“ vadība.
No labās: J. Aršons, A. Drujans, padomes priekšsēd. Š. Jakobsons, valdes priekšsēdētājs M. Kagans, V. Falkenšteins, Ch. D. Fainšteins.
Stāv: M. Bobrovs, L. Balkins, A. Levins.

אָנפירנדיקע ארגאנען פון רעזעקנער ליי און שפּאָר געזעלשאַפט „דיסקאָנטס“
פון רעכטס: י. אַרשאָן, א. דרויאַן, פּאָרזיצער פון ראַט ש. יאַקאָבסאָן, פּאָרזיצער פון פאַרוואַלטונג מ. קאַגאַן, וו. פאַלקענשטיין, ח. ד. פיינשטיין. עס שטייען: מ. באָבראָוו, ל. באַלקין, א. לעווין.

ליי- און שפּאָר - געזעלשאַפט „דיסקאָנטס“.

די רעזעקנער ליי- און שפּאָר - געזעלשאַפט „דיסקאָנטס“ איז געגרינדעט געוואָרן אין 1923 יאָר מיט דער הילף פון „דזשאָינט“.

אין עטלעכע יאָר אַרום האָט די קאַ=
סע באַקומען אַ באַדייטנדיקן קרעדיט
אין מלוכה = באַנק.

פון 1934 יאָר, נאָכן 15 מאַי, האָט
זיך געביטן דער באַשטאַנד פון די אָנ=
פירנדיקע אָרגאַנען פון דער געזעל=
שאַפט. די רואיקע אַטמאָספערע, סאָ=
לידאַרע און פרוכטבאַרע אַרבעט פון די
אָנפירנדיקע אָרגאַנען, ווי אויך די מלו=
כה = גאַראַנטיע פאַר די פּיקדונות,
האָבן אַפּולע מיטגעהאָלפן די סטאַביל=
קייט פון באַנק און געשטאַרקט דעם
צוטרוי פון דער קרעדיט = אינסטיטו=
ציע ניט נאָר אין רעזעקנע, נאָר אין די
באַנק = קרייזן בכלל.

„דיסקאָנט“ איז ביז היינטיקן טאָג
די איינציקע און פּאָפּולערסטע אידישע
קרעדיט = אינסטיטוציע אין שטאָט.
האָט זיבן הונדערט פיישטשיקעס און
גרופּירט אַרום זיך דעם ברייטן עולם,
פאַר וועמען דער ביליקער קרעדיט איז
אַ לעבנס=פראַגע.

אין פאַרוואַלטונג קומען אַריין: מ.
קאַגאַן (פאָרזיצער), י. אַרשאָן, א. דרו=
יאַן (מיטגלידער). אין ראַט: ש. יאָ=
קאָבסאָן (פאָרזיצער), וו. פאַלקענשטיין,
ח פיינשטיין, א. לעווין, ל. באַלקין
גלידער). אין רעווידיר = קאָמיסיע: י
דרידזע, מ. באָבראָוו און האפּונג.

Rēzeknes žīdu nespējnieku patversmes atklāšanas svinību dalībnieki ar Rēzeknes pilsētas vecāka pārst. Ed. Sējas k-gu, 9. Rēz. k. p. komandiera pārst. Plkv.-ltn. Lielais k-gu un toreizejo valdes priekšsēdētāju Dr. M. Poļaka k-gu.

די אָנטיילנעמער פון חנוכת הבית פון מושב זקנים בראש מיט דעם פאָרשטייער פון רעזעקנער שטאָט
עלטסטן עד. סעיאַ, פאָרשטייער פון קאָמאַנדיר פון 9 רעזעקנער פוסגייער פאָלק—פאָלקאָווניק ליעלאַיס
און דעם דאַמאָלסדיקן פאָרזיצער פון דער פאַרוואַלטונג דר׳ מ. פּאָליאַק.

מושב זקנים אויפן נאָמען פון חיים ריוואש ז״ל.

די חנוכת הבית פייערונג פון מושב
זקנים איז פאָרגעקומען דעם 27=טן נאָ=
וועמבער 1938=טן יאָר. דער פייערלעכער
אקט איז דערעפנט געוואָרן פון דעם
דאמאלסדיקן פאָרזיצער פון דער פאַר=

וואלטונג דר. מ. פאליאק, וועלכער האט אין זיין דערעפענונגס־רעדע געדאנקט זיינע מיטארבעטער און די גאנצע רעזעקנער יידישע באפעלקערונג, באצייכנענדיק די שווערע באדינגונגען, בא וועלכע עס איז אופגעבויט געוואָרן דער מושב זקנים און אויך די וויכטיקייט פון דעם דאָזיקן אנשטאלט, אין אזא גרויסן יידישן קיבוץ ווי עס איז רעזעקנע.

די דאמאלסטיקע פארוואלטונג פון דער הילפס־געזעלשאפט האט פראָקלאמירט אויף דעם צוועק א ספעציעלע אקציע אין שטאט.

דעם דערפאָלג פון דער אקציע האט אפולע מיטגעהאָלפן דער אָנטייל פון עסקן און פארוואלטונגס־מיטגליד פון דער הילפס־געזעלשאפט ה' יצחק פאלקענשטיין, וואס האט א דאנק זייגע פארבינדונגען אין די סוחרישע קרייזן געשאפן א גרויסן טייל פון דער געזאמלטער סומע.

די אינערלעכע ווירטשאפט פון מושב זקנים ווערט געפירט פון דאמען ־ קאָמיטעט. דער פארוואלטער איז דער סעקרעטאר פון דער פארוו. מיכ. באָבראוו.

אין מושב ־ זקנים געפינט זיך א ספעציעלער ערנטאוול פאר די גרעסערע מנדבים.

דער אנשטאלט געפינט זיך אוגונסדזעס יעלא נומ. 32 טעל. 468.

Sabiedr. darbin. Izāks Falkenšteins, Rēzeknes židu labdarības biedrības valdes loceklis.

דער עסקן יצחק פאלקענשטיין, מיטגליד פון דער פארוואלטונג פון דער הילפסגעזעלשאפט.

חברות און אָרגאניזאציעס.

יידישע הילפס ־ געזעלשאפט.

די צענטראלע און איינציקע יידישע הילפס ־ געז. אין שטאט, געגרינדעט אין 1922 אלס יתומים ־ קאָמיטעט. פירט אָן מיט אלערהאנד הילף פאר נויטבאדערפטיקע און געפאלענע: ווי ביקור ־ חולים, מלביש ־ ערומים, גמילות ־ חסד און צדקה ־ הילף בכלל, האלט אויך אויס אויף איר חשבון א געוויסע צאָל רעזעקנער שילער און דאוגאוופילער האנטווערקער ־ שול.

צו דער געזעלשאפט געהערט אויך דער מושב זקנים און די געזעלשאפטלעכע קינדער ־ קיך, וואס געפינט זיך אין זעלבן לאָקאל.

די ארבעט פון דער געזעלשאפט, וואס ווערט אָנגעפירט פון א פארוו. און דאמענקאָמיטעט איז אָנערקענט פון אלע שיכטן, גרופירט ארום זיך הונדער־

טער מיטגלידער.

אוגונסדזועסעיו יעלאַ 32, אין דער איי-
די קאַנצעליאַריע געפינט זיך גענער געביידע, טעל. 468.

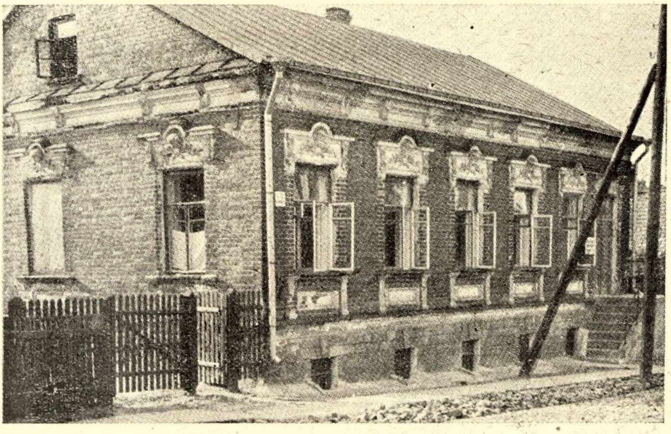

Rēzeknes žīdu nespējnieku patversme „Chaima Rivoša“ vārdā.

די געביידע פון מושב זקנים אויפן נאָמען פון חיים ריוואָש.

Rēzeknes pilsētas vecāka biedrs, socialas apgadības nodaļas vadītājs Ed. Sēja izdala davanas Rēzeknes žīdu patversmes nespējniekiem. Pa labi: Rēzeknes žīdu labdarības biedrības sekretars Mich. Bobrovs.

געהילף פון רעזעקנער שטאָט עלטסטן, לייטער פון דער סאָציאַלער אָפּטיילונג עד. סייאַ טיילט מתנות אין רעזעקנער מושב זקנים. רעכטס: סעקרעטאַר פון דער יידישער הילפס-געזעלשאַפט מיכ. באָבראָוו.

Rēzeknes pilsētas vecāka biedrs Ed. Sēja un Rēzeknes apriņķa policijas I. iecirkņa priekšnieks R. Roze, Rēzeknes sab. palīdzības komitejas II. (žīdu) ēdināšanas punktā. Piektais no labās Ed. Sēja, R. Roze, Dāmu pulciņa pārstāve S. Faitelsons, un virtuves komisijas priekšsēdis Mich. Bobrovs.

געהילף פון רעזעקנער שטאָט עלטסטן עד. סעיאַ און פּאָליציי שעף ר. ראָזע צוגאַסט באַ דער יידישער פאָלקס-קיך אין רעזעקנע.

פינפטער פון רעכטס ע. סייאַ, ר. ראָזע, פאָרשטייערין פון דאמען קאַמיטעט פרוי ס. פייטעלסאָן און פאַרוואַלטער פון פאָלקס-קיך מיכ. באָבראָוו.

Biedrības „Oze“ Rēzeknes nodaļas zobu ārstniecības kabinets.

No labās valdes loceklis un kabineta vadītājs, zobu ārsts Z. Bogorads, zob. ārstes B. Šeindelis k-dze, Genina-Pliners k-dze, žēlsirdīgā māsa R. Manteifels un zobu ārste Kans-Zusers k-dze.

דער צאָן-היילונגס קאַבינעט בא דער רעזעקנער אָפּטיילונג פון „אָזע“.

פון רעכטס: דער פאַרוואַלטונגס מיטגליד און לייטער פון קאַבינעט צאָן-אַרצט ז. באָגאָראַד. צאָן אַרצטינס פרוי ב. שיינדעליס און פרוי געניגאַ-פלינער, קראנקנשוועסטער פר' ר. מאַנטייפעל און צאָנארצטין פרוי קאַן-זוסער.

„אָזע“, רעזעקנער אָפּטיילונג.

טעטיק פון 1927 יאָר.

האַלט אויס אַ ריי אינסטיטוציעס, וואָס זיינען אויסן צו פאַרהיטן דעם געזונט פון דער יידישער באַפעלקערונג בכלל און פון יידישן קינד בפרט.

פון זומער 1939 האַלט אויס די „אָזע“ אַ קינדערקאָלאָניע, וואָס געפינט זיך 11 קילאָמ. פון שטאָט.

„אָזע“ האָט אַ גרויסע צאָל מיטגלידער און ווערט אָנגעפירט פון אַ פאַרוו. און דאַמענקאָמיטעט.

געפינט זיך 15 מאי יעלאַ טעל. 425

Rēzeknes žīdu apbedīšanas biedrības „Hevro Kadišo“ valde.
No labās: A. Kopelovičs (Priekšsēdis). Valdes locekli: A. Anševelčs, Š. Druks, N. Golandskis, Mich. Bobrovs. A. Veismans. Iztrūkst M. Tafelšteins

פאַרוואַלטונג פון רעזעקנער חברה קדישא.

פון רעכטס: א. קאַפּעלאָוויטש (פאָרזיצער) מיטגלידער: א. אַנשעלעוויטש, דרוק, נ. גאָלאַנדסקי מיכ. באבראוו, א. ווייסמאַן. עס פעלט מ. טאַפּעלשטיין.

חברה קדישא.

די אַרבעט ווערט אָנגעפירט דורך אַ באַשטימטער פאַרוואַלטונג אין באַשטאַנד פון א. קאָפּעלאָוויטש, (פאָרזיצער), א. ווייסמאַן (סעקרעטאַר), מ. טאַפּעלשטיין (קאַסיר), נ. גאלאַנדסקי. מיכ. באבראָוו, אברהם אנשעלעוויטש (מיטגלידער).

ס׳ווערן אָנגענומען מיטלען אופצוהאַלטן דעם בית-עלמין אין אַ פּאַסיקן צושטאַנד.

פון 1939 איז רעאָרגאַניזירט געוואָרן די מיטה, ס׳איז איינגעפירט געוואָרן אַן עגלה און ספּעציעלע מלבושים פאַר די שמשים.

רעזעקנער פרייוויליקע פייערלע־שער - געזעלשאַפט.

איינע פון די עלטסטע רעזעקנער גע־זעלשאַפטן, וואָס רעזעקנער אידן האָבן מיטגעהאָלפן בויען. געגרינדעט אין יאָר 1875.

אַלס ערנמיטגלידער פון דער געזעל־שאַפט געפינען זיך צווישן אַנדערע: דער פאַרשטאָרבענער כלל - טוער משה מאַנטייפל ז"ל, דער געוו. אופּראַווע־מיטגליד ב. קולמאַן (איצט אין אַמע־ריקע) און יצחק מאסקאָוויטש.

אויך היינט געפינען זיך אַ גרעסערע צאָל יידן — סיי אַלס אַקטיווע, סיי אַלס פּאַסיווע מיטגלידער, ווי אויך אַלס שעפן פון די קאָלאָנעס.

אין פאַרוואַלטונג איז צווישן אַנדערע אויך באַשטימט געוואָרן ה' מיכ. באַב־קאָוו, וואָס איז גלייכצייטיק דער לייטער פון פערזענלעכן באַשטאַנד.

פאָרזיצער פון פאַרוו. איז: נאָטאַריוס דריקיס, געהילף - קאָמענדאַנט — ט. בלינער.

די דעפּאָ געפינט זיך אוגונסדזועס. 6 מעל. 14.

„עולים“, רעזעקנער אַפּטיילונג.

געגרינדעט אין 1936־טן יאָר. דער־צייט די יוגנט צום לעבן אין ארץ־ישראל אין גייסט פון חלוציזם.

זומער ווערן אָרגאַניזירט לאַגערן, שפּאַצירן, עקסקורסיעס. אין דער דערציערישער אַרבעט ווערט זייער אַ גרויסער אָרט אָפּגעגעבן דעם סקויטיזם.

דער רעזעקנער „עולים“ באַטייליקט זיך זייער אַקטיוו אין דער לעטלענדישער

Boriss Zagorje.

בערל זאַגאָריע

הכשרה (איבער 15 „הכשרניקעס").

אין ארץ־ישראל געפֿינען זיך איבער 100 חברים פֿון רעזעקנער „עולים", וואָס האָבן צו פֿאַרצייכענען דעם געפֿאַלענעם קדוש — דער חבר פֿון רעזעקנער „עולים" — בערל זאַגאָריע, וואָס איז אומגעקומען פֿון אַן אַראַבישער קויל אין יאָר תרצ"ט.

„הרצליה", רעזעקנער אָפּטיילונג.

געגרינדעט אין 1934 יאָר, פֿירט איר אַרבעט צווישן דער יוגנט לויט די פּרינציפּן פֿון ציוניזם.

ס'ווערט געפֿירט אַ געוויסע דערציערישע אַרבעט און סקויטישע אויסבילדונג.

זומער ווערן אָרגאַניזירט לאַגערן, שפּאַצירן וכד. די אָרגאַניזאַציע גיט אויך אָפּ צייט פֿאַר ספּאָרט און האָט אַ פֿוטבאָל־סעקציע.

Organizacijas „Herclia" nometne.

לאַגער פֿון „הרצליה".

„טרומפּעלדאָר".

געגרינדעט אין 1927 יאָר.

גרופּירט אַרום זיך אַ טייל יוגנט. רעזעקנער ביתרים געפֿינען זיך אין ארץ־ישראל און אויך אויף דער לאַנדווירטשאַפֿטלעכער פֿערמע אין וואַנגאַזי. געשיקט אויך ביתרים אויף דער זעגל־שיף „טעאָדאָר הערצל", אויסצובילדן זיי אַלס מאַטראָסן.

פֿירט אַ נאַציאָנאַל־קולטורעלע אַרבעט בהסכם מיט די פּרינציפּן פֿון דער רעוויזיאָניסטישער פּראָגראַם.

בתי־מדרשים און מנינים.

געמויערטער בית־מדרש.

אויסגעבויט מיט אַן ערך 58 יאָר צוריק נאָך דער שריפה פון „ווייסן" בית מדרש און רעכנט זיך פאַרן יורש פון עלטסטן און ערשטן בית מדרש (הישן) אין רעזעקנע.

דער פינקס פון חברה משניות פון געמויערטן בית מדרש גייט צוזאַמען מיטן אַלטן פנקס פון „חברה משניות דק"ק רעזיצא", אָנהויבנדיק פון יאָר תקמ"ו.

דער „מויער" איז דער גרעסטער בית מדרש אין שטאָט, געהאַט באַ זיך אַלע מאָל פיינע בעלי־בתים און אַ גרעסערע צאָל המון עם.

ר' איטשעלע זצ"ל פלעגט דאָ דאַוונען שבת מברכים און דאָ איז געווען די רעזידענץ פון הרה"ג ר' ישראל דושאָוויטש (פאַרז. פון ועד הרבנים אין ניו־יאָרק)

איצט די רעזידענץ פון רעזעקנער רב הרה"ג ר' שאול יאפין שליט"א, וואָס זאָגט אויך טעגלעך דעם „בלאַט".

אַזוי ווי די גבאים האָבן ניט געענטפערט אויף דער אַנקעטע ווערט דער גבאים - באַשטאַנד ניט אָנגעגעבן.

דער גרינער בית מדרש.

איינער פון די עלטסטע גרעסערע בתי מדרשים אין רעזעקנע. דער פנקס פון חברה משניות איז פון יאָר תר"מ (מיט 92 יאָר קאַריק), אַזוי אַז מען קען רעכענען, אַז דער בית מדרש איז אַביסל עלטער.

ווי ס'איז צו זען פון זעלביקן פנקס, האָבן די מתפללים פון דאָזיקן בית מדרש געגרינדעט די חברה משניות דערפאַר, וואָס אין דעמאָלטיקן „בית מדרש הישן" האָט מען זיי קיין ספרים ניט געגעבן און ס'איז געווען שאַרפע מחלוקתן.

דער בית מדרש האָט זיך לכתחלה גערופן „בהמ"ד החדש", שפּעטער צו „דער רויטער" און איצט איז אָפיציעל זיין נאָמען „דער גרינער".

אין דעם בית מדרש האָבן שטענדיק געדאַוונט די פני פון שטאָט און די אַזוי גערופענע משכילישע אינטעליגענץ. דאָ איז אויך געווען די רעזידענץ פון די רעזעקנער רבנים ר' עזריאל און ר' איטשעלע זצ"ל.

איצט די רעזידענץ פון רעזעקנער רב הרה"ג ר' חיים לובאָצקי שליטא, וואָס זאָגט אויך טעגלעך דעם „בלאַט".

באַשטאַנד פון די גבאים: זלמן ניישול, אברהם וויסמאַן, מאַנעס טאַפּעלשטיין. רעווידיר - קאָמיסיעס: מרדכי עטקין, מיכאל באַבראַוו, משה רפאל זילבער.

די גרינדער פון בית מדרש זיינען ר' אליה שאַפּיראָ ז"ל, ר' ישכר דוב צערפאַס ז"ל און ר' מאיר דאָבקין ז"ל.

היללס בית מדרש.

לויט אַלע סימנים דער עלטסטער רעזעקנער בית מדרש געגרינדעט געוואָרן מיט אַן ערך 100 יאָר צוריק דורך הילל אימעניטאָוו און געווען די רעזידענץ פון דער דאָזיקער פאַמיליע, דאָ האָט אויך געדאַוונט דער גלאַסנער נאָטע אימעניטאָוו.

צווישן די אַמאָליקע מתפללים פון דאָזיקן בית מדרש איז ווערט צו פאַרצייכענען אַ פשוטן אידן — אַן אַלטן בעל־מלאכה — שאַיע דעם שמיד, אָדער ווי מען האָט אים גערופן „שאַיע די בייטל".

זיין עובדה איז געווען אַרומגיין אַלע וואָך מיט אַ גרויסער בייטל און קלייבן פאַר אָרעמע מענטשן. ער איז געווען

אַן אדם כשר, וואָס אַלע האָבן אים געטרויט און געוואָרפן אין זיין בייטל וויפל איינער האָט געקאָנט.

אין זעלביקן בית מדרש האָט אויך געדאַוונט אַ אידענע, אַן אמתע צדקניות, אסתר שרה, איר מאַן איז געווען אַ סטאָליער. אסתר-שרה פלעגט אַ פולע טאָן פאַר אָרעמע פאַמיליעס און דער עיקר זיי באַזאָרגן מיט חלה אויף שבת, זי פלעגט עס מאַכן אַזוי דעליקאַט, אַז פון איר פלעגן נעמען די חלה אַפילו יענע פאַמיליעס, וואָס האָבן זיך געשעמט צו נעמען צדקה. אַלע האָבן איר געטרויט און זי איז געווען אַן אמתער מלאך הגואל אין אָרעמע הייזער.

דער בית מדרש האָט אַ חברה משניות, תהלים און אגדה.

דער באַשטאַנד פון די גבאים איז: ישראל מאמיאפע, זלמן צילעוויטש, מאיר דייטש. רעווידיר-קאָמיסיע: אַברהם לעווין, מרדכי אזבאנד, יוסף שלימאָוויטש.

קיין פינקס איז ניטאָ.

זעמדלדיקער בית מדרש.

איז געגרינדעט געוואָרן אין יאָר תרל"ו (1876) דורך חיים מאַנטייפל, שימחה בונים טאַגער, מרדכי טאַגער, זאב לוריע, שרגא פייוואוש יאָפע, משה אימעניטאָוו.

אין פנקס מאָטיווירן די בעלי-בתים די גרינדונג פון בית-מדרש מיטן מרחק, היות די שטאָט האָט זיך פאַנאַנדערגעוואַקסן און ס'איז ווייט צו גיין אין אַנדערע בתי-מדרשים.

אין דעם בית מדרש האָט שטענדיק געדאַוונט דער אַמאָליקער ראש ישיבה און שפּעטערדיקער שטאָטישער דיין הרה"ג ר' לייב שאַצקער און דאָ האָט זיך אויך געפונען די אַמאָליקע ישיבה.

גבאים-באַשטאַנד: גרשון קוסליק, משה קאָוונאַט, שמואל לאַטקין.

פלאַנאָווער בית מדרש.

דער איינציקער בית מדרש אַפן „נייעם פלאַן", געגרינדעט געוואָרן פון נדבן ר' חיים מאַנטייפל ז"ל מיט אַן ערך 65 יאָר קאַריק.

אַזוי ווי אויף דער אַנקעטע איז ניט געענטפערט געוואָרן, ווערט דער באַשטאַנד פון די גבאים ניט אָנגעגעבן.

בית מדרש דסוחרים („קופּעטשעסקער" בית-מדרש).

דער בית-המדרש איז אַלט אַן ערך 80 יאָר, געננוי איז ניט באַוואוסט, די חברה משניות באַם ביהמ"ד איז לויטן פינקס געגרינדעט אין תרכ"א.

אין דעם דאָזיקן בית מדרש האָט יאָרנלאַנג געדאַוונט דער באַרימטער סמאָרגאָנער רב הרב ר' לייב גאָרדין ז"ל, וואָס איז אַ רעזעקנער אַ געבאָרענער, מחבר פון די ווערק אויף רוסיש וועגן חסידיזם און תלמוד און דער פאָטער פון די באַרימטע אַנאַרכיסטן די ברידער גאָרדין.

די גרינדער פון בית מדרש זיינען: הלל באָרכאָוו, שלמה ניישול, רפאל ניישול א. אַנד. סוחרים.

גבאים-באַשטאַנד: לייב מאָסקאָווסקי, משה הערץ נאפאך, בער פערעס. רעווידיר-קאָמיסיע: משה גאַרבער, בנימין גאַלאַנדסקי, יצחק סערעבראָ.

מנין הגדול.

דער גרעסטער פון אַלע חסידישע מנינים אין שטאָט.

געגרינדעט דורך אַ גרופּע חסידישע בעלי-בתים מיט מאיר יהיאל ווייסמאַן, בערציק שאַשקעס (מינסקער) און בונים בארץ מיט אַן ערך עטלעכע און

זיבעציק יאָר צוריק.

דער מנין איז בשעתו געווען אַ פּיינער צענטער פון אַנשי חב"ר — קאַפּיסטער חסידים און שפּעטער באָברויסקער.

מען האָט געחזרט חסידות. אַלס חוזרים זיינען דאָ געווען נאָמע ברוכס, אהרון פון פּאַלאַצק. זלמן לעפּלער און מאיר לעפּלער (הילמאַן) דער מחבר פון „בית רבי".

בראש פון מנין איז געשטאַנען ביז זיין טויט דער נדיב, חסיד און אַדלמאַן ר' זלמן ריוולין ז"ל.

„איש שוע אפרתי" איז אויסגעקריצט אויף זיין מצבה און ער איז טאַקע געווען דער אמתער אַריסטאָקראַט לויט זיין פיינער אויסערלעכקייט און אינערלעכן זיידענעם געפיל.

זיין שטוב איז געווען פּתוח לרוחה אַפילו פאַר ווילדפרעמדע מענטשן און די חסידישע פאַרברייננגס אין א י"ט כיסליו, די פינפטע ליכטל, צי שמחת תורה בא ר' זלמן ריוולין ז"ל האַלט טייער אין זכרון יעדער, וואָס איז נאָר דערביי געווען.

כדאי איז אויך אָפּצוצייכענען די רחבותדיקע פיגור פון ר' זלמן רייצעס (קאָפּעלאָוויטש) ז"ל.

חוץ זיין לומדות און זעלטענעם יידישלעכן דאַווענען ימים נוראים, איז ער געווען אַ געוואַלדיקער עסקן פאַר אָרעמע לייט.

ער האָט קיינמאָל ניט גערוט אויף דעם געביט: געשאַפן סומען געלט פון שטאָט און אַפילו פון די ווייטע רוסישע גובערניעס און פלעגט עס פאַרטאָן אויף פאַרשידענע אַרטן הילף און צדקה. ער איז געווען בפועל ממש אַ מענטש — אַ הילפס־קאָמיטעט.

אין מנין ווערט געלערנט משניות, עין יעקב און ווען עס איז בא אַ געלעגנהייט ווערט אויך געחזרט חסידות.

גבאים־באַשטאַנד: הירש קאַנאַן, ר' נפתלי טייץ און חיים מאיר פייגלמאַן. רעווידיר־קאָמיסיע: א. טייטלבויב און ש. א. ראַפּלסאָן.

שמואלס מנין.

געגרינדעט געוואָרן אין תרכ"ה דורך בעלי בתים מאנשי חב"ד בראש מיט די גבירים שמואל ריוואש און בער ריוואש, דער ערשטער חסידישער מנין אין רעזעקנע.

גבאים־באַשטאַנד: אַברהם אַנשעלעוויטש, שאול דרוק און מרדכי איסר שאַפּיראָ.

אין רעווידיר־קאָמיסיע: יוסף גערמאַן, יוסף דרוק, שרגא מייזל.

פאַרן עולם לערנט שלא על מנת לקבל פרס דער ובאי אב. אַנשעלעוויץ.

קאַמינסקים מנין.

דער מנין איז געבויט פון רעזעקנער מיליאָנער חיים ריוואַש ז"ל און אַ צייט לאַנג געהייסן באַם עולם „חיימס מנין".

דער מנין איז אַלט אַ ערך 55 יאָר אַ צייט לאַנג געשטאַנען אַ חרובער צוליב אַ שריפה און איז אופגעריכט געוואָרן פון נדבן ר' יעקב קאַמינסקי ז"ל אין 1919 יאָר און רופט זיך איצט אויף זיין נאָמען.

אַזוי ווי אויף דער אַנקעטע איז ניט געענטפערט געוואָרן, ווערט דער גבאים־באַשטאַנד ניט אַנגעגעבן.

אינהאלט*)

זייט

די רעגירונג אין לאטוויא.

אפיציעלע אינסטיטוציעס אין רעזעקנע.

פאָרוואָרט.

לוח אויפן יאָר הת"ש.

II רעזעקנע אַמאָל.

ז—ן. דער יידישער קיבוץ אין רעזעקנע 29

" ר' איטשעלע ציוני זצ"ל 47

" פאַרוואָס איז אין רעזעקנע קיין פּאָגראָמען ניט געווען אין "פינפטן יאָר"? 50

ח—Z. ווען רעזעקנע האָט געקעמפט מיטן פייער מיט ליידיקע הענט 53

Z. דריי זיינען זיי געווען 56

נדן. ד"ר חיים גראָדזינסקי 58

ז—ן. משה מאַנטייפל ז"ל 60

" פאַקטן און קוריאָזן פון רעזעקנער פאַרגאַנגנהייט . . 61

III רעזעקנע היינט:

אינזש. מיכ. מאַנטייפל. די יידישע הילפסגעזעלשאַפט אין רעזעקנע און דער חוב פון דער יידישער באַפעלקערונג . . 67

* * * ביקור חולים=ליד 70

* * * גמילת חסד=ליד 71

פרוי מ. טשערפאַס. די אַרבעט פון דאַמען=קאָמיטעט 72

מיכ. באַבראָוו. קינדער=קיך און קינדער קאָלאָניע אין רעזעקנע . 75

דר. וו. אַנשעלעוויטש. רעזעקנער "אָזע" און די יידישע באַפעלקערונג . 78

וואָס רעזעקנע פאַרמאָגט:

1) שולן און אַנשטאַלטן 82

2) חברות און אָרגאַניזאַציעס 85

3) בתי מדרשים און מנינים 91

---

*) צוליב טעכנישע סיבות איז די אָרטאָגראַפיע אין דעם בוך ניט איינהייטלעך, און ניט אינגאַנצן אין הסכם מיט די כללים פון ייוו"א.

לשנה טובה
תכתבו ותחתמו:

לשנה טובה תכתבו ותחתמו

הריני מברך את עדת ה׳ אשר בפה רעזעקנע ואת כל ישראל בכל ארצות פזוריהם בשנת חיים ושלום, בשנת ברכה והצלחה בשנת פרנסה וכלכלה, ובשנת גאולה וישועה קרובה.

חיים לובאצקי
החופ״ק רזקנא

לשנה טובה תכתבו ותחתמו

מעומקא דלבא הנני מברך את כל עדתנו וכל ידידנו ומכירנו בברכת דשנה, יחדש ד׳ עלינו שנה טובה ומאושרה, שנת חיים ושלום, גאולה וישועה כללית.

שאול יאפין
החופ״ק רזקנא

א כתיבה וחתימה טובה

ווינטשן

יוסף דרידזע

און פאמיליע

רעזעקנע.

שלום יאקאבסאן

ומשפחתו

רעזעקנע — פּולקוו. קאלפּאכא יעלא 36

א גליקלעכן יאר ווינטשט דער קונדשאפט

Tabakas fabrika

»TRUD«

RĪGĀ.

צאן ארצט

ז. באגראד

רעזעקנע, 15 מאַיאַ יעלאַ 5. טעלעפאָן 173

שמואל לאטקין ומשפחתו

רעזעקנע.

עזריאל מיכעלסאן און פאמיליע

ד״ר א. פייטעלסאן

ד״ר וו. אנשעלעוויטש

אפּט. ז. זילבער

פאַניא גורעוויטש

רעזעקנע.

„העולים"

סניף רוזקנה.

ג. ג. אדוואקאט **קלמן בראכמאן**

רעזעקנע

הירש וויינשטאק, מאלטא

א כתיבה וחתימה טובה

ווינטשט די געערטע קונדשאפט פריינט און גוטע פריינט

פרוי ר. וויינשטאק, מאלטא

הירש שעצער, מאלטא

א. גאלאנדסקי

יעקב טאַגער
האָלץ האַנדלונג

רעזעקנע. ניק. ראַנצאַנאַ יעלאַ 18

יוסף אַרשאָן
ומשפחתו

רעזעקנע.

יוסף גאָלדבערג ומשפחתו

מ. פאַסטערניאַק ומשפחתו

נחום ראָטשטיין ומשפחתו

צבי פיינשטיין ומשפחתו

הירש וואָלפסאָן ומשפחתו

יוסף באַסקאָוויטש ומשפחתו

אברהם דאַגאָוויטש, ריגאַ

איסר טאַגער ומשפחתו

רעזעקנע.

וו. זאַק, רעזעקנע

יודל זיידל, מאַלטאַ

ה. לאָץ, רעזעקנע.
געשעפט פון פּאַרטיקע קליידער

ברידער ז. און ב. קיל
מאַלטא.

„הרצליה"
רעזעקנע

אברהם בר״ב זלמן ווייסמאַן.
רעזעקנע.

„*Peka*"
ב. בלומענפעלד, ריגאַ,
קאַלטיו יעלאַ 13. טעל. 20544

הירש פלינער
רעזעקנע. בוקמויזשאַס יעלאַ

יעקב-יצחק מינדעל
רעזעקנע בוקמויזשאַס יעלאַ

זעליק זוטערמאַן
רעזעקנע. איזסאַרגו יעלאַ 23

נ. טייטלבאום, רעזעקנע

קלמן אָוטשינסקי

ריגאַ. סטאַבו יעלאַ 30

ח. מערים, רעזעקנע

ז. פאָנאַריאָוו, רעזעקנע

מיכאאיל זאַק, רעזעקנע

א. גארפונג, רעזעקנע

מ. טשערניאַק

אבא תגר

בנימין פערגאַמענט און פאַמיליע

יאָנטל פלינער ומשפחתו

מענדל פאַלקאָוו

מרדכי טשערפאַס

ש. מאַלטינסקי ומשפחתו

שמערל סערעבראָ און פאַמיליע

רעזעקנע. לודזאַס יעלאַ

ר. טשערנאָבראָוו.

הערן שניידער

רעזעקנע. אוגונסדזעסעיו יעלאַ 16

יעקב רובינשטיין און פאַמיליע

לשנה טובה תכתבו

נ. טשערטקאָוו

יעקב וואָלפסאָן

רעזעקגע. איזסאַרגו יעלאַ 21

ישראל פיינשטיין און פרוי

בנימין שוויי

שמואל פרומערמאַן

רעזעקנע טירגוס יעלאַ 2

ישראל סקוטעלסקי

לשנה טובה

אליהו ווערשאַק ומשפחתו

לאה נאַגלי, רעזעקנע

ק. וואיטינסקי, ריגאַ

מאַריאַס יעלאַ 25 טעלעפאָן 34974

אשר פיטער און פאַמיליע

ריגאַ. אַוואָטו יעלאַ 28

ס. טשערנאבראוו

הערן שניידער

רעזעקנע, אוגונסדזעסיו 14. טעל. 450

לשנה טובה תכתבו ותחתמו

חיים גורעוויטש

פ. חגי, רעזעקנע

לעוו יאָפפע, מאַלטאַ

י. דאַווידאָוויטש

ריגאַ קונגו יעלאַ 28

ל. כאַיט, רעזעקנע

י. שולמאַן

שיך-ווערקשטוב

רעזעקנע אטבריוואָשאַנאַס אל. 18

מ. קאוונאַט, רעזעקנע

מ. גורעוויטש, רעזעקנע

האַנטאַרבעט און גאַלאַנטעריי געשעפט

ג. סילנע

רעזעקנע 15 מאַיא יעלא 65

וועש אינדוסטרי

ד. אָשרין, ריגאַ

וואַלניו יעלאַ 37

אהרון קאָזבאַ

ברידער גילענסאָן, רעזעקנע

אַטבריוואָשאַנאַס אַל. 14 טעלעפאָן 328

כעמיקאַליען.

א. שוואַרץ

ריגאַ קונגו יעלאַ 26

ליאָווא גאָרדין און פאַמיליע

ווינטשט פיל גליק אַלע קרובים און באַקאַנטע

צום נייען יאָר.

יוסף פלינער און צאַן אַרצטין גענינא - פלינער

רעזעקנע, 15 מאַי יעלאַ 15. טעלעפאָן 310

ש. בערזין און פאַמיליע

באַגריסן אַלע פריינט, באַקאַנטע און קליענטור

צום נייען יאָר הת"ש

אַלע פריינט און באַקאַנטע ווינטשט

מאיר טייץ און פרוי, רעזעקנע

א כתיבה וחתימה טובה

פאַפּיר האַנדלס און אינדוסטרי

A/s. M. Berman

ריגאַ, וואַלניו יעלאַ 3/5

אפּט. י. שור

יצחק זילבער און פרוי

רעזעקנע

בכתיבה וחתימה טובה
אברכם קרובי וידידי וכל ישראל

יצחק בראכמאן ומשפחתו

רעזעקנע.

חיים קראם ומשפחתו

חיים-מאיר שרוסטער ומשפחתו

רעזעקנע.

לשנת ברכה והצלחה תכתבו ותחתמו
יעקב בערזין ומשפחתו

S. A. Levitas, Rīgā

א גליקלעכן יאָר
ווינטשט
ל. פּאָליאַק-מיכאַילאָוואַ

א גליקלעכן יאָר
אלע פריינט און באקאנטע ווינטשט
ראובן בערזין ומשפחתו

רעזעקנע.

חנה און יקותיאל טאַגער
און פאַמיליע, רעזעקנע.

פענסטער-גלאָז און פאַרב געשעפט

עזריאל סלעפּ און פאַמיליע
ווינטשן א גליקלעכן יאָר
אַלע פריינט, באַקאַנטע, אָנפירנדע אָרגאַנען
און אַלע מיטגלידער פון רעזעקנער ליי- און שפּאָר-
געזעלשאַפט „דיסקאָנטס“.

רעזעקנע

א גליקלעכן יאָר אלע קרובים,
באקאנטע און דער קונדשאפט ווינטשט
ישראל פיינשטיין און פאַמיליע

Kungu un dāmu frizētava

מענדל פאסטערנאַק

רעזעקנע.
בוקמוויזשאַס יעלאַ

יוסף גערמאַן ומשפחתו

רעזעקנע
לודזאַס יעלאַ

Elias Kochanovs

סטאָלעראָווע,
רעזנאַס פאַג.

א גליקלעכן יאָר אלע פריינט, באקאנטע
און געערטע קונדשאפט ווינטשט
גבריאל עדעלמאַן און פאַמיליע

קאַרסאַוואַ

מ. וועקסלער
געשיר און לאָמפּן געשעפט.
בלעכער ווערקשטוב.

רעזעקנע 15 מאיא יעלא 46

מענדל בוּל

דאַוגאַווּפּילס ציעטאַקשניאַ יעלא 54

א גליקלעכן יאָר ווינטשט
inž. ķim. Antons Rimeiks
בעמישע און ליכט פאַבריק.

ריגא, לאטשפלעשא יעלאַ 41 טעל. 33359

א. שטיין

דאַוגאַווּפּילס אַיזסאַרגו יעלאַ 23

Notars E. Puriņš

רעזעקנע, פּולק. קאַלפּאַקא 1 טעל. 186

א גליקלעכן יאָר אלע פריינט
און באקאנטע ווינטשט
סאָניע פלינער און פאַמיליע

רעזעקנע 15 מאיא יעלא 45

א. פערעלמאַן און פאַמיליע

רעזעקנע אמאטניעקו יעלא 7

פירמע ג. און ז. ניישול
רעזעקנע, 15 מאַיא יעלא 34
ווינטשט אלע פריינט און דער קונדשאפט
א גליקלעכן יאָר מיט א
כתיבה וחתימה טובה

מ. נאַפּאַך, רעזעקנע

אַ גליקלעכן יאָר
אלע פריינט און באַקאַנטע ווינטשט
ירחמיאל נאַגלי און פאַמיליע
רעזעקנע.

זיסל גורעוויטש
רעזעקנע.

ג. קאָץ
הוט געשעפט
רעזעקנע 15 מאַיא יעלאַ 28

לאָמפּן און געשיר געשעפט
ד. זשערדין
רעזעקנע 15 מאַיא יעלאַ 12

משה לייזעראָוויטש

ראובן אַבאָלסקי

שאול פלינער

ברידער גאַסול
רעזעקנע

י. דרויאַן, רעזעקנע

מאַיאָפּיס, רעזעקנע

משה-יוסף קיל און פרוי, מאַלטאַ

וואולף דרוי, מאַלטאַ

י. סקוי, רעזעקנע

חיים-דוד טשערניאַ, רעזעקנע

זאַלק. יפה, ריגאַ

ג. ציוויאַן

ג. פאַסטערניאַק

רפאל דאָנדע, רעזעקנע

ניסן סאַנדלער, סטאָליעראווא

קאַגאַן-מאַראַן
S-ba „Apiņu imports"
Daugavpilī

מארק קאַגאַן
Alus lielnoliktava
Daugavpilī

שאָקאָלאַדען און קאָנפעקטען

פאַבריק

A/s. „UNION“

ריגאַ, פערסעם יעלאַ 10/12

הערינג אימפאָרט

E. Birkhans

קאַנטאָר: ריגאַ, קונגו יעלאַ 29

טעלעפאָן 23953

Rudenim tuvojoties laukiem, sētām un dzīvokļiem vienīgos Latvijā ražotos petrolējas gāzes stiprugaismas lukturus

„PETROGAZ”

kuriem ir Z. M. attiecīgo iestāžu atzinums.

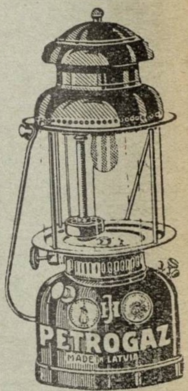

Dabūjami visos labākos veikalos galvas pilsētā un provincē.

Vairumā:

J. HASSELS,

RĪGĀ,

Dzirnavu ielā 113.

Tālr. 32921, 29894.

האַנדלס און אינדוסטרי

Akc.-Sab.

M. GAILĪTIS

un biedri.

פאַרוואַלטונגס=פאָרזיצער

דיר. מ. גאַיליטיס.

הייוון פאַבריק.

ריגאַ, דאַמאַ לאַוק. 5. טעל. 34023,33886

פאַבריק: טוואַיקאַניו 4, טעל. 39250

אַפטייק=געשיר און פאַרפומעריע

י. כאַץ

ריגאַ, אַיזסאַרגו 34 טעל. 93329.

האַנדלס און אינדוסטרי געז.

P./s. „Reka“

ריגאַ, יומאַראַס יעלאַ 21 №

זאַקן פאַבריק.

Akc.-sab.

Rigas Kokvilnas Manufakturas Sabiedriba

Strazdmuižā-Rīgā.

באוול.

קאלאניאל סחורה
אימפארט

ט. לעווענסאָן

ריגא,
קונגו יעלאַ 26 №
טעל. 32813

ליטאגראפיע

„AUSMA"

ריגא,
גערטרודעס יעלאַ 101
טעלעפאָן 20003

„Borsils"

וואשט
אלץ.

Goeggingera konfektes

„Mūsu maisijums"

četras noteiktās

»»»» **garšas** ««««

pašas sevi ieteic.

á Ls 2.50 par kg.

A/S.

„L. W. Goegginger"

Rīgā.

Kom. Sab.

„MANILA“

L. K. Eiche un biedrs.

Linu, kaņepāju un sisala verptuve

ריגא, בריוויבאס גאַטווע 27

טעלעפ. 95243, 51324

I. ANDERMANIS

סחורות אימפאָרט.

רוסישע ניי באַוול, (געוו. נעוואַ באַוול מאַנופ.)
מאַנופאַקטור, גאַלאַנטעריי, מאָדע אַרטיקלען
און שרייבוואַרן לאַגער.

ריגאַ, וואַלניו יעלאַ 19

פאָסט טשעק קאָנטאָ 11730

גרויס האַנדלונג
גאַלאַנטעריי און קורצוואַרן
קאָסמעטישע לאַבאַראַטאָריע

„Skaistums“

הויפּטלאַגער פ. י. טאַל.
ריגאַ, טערבאַטאַס יעלאַ 1/3
טעל. 26808

יוּוועליר געשעפט

י. ווײַלער

ריגאַ, קאַלקיו יעלאַ 17

טעלעפאָן 22217

זייגערס, בריליאַנטן, גאָלד און
זילבער אַרטיקלען,
גרויסער אויסוואַל פון קריסטאַל אַרטיקלען.

לאַגער פון מאַנופאַטקור, וועש
און שפּיצן

ב. ראַפּאַילאָוויטש

ר י ג אַ.

רייניא בולוו. 31 ו. 5

טעלעפאָן 22953

ה. בעלינסקי,

געשעפט פון פּאַרטיקע קליידער
אַנגראָ.

ר י ג אַ.

עליזאַבעטאַס יעלאַ 22/4
מאַריאַס יעלאַ 4

מ. ס. באַראַק

זייגער, גאָלד, זילבער און אַלפּאַקאַ

אַגגראָ האַנדל.

ריגאַ, אודעיו יעלא 10

טעל. 52262

ערשטקלאַסיקער מאָדערנער
קאָנפעקציאָן הויז

A. Grobiņš

ר י ג א.

מאַריאַס יעלאַ 19 טעלעפאָן 29369

ב. שערעשעווסקי,

ר י ג א.

מאַריאַס יעלאַ 6. פּאָסט=פאַך 515

טעל. 26245. פּאָסט=טשעק=קאָנטאָ 132

בוכהאַנדלונג * פאַרלאַג

טליתים-פאַבריקאַציע.

K.

R.

מעכאַנישע פאַבריק

פון פאַפּירענע זעקלעך

S-ba „SAK"

אײַנהאַבער:

אַגינסקי, גילינסקי און סטאָלפּער.

דאַוגאַווּפּילס,

וואַדאָניאַ יעלאַ 25

טעלעפאָן 2812

מאַנופאַקטור

געשעפט

ס. ליפשיץ און י. ראַקווזין.

ר י ג א,

קאַלקיו יעלאַ 34

טעל. 25416

גראָויסער אויסוואַל פון היגע

און אויסלענדישע שטאָפן.

Lodix

וואַשט די הענט מיט

מילענצם זייף!

A/S.

„Oskara Milença" pēcn. Rigā.

זייף און פאַרפומעריע פאַבריק.

CARTIER-BRESSON

PARIS

Dabūjamas visos rokdarbu veikalos **400** krāsās.

Pārstāvnieciba:
René
Devillard & Co.
Rīgā, Zigfr. Meierovica bulv. 14.
Tālrunis 22174.

Izšujamie diegi īstas krāsās.

A/S.

„Eska"

ריגא, גאויאַס יעלא 5

A/S.

Baltijas sterkeļu fabrika

Rīgā,
Latgales ielā 257.
Tālrunis 31217.

Ugunsdroši izstrādajumi
P/S.

„LUIPS"

Riga, Latgales ielā 257.
Tālr. 26630.

A/S. V. Kuze

אויסארבעטונגען

שאָקאָלאַד	קאפע
קאָנפעקטן	קאקאאָ און
וואפלעס	כאַלוואַ

צוליב איר הויכער קוואַליטעט דעראָבערט די גרעסטע אופמערק-זאמקייט און גיט יעדן קויפער פאר דעם געהעריקן פרייז דעם גרעסטן קעגן ווערט.

פלאַשן האנדלונג

K. Šulmanis

ריגאַ

לאַטגאַלעס יעלאַ 30

טעלעפ. 3370

K-S.

„ILGECIEMMILTI"

A. MININGHOFS
un biedrs.

טאַשן טייסטערס פאַבריק

M. GELBARTS.

ריגא,

סטאַבו יעלאַ 61/29

שיך פאבריק

„LUKSUS“

ריגאַ, יומאַראַס יעלאַ 10 №

טעלעפאָן 34797

שרייבווארן גרויסגעשעפט

Akc. sab.

J. A. KUKURS, Rīgā.

אספאַזיאַס בולוו. 10

מאריאס יעלא 18

טעלעפאָן 20051, 23488

שיך פאבריק

„REKORD“

ברידער י. און ה. פאָפּיאַנסקי

ריגאַ, ברוויבאַס י. 129/133

טעלעפאָן 94571

P. LUBOCKIS

ר י ג א,

מאַריאס יעלא 35 №

פארשטייערשאפט.

אייל און פיניר פאַרקויף.

א נ ג ר אָ.

D. Bergols

RĪGA,

מעטאל

שטאנץ

פאבריק

ריגאַ, סלאָקאַס יעלא 84

עקאָנאָמישע באַלעבאָסטעס

פאַרבּן

נאָר מיט די

בעסטע

שטאָפפאַרבּן

„STAR“

ש. בּערז

ריגא,

ל. גרעציניעקו יעלאַ 2

גאַלאַנטעריי, טריקאָטאַזש

און קאָרסעטן

צובאַהעריכייטן.

קאַפע און ציקאָריע פאַבריק

„OLEŅ“

אַרבּעט אויס פאָלגנדיקע אלעמען

באַקאַנטע סאָרטן

וואַניל=קאָפּע „OLEŅ“

מאָקאַ קאָפּע „OLEŅ“ מיט באָב,

קאָפּע אַראָמאַט.

פלאַנצן=טיי פון פאַרשיידענע אַראָמאַטן.

לעטישע ציקאָריע „OLEŅ“

(געוועזענע שאָקאָלאַד ציקאָריע)

און אַנדערע סאָרטן.

ריגא,

אַיזסאַרגו יעלאַ 52 טעל. 94128

פאָדערט אומעטום די אויס-

אַרבּעטונגען פון דער טעקסטיל

אינדוסטריע .A./S

„Rigas Vilnas Rūpnieks“

דאַמען קלייד. און מאַנטל געוועבן

הערן אָנצוגן און מאַנטל געוועבן

אוניפאָרמען געוועבן

דעקעס. אַקסל טיכער. פאָדים.

אנגראָ געשעפטן:

ריגאַ, טירגאָניו 18 טעל. 21934

דאַוגאַוופילס, וואַדאָניו יעלאַ 16

טעלעפאָן 2675

פאַבריק:

בריוויבאַס גאַטווע 31, טעל. 29072

פארשידנארטיקע
באטארייען
„Hoka"

קינדער וועגאַלעך
„Brennabor"
דער איינציקער פאָרשטייער אין רעזעקנע:
מ. טאַפּעלשטיין, 15 מאַיאָ יעלאַ 4

LABAI VEĻAI
LABĀS
KOMETA
ZIEPES

אינדוסטריע פון וועבשטאָפן
„R. VESTERMANIS"
ריגאַ, טירגאָניו 16 טעל. 23106
אַנגראָ דעטאַיל

שענסטע הערן מאָדעס
ניקאלאי מילערס
ריגאַ, בריוויבאַס יעלאַ 16

Rēzeknes
krājaizdevu
sabiedrība
»Diskonts«

Rēzeknē,
Krāslavas ielā 6. savā namā.
Tālrunis № 58.

א. שטארק־שווארץ

רעזעקנע,

15 מאַיאַ יעלאַ № 80 • • טעלעפאָן 131.

מאנופאקטור.

מאנופאקטור געשעפט

מ. גאלדבערג

רעזעקנע, 15 מאַיא יעלאַ 46

טעלפאָן 240

וואולף יאקאבסאן

באַוול און טיכלעך געשעפט

דעטאַל און אַנגראָ.

רעזעקנע, 15 מאַיא יעלאַ 60

טעלעפאָן 75

מאנופאקטור געשעפט

ד. קוקליא

רעזעקנע, 15 מאַיאַ יעלאָ 70

מ. שוסטערמאן

מעבל געשעפט.

רעזעקנע,
15 מאיא יעלא 6

לייזער זילבער

פעל און לעדער געשעפט

רעזעקנע, 15 מאיא יעלא 29

געשעפט פון פארטיקע קליידער

ישראל רייכרוד

נעמט אויף באַשטעלונגען.

רעזעקנע, 15 מאיא יעלא 22

געשטריקטע זאַכן

לייזער מינדעל

רעזעקנע,
15 מאַיאַ יעלאַ 47 №

געשעפט פון פארטיקע קליידער

ד. טוואוו

רעזעקנע 15 מאַיא יעלאַ 18
טעלעפאָן 55

צאָן טעכנישע לאַבאָראַטאָריע
ד. פייגין
רעזעקנע,
15 מאַיא יעלאַ 52

צאַן ארצטין
ב. שיינדעלים
רעזעקנע, 15 מאי גאַס 9
טעלעפאָן 560

קאלאשן און לעדער געשעפט
הירש יאפע
רעזעקנע,
15 מאַיא יעלאַ 8

מאַנופאַקטור געשעפט
ס. ריוואש
רעזעקנע, 15 מאַיא יעלאַ 62

שוך געשעפט
פ. קרושעוויטש
רעזעקנע, 15 מאַיאַ יעלאַ 50

M. TAFEĻŠTEINS,

RĒZEKNĒ, 15. maija ielā № 4. Tālrunis № 182 un 334.

Radio, velosipedu,
ieroču, šujmašinu,
elektrisku un techn.
piederumu veikals

N. GOLANDSKIS

RĒZEKNĒ,

15. maija ielā Nr. 66. oo Tālrunis Nr. 30.

Dzelzs preces

un

būvmateriali

מאנופאקטור
געשעפט

מ. באש

רעזעקנע,
15 מאַיאַ יעלאַ № 19

גאלאנטעריי
און
טריקאטאזש
געשעפט

י. לעווין

רעזעקנע,
15 מאַיאַ יעלאַ 15

„JAUNĀ APTIEKA"

משערפאס — זילבער

ר ע ז ע ק נ ע,

15 מאַיאַ יעלאַ № 61 * * טעלעפאָן № 67

„Corona“
פאַבריק פון קנעפּלעך
און קינסט. האָרן אויסאַרבעטונגען
ריגאַ, סילמאַטשו יעלאַ 3
טעל. 98585
הויפּט פאָרשטייער און פאַרקויף לאַגער
F-ma S. ŠIMERS,
ריגאַ, אַספּאַזיאַס בולוו. 8

ריגער טריקאַטאַזש
האַנדלס און אינדוסטרי
A/S.
„KOLIBRI“
ריגאַ, שאַמפּעטעראַ יעלאַ 1
טעלעפ. 43678, 42281

Juglas ādu fabrikas A/S.
ריגאַ, בריוויבאַס גאַטווע 232
טעלעפ. 51143, 51144
זיילן, וואַש און יופט לעדער
פון העכסטער קוואַליטעט.
פאַרשיידענע סאָרטן טעכנ. לעדער.

זייגערס
גרויסהאנדלונג
י. רוסיניעק
ליעפּאַיאַ.

שאָקאָלאַדן און קאָנפעקטן פאַבריק
„Viktorija“
אינהאַבער א. מיכאַלאָוויץ.
יעלגאַוואַ, ראַיניא יעלאַ 7

פּעלגאַרבעריי
M. VESTERMANS
un biedrs
גאָסטיני, טעלעפאָן 16

קאָנפעקטן פאַבריק
„RENO“
י. לעווין,
דאַוגאַווּפּילס, אַיזסאַרגו יעלאַ 56
טעלעפאָן 3370

„Br. I. un Z. ZILBERS“

דאוגאַוופּילס,

סאָלעס יעלאַ 64

טעל. 2122

פאַרקויף פון פלעשער און לופּעטעס

L. ALPEROVIČS

ריגאַ,

לאַטשפּלעשאַ יעלאַ 36

טעל. 31634

בלעך באַארבעטונגס אינדוסטרי אונטערנעמונג

M. LURJE

דאוגאַוופּילס, אלעיאַס יעלאַ 78 ❁ ❁ טעל. 2611

D. ELKINDS

נאַפט פּראָדוקטן

קאַרסאַוואַ,

וויעניבאַס יעלאַ 23 טעל. 60, 59

געשעפט פון פארטיקע קליידער

א. סטאלבאוו

רעזעקנע. 15 מאַיא יעלא 72

ישוע באבראוו

פאַטער און זין

לופעטעם געשעפט.

רעזעקנע, אַקמעניו יעלא 14 —•— טעל. 30, 302

ביר גרויס־לאגער

י. לובאן

ווילאני.

בער פריד

געשעפט פון פארשיידענע סחורות

קופּראַוואַ.

M. L. Apananskis

ווילאקאַ, טעלעפאָן 15

לאנדווירטשאפטלעכע מאשינען און וועלאָסיפּעדן.

Ziepju fabrika

ZALMANS LIFŠICS

Rēzeknē,
pasta kast. 37. Tālr. 110.

Alus lielnoliktava
— un —
augļu ūdeņu iestāde

B. Gelds

Rēzeknē, Kuldīgas ielā 11.
— Tālr. № 36. —

Konfekšu fabrika
„LATVIJA"

M. un J. Kopelovski

Daugavpilī,
Aizsargu ielā 39., p. namā
Tālr. № 2349.

Stearina sveču rūpniecība
„NEVA"

H. Rathauzs

Daugavpilī, Saules ielā № 14.
Tālr. 243.

G. ĒRENPREIS Original

אונזער וועלאָסיפּעד
איז אומפאַרגלייכלעך,
זיגט אין טאָגטעגלעכע
נסיעות און פאַרמעסטונגען.

G. Erenpreis,

וועלאָסיפּעדן פאַבריק,
ריגאַ, בריוויבאס יעלאַ 2

Tekstila čaulišu un spoļu fabrika

S-ba

„Z. DEIČS"

Rīgā, Brivibas ielā 151. — Tālr. 92576.

A-S. „PILOT" Rīgā.

ניוועא קרעם
„ צאָן פּאַסטע
„ ראַזיר קרעם.

Saru, birstu un pindzeļu fabrika

V. I. KLACKINS

Daugavpilī, Lāčplēša ielā 96/98.

Nikolaja Krēgera mantnieki

געשעפט פון לאַנדווירטשאַפטלעכע אַרטיקלען און מאַשינען לאַגער

רעזעקנע, קאַלפאַקאַ יעלאַ 4

געשעפט פון פאַרטיקע קליידער

מ. כ. באָבראָוו

רעזעקנע, 15 מאַיאַ יעלאַ 30.

צאָן טעכנישע לאַבאָראַטאָריע

ה. און ח. איזראַעליט

(דיפל. פּאַך-מייסטערס)

רעזעקנע, אוגונסדזעסעיו יעלאַ 15

געשעפט פון פאַרטיקע קליידער

ב. ג. שלאָמאָוויטש

רעזעקנע, 15 מאַיאַ יעלאַ 54

פלייש און וואורשט געשעפט

חיים דוד פיינשטיין

רעזעקנע, 15 מאַיאַ י. 76 טעלעפ. 105, וואָינונג 187

געשעפט פון פאַרטיקע קליידער

אברהם טוואָוו

רעזעקנע, 15 מאַיאַ יעלאַ 62

גאַלאַנטעריי און מאָדע געשעפט

אליהו מיכעלסאָן

רעזעקנע, 15 מאַיאַ יעלאַ 14

א. רובין

בעקעריי און בייגל געשעפט

רעזעקנע, 15 מאַיאַ יעלאַ 70

Pieprasiet visur

קאנפעקטן פאבריק

מ. יאקאבסאן

דאוגאַוופּילס, וויעסטורא יעלא 57 ✿ טעל. 2124

קאלאניאל געשעפט

שלמה גאלאנדסקי

רעזעקנע, לודזאַס יעלאַ 27

בער קראמער, טוקום.

געגר. אין 1883-טן יאָר. פילס יעלאַ 1. טעל. 33

J. Amitans.

באלווי. קאָלאָניאַל און נאַפט געשעפט.

אייזן און שטאָלוואַרן געשעפט

ל. וואסערמאן

רעזעקנע, 15 מאַיא יעלאַ 17

Fabrīkas zīme.

„M. Manteifels“

Dib. 1879. g.

Rēzeknē,

Aizsargu ielā 15.

Tālrunis 39.

Alus darītava.

Augļu un mineralūdeņu iestāde.

Iesalu fabrika.

קאלאניאל און טאבאק
גרויסגעשעפט
S-ba
Z. K. Lurje un M. D. Etkins

רעזעקנע׳
15 מאַיאַ יעלאַ № 33
טעלעפאָן 104

געגר. אין 1848

ספּעציעלער געשעפט
פאר
A/S.
„L. W. Goegginger“
אויסארבעטונגען

רעזעקנע, 15 מאַיאַ יעלאַ 7
טעלעפאָן 415
אינהאַבער א. לאָץ.

שוך און גאלאשן געשעפט
בּאָרים גערמאן

רעזעקנע, 15 מאַיאַ יעלאַ 11

שוך געשעפט
א. דרויאן

רעזעקנע, 15 מאַיאַ יעלאַ 53

שוסטער צובאַהעריקייטן
און יוכט שיך געשעפט
צ. לעווין

רעזעקנע, 15 מאַיאַ יעלאַ 62

שרייב ווארן און קינדער שפּילצייג
געשעפט
ז. מעלער

רעזעקנע, 15 מאַיאַ יעלאַ 46

Naftas, petrolejas, siļķu, tabakas, cukura, miltu, pārtikas preču un dzelzs izstrādājumu

LIELTIRGOTAVA.

Izāks Falkenšteins

Firma dibināta 1887. gadā.

Rēzeknē,
15. maija ielā 71.,
tālr. № 41.

BENCINA TANKS
pie L. tilta, 15. maija ielā 1ᵃ,
tālr. 379.,
dabūjams
A/S „Degviela“ Latols
un visādas eļļas.

TANKS ir atvērts dienu un nakti.

גאלאנטעריי און שטריקווארן געשעפט

געז.

געברידער מ. און ב. קאגאן

רעזעקנע, 15 מאיא יעלא 22

טעלעפאָן 207

פעל גארבעריי

"ר. פאראז"

אינהאבער

פאָראָז און קאָפּילאָוו

רעזעקנע,

לודזאס יעלא 62

S. Fainberga

mantinieki

קאכל פאבריק.

רעזעקנע,

שטאלווארן געשעפט

ה. איזראעליט

רעזעקנע 15 מאַיא יעלאַ 76

פענסטער-גלאָז און געשיר

יוסף גראב

רעזעקנע, 15 מאיא יעלא 42

Armijas ekonomiskais veikals

Rīgā, Audēju ielā Nr. 16

NODAĻAS:

Rēzeknē, 15. maija ielā 16,
Daugavpilī, Vienības namā,
Liepājā, Rožu laukumā 9/10,
Rīgā, Brīvības bulvārī 3.

Piedāvā lielā izvēlē par lētām cenām

pārtikas preces,
delikateses,
saldumus,
vīnus,
kungu drānas,
dāmu drānas,
veļas audumus,
galanterijas preces,

kungu, dāmu un bērnu apģērbus,
apavus,
kungu un dāmu cepures,
sporta piederumus, rotaļlietas,
traukus un t. t.

Tirdzniecības un rūpniecības

A/S.

„Tabaka"

אויסארבעטונגען פון העכסטער קוואליטעט:

ציגארעטן ※ פאפיראסן

פייף און פאפיראסן

ט א ב א ק.

Akc. Sab.

A. S. MAIKAPAR

RĪGĀ.

Almanachs
KALENDARS

1939./1940. g.
(5700. g.)

Veltīts
Rēzeknes žīdu iedzīvotājiem.

Digitized by Project Zikaron
Touro University-NY Libraries
www.zikaron.tourolib.org
2024

Izdevēja: Rēzeknes žīdu labdarības biedrība, Rēzeknē, Ugunsdzēsēju ielā № 32.
Iespiests spiestuvē „PROGRESS" Rēzeknē, Vienības ielā № 6 Tālr. 329.